

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ СТАНДАРТЫ

Органикалық өнім

ӨНДІРУ, ҚАЙТА ӨНДЕУ,
ТАҢБАЛАУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ПРОЦЕСІНЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Продукция органическая

ТРЕБОВАНИЯ К ПРОЦЕССУ ПРОИЗВОДСТВА, ПЕРЕРАБОТКЕ,
МАРКИРОВКЕ И РЕАЛИЗАЦИИ

ҚР СТ 3111-2023

Ресми басылым

Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігінің
Техникалық реттеу және метрология комитеті
(Мемстандарт)

Астана

БИН: 200340007217. Заказ №F-327204072024 от 04.07.2024. Пользователь: ТОО "QAZAQ BIO CONTROL"
СТ РК 3111-2023 выдан РГП на ПХВ «Казахстанский институт стандартизации и метрологии». Безвозмездное использование только для резидентов Республики Казахстан

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ СТАНДАРТЫ

Органикалық өнім

**ӨНДІРУ, ҚАЙТА ӨНДЕУ,
ТАҢБАЛАУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ПРОЦЕСІНЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР**

ҚР СТ 3111-2023

Ресми басылым

**Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігінің
Техникалық реттеу және метрология комитеті
(Мемстандарт)**

Астана

1 «Қазақстанның органикалық өнім өндірушілер одағы» қауымдастық нысандағы ДҚЖЗТБ ӘЗІРЛЕП ЕНГІЗДІ

2 Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитеті Төрағасының 2023 жылғы 28 қарашадағы № 468-НҚ бұйрығымен БЕКІТІЛІП, ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛДІ

3 Осы стандарт органикалық өндіріс және қайта өңдеу жүйесіне арналған IFOAM нормативтік талаптарын және Органикалық тамақ өнімдерін өндіру, өңдеу, таңбалау және өткізу бойынша Алиментариус кодексі (GL 32-1999, rev. 2013) Комиссияның басшылық ережелерін ескере отырып әзірленді

4 Осы стандартта "Органикалық өнім өндіру туралы" Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 27 қарашадағы № 423-V ҚРЗ Заңының және "Техникалық реттеу туралы" Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 396-VI ҚРЗ Заңының нормалары іске асырылды.

5 ҚР СТ 3111-2017 Органикалық өнім. Өндіру процесіне қойылатын талаптар және ҚР СТ 3109-2017 Органикалық өнім. Органикалық өнімнің ұлттық сәйкестік белгісі. Органикалық өнімді таңбалаудың техникалық талаптары мен тәртібі ОРНЫНА ЕНГІЗІЛДІ

Осы стандартқа енгізілетін өзгерістер туралы ақпарат «Стандарттау жөніндегі құжаттар» жыл сайын басылып шығарылатын ақпараттық каталогында, ал өзгерістер мен толықтырулар мәтіні «Ұлттық стандарттар» мерзімді басып шығарылатын ақпараттық сілтемесінде жарияланады. Осы стандарт қайта қаралған (ауыстырылған) немесе күші жойылған жағдайда, тиісті хабарлама «Ұлттық стандарттар» мерзімді басып шығарылатын ақпараттық сілтемесінде жарияланады

Осы стандарт Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитетінің рұқсатынсыз ресми басылым ретінде толықтай немесе бөлшектеліп басылып шығарыла, көбейтіле және таратыла алмайды

Мазмұны

1 Қолданылу саласы	1
2 Нормативтік сілтемелер	1
3 Терминдер мен анықтамалар	1
4 Жалпы ережелер	1
5 Өсімдік шаруашылығы мен мал шаруашылығына қойылатын жалпы талаптар	3
6 Өсімдік шаруашылығы	4
7 Мал шаруашылығы	9
8 Су дақылы (аквадакыл)	17
9 Өңдеу және қайта өңдеу	20
10 Таңбалау	23
А қосымшасы (міндетті) Органикалық өндірісте рұқсат етілген тыңайтқыштар мен топырақты жақсартатын заттар	25
В қосымшасы (міндетті) Органикалық өндірісте рұқсат етілген өсімдіктерді қорғау құралдары	28
В қосымшасы (міндетті) Органикалық мал шаруашылығында пайдалануға рұқсат етілген жемшөп шикізаты	31
Г қосымшасы (міндетті) Азықтық қоспалар және жануарларды азықтандыруда қолданылатын кейбір заттар	34
Д қосымшасы (міндетті) Органикалық өндірісте рұқсат етілген тазалауға және зарарсыздандыруға арналған заттар	36
Е қосымшасы (міндетті) Органикалық өнім өндірісінде пайдалануға арналған тағамдық қоспалар мен технологиялық қосалқы құралдар	38
Ж қосымшасы (міндетті) Техникалық талаптар және органикалық өнімнің ұлттық сәйкестік белгісімен таңбалау тәртібі	42

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ СТАНДАРТЫ

Органикалық өнім

ӨНДІРУ, ҚАЙТА ӨНДЕУ,
ТАҢБАЛАУ ЖӘНЕ ӨТКІЗУ ПРОЦЕСІНЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Енгізілген күні 2024-07-01

1 Қолданылу саласы

Осы стандарт органикалық өнімді өндіру, қайта өңдеу, таңбалау, тасымалдау, сақтау және өткізу процесіне қойылатын талаптарды белгілейді.

2 Нормативтік сілтемелер

Осы стандартты қолдану үшін мынадай сілтемелік құжаттар қажет:

ҚР СТ 3455-2023 Органикалық өнім өндірісі. Терминдер мен анықтамалар.

ҚР СТ 3110-2023 Сәйкестікті бағалау. Органикалық өнім өндірісінің сәйкестігін растау жөніндегі органдарға қойылатын талаптар.

ГОСТ 26.020 - 80 Өлшеу және автоматтандыру құралдарына арналған қаріптер.

Ескертпе - Осы стандартты пайдалану кезінде сілтемелік стандарттар мен жіктеуіштердің қолданысын ағымдағы жылғы жай-күйі бойынша жыл сайын басып шығарылатын «Стандарттау жөніндегі құжаттар» ақпараттық каталогы бойынша және ағымдағы жылы жарияланған ай сайын басып шығарылатын тиісті ақпараттық каталогы бойынша тексерген дұрыс. Егер сілтеме құжаты ауыстырылған (өзгертілген) болса, онда осы стандартты пайдалану кезінде ауыстырылған (өзгертілген) стандартты басшылыққа алған жөн. Егер сілтемелік құжат ауыстырылмай жойылса, онда оған сілтеме берілген ереже осы сілтемені қозғамайтын бөлікте қолданылады.

3 Терминдер мен анықтамалар

Осы стандартта [1], [2] және ҚР СТ 3455 бойынша терминдер қолданылады.

4 Жалпы ережелер

4.1 Экожүйені басқарудың жалпы ережелері

4.1.1 Экожүйені басқару кезінде органикалық өндірісті жүзеге асыратын шаруашылықтарда жабайы жануарлардың табиғи мекендеу ортасын қолдау немесе ол жоқ жерде жабайы жануарлардың табиғи мекендеу ортасын құру арқылы табиғи ландшафтты сақтау және жақсарту, биологиялық әртүрліліктің сапасын арттыру бойынша шараларды әзірлеу және енгізу қажет. Мұндай тіршілік ету ортасы мыналарды қамтуы мүмкін, бірақ олармен шектелмейді:

а) батпақты жерлер, қуаң жерлер немесе құрғақ аңғарлар сияқты кең жайылымдар;

б) жалпы алғанда, жерді айналдыруға қатыспайтын және іс жүзінде органикалық тыңайтқыштарды қолданбаған барлық аудандар: кең жайылымдар, шабындықтар, кең шабындық алқаптар мен бақтар, табиғи өскен қоршаулар, жасыл табиғи тосқауылдар, ауылшаруашылық жерлерін орман алқаптарынан, ағаштар және/немесе бұталар топтарынан, сондай-ақ ормандар мен жатаған бұталардан бөлетін шекаралар;

Ресми басылым

ҚР СТ 3111-2023

в) экологиялықтұрғыдан әртүрлі тыңайған немесе егістік жерлер, егістік шекаралары бойындағы экологиялық әртүрлі аймақтар;

г) қарқынды ауыл шаруашылығы мен су дақылдарын өндіру үшін пайдаланылмайтын су артериялары, бассейндер, бұлақтар, арықтар, жайылмалар, сулы-батпақты жерлер, батпақтар және басқа да су ресурстарына бай аумақтар;

д) табиғи мекендеу ортасымен байланысты қамтамасыз ететін қорық аймақтары.

4.2 Топырақ пен суды сақтау

4.2.1 Негізгі қағидат

Органикалық ауыл шаруашылығы топырақтың сапасын сақтайды және жақсартады, тиімді және жауапты пайдалану арқылы судың сапасын сақтайды.

4.2.2 Талаптар

4.2.2.1 Органикалық өнімдерді өндірушілер эрозияны болдырмау және топырақтың жоғарғы қабатының жоғалуын азайту үшін белгілі бір шараларды қабылдауға тиіс. Мұндай әдістер мыналарды қамтуы мүмкін, бірақ олармен шектелмейді: топырақты өңдеу әдістерін минимумға келтіру, контурлы жер жырту, дақылдарды таңдау, топырақтың өсімдік жамылғысын сақтау және топырақ сапасын сақтайтын басқа да агротехникалық шаралар арқылы.

4.2.2.2 Өсімдіктерді немесе өсімдік қалдықтарын жағу арқылы жер қабатын дайындауға тыйым салынады. Өртеу аурудың таралуын тежеу, тұқымның өну процестерін белсендіру, өңделмеген қалдықтарды кетіру немесе басқа да осындай ерекше жағдайларда қолданылған жағдайларда ерекшелік жасалуы мүмкін.

4.2.2.3 Органикалық өнімдерді өндірушілер топыраққа органикалық және қоректік заттарды енгізу және қалпына келтіру арқылы жинау кезінде топырақтан алынған қоректік заттарды, органикалық заттарды және басқа ресурстарды қолдауға тиіс.

4.2.2.4 Ауыл шаруашылығы жануарларының мал басы мен жайылымының тығыздығы [6] сәйкес келуге, жер қабаты сапасын нашарлатпауға және су ресурстарын ластамауға тиіс. Аталған ереже көнді және оған ұқсас элементтерді қолданатын өндірістерге де қатысты.

4.2.2.5 Операторлар осындай қауіп туындаған жерде топырақ пен судың тұздануын болдырмауға және/немесе жоюға тиіс.

4.2.2.6 Органикалық өнім өндірушілерге су ресурстарын сарқуға және шамадан тыс пайдалануға тыйым салынады, олар судың сапасын сақтауға ұмтылуға тиіс. Олар мүмкіндігінше басқа су көздерін (шалшық су және т.б.) пайдаланып, су жинауды бақылауға тиіс.

4.3 Жарамсыз технологиялар

4.3.1 Негізгі қағидат

Органикалық ауыл шаруашылығының негізі экологиялық сақтық қағидаты болып табылады, оған сәйкес технологияларды қолдануда айтарлықтай тәуекелден аулақ болу керек және оларды қолдану күтпеген салдарға әкелуі мүмкін.

4.3.2 Талаптар

4.3.2.1 Ветеринариялық препараттарды қоспағанда, жануарларға, тұқымдарға, отырғызу материалы мен Жемге, сондай-ақ тыңайтқыштар, топырақты жақсартқыштар және өсімдіктерді қорғау құралдары сияқты ауыл шаруашылығы ресурстарына қатысы бойынша генетикалық түрлендірілген организмдерді (бұдан әрі – ГТО) немесе олардың туындыларын қасақана пайдалануға немесе абайсызда енгізуге тыйым салынады.

4.3.2.2 Органикалық өнім өндірушісіне ГТО-дан және ГТО арқылы алынған ингредиенттерді, қоспаларды және технологиялық қоспаларды пайдалануға тыйым салынады.

4.3.2.3 Қоспалардың, технологиялық қоспалардың және ингредиенттердің табиғаты олардың ГТО туындысы емес екеніне көз жеткізу үшін олардың биологиялық тізбегі барысында тура олар алынатын көзге дейін мұқият қадағалануға тиіс.

4.3.2.4 Органикалық өнімдерді өндірушілер ГТО-ны өндірістік қызметте пайдалануға жол бермейді.

4.3.2.5 Органикалық өндіріс жүйесінде наноматериалдарды, оның ішінде қаптаманы және өніммен жанасатын беттерді пайдалануға тыйым салынады. Органикалық өндірісте қолдануға рұқсат етілген бірде-бір зат наноматериалдардан жасалмауға тиіс.

5 Өсімдік шаруашылығы мен мал шаруашылығына қойылатын жалпы талаптар

5.1 Бөлек өндіріс

5.1.1 Негізгі қағидат

Барлық өндіріс, сондай-ақ жануарлар өтпелі кезең ішінде осы стандартқа сәйкес органикалық басқаруға ауыстырылады (6.2, 7.2, 8.1 қараңыз).

5.1.2 Талаптар

5.1.2.1 Егер органикалық өнім өндірісі толығымен органикалық өндіріс жүйесіне (бөлек өндіріс) ауыстырылмаса, онда органикалық және дәстүрлі өндірістің өндірістік бөлімшелері нақты бөлініп, қиылыспауға тиіс. Бөлек өндірісте дәстүрлі әдіспен өндірілген өнімдер органикалық өнімдермен араласпауға тиіс. Өндірістік бөлімшелер физикалық, қаржылық және өндірістік тұрғыдан бөлінуге тиіс.

5.1.2.2. Органикалық өнімді бөлек өндіру арқылы өндіру кезінде органикалық және дәстүрлі жүйелерде өсімдіктердің бір түрін және жануарлар тұқымын өсіруге тыйым салынады.

5.1.2.3 Тыйым салынған материалдар органикалық өнімдер өсірілетін және/немесе өңделетін өндірістік бөлімшелерде сақталмауға тиіс.

5.2 Органикалық басқару жүйесін қолдау

5.2.1 Негізгі қағидат

Органикалық өндіріс жүйесі осы стандарттың талаптарына үнемі сәйкес келуді талап етеді.

5.2.2 Талаптар

Өндіріс жүйесі органикалық өндіріс жүйесінен дәстүрлі және кері жүйеге тұрақты ауысуға негізделмеуге тиіс.

6 Өсімдік шаруашылығы

6.1 Дақылдардың түрлері мен сұрыптарын таңдау және тұқымдар мен отырғызу материалдарын көбейту тәсілдері

6.1.1 Негізгі қағидат

Органикалық өсімдік шаруашылығында өсірілетін түрлер мен сұрыптар жергілікті топырақ-климаттық жағдайларға бейімделу қабілетіне және зиянкестер мен ауруларға төзімділігіне қарай таңдалады. Тұқымдар мен отырғызу материалы органикалық болуға тиіс.

Дақылдардың түрлері мен сұрыптарын таңдау кезінде [3] сәйкес өсімдіктердің генетикалық әртүрлілігін қорғауды қамтамасыз ету қажет.

6.1.2 Ұсынымдар

Органикалық өнім өндірушілерге органикалық өсімдік шаруашылығында өсірілген дақылдардың сұрыптары артықшылық беруі керек (6.8 қараңыз).

ҚР СТ 3111-2023

6.1.3 Талаптар

6.1.3.1 Органикалық өнім өндірушілер органикалық тұқымдар мен отырғызу материалдарын жеткілікті мөлшерде және тиісті сапада пайдалануға тиіс. Егер органикалық түрде алынған тұқымдар мен отырғызу материалдары түрлер мен сұрыптардың қажетті әртүрлілігін қамтамасыз ету үшін жеткілікті мөлшерде және тиісті сапада болмаса, өтпелі кезеңдегі және дәстүрлі түрде алынған тұқымдар мен отырғызу материалдарын пайдалануға болады.

6.1.3.2 Өтпелі кезеңдегі тұқымдар мен отырғызу материалдарын пайдалану мақсатында, сондай-ақ дәстүрлі тәсілмен алынған, аналық өсімдік, егер тұқым туралы немесе аталық-аналық өсімдік туралы айтылатын болса, егер вегетативті көбеюге арналған шикізат туралы айтылатын болса, кем дегенде бір ұрпақ ішінде немесе көпжылдық дақылдарға қатысты екі өсу кезеңінде осы стандарттың талаптарына сәйкес тиісті түрде өсірілуге тиіс.

6.1.3.3 Көбею процесінің негізінде генеративті көбею (тұқым) немесе өсімдіктердің, мысалы мынадай вегетативті органдарымен вегетативті көбею процесі жатады:

- а) түйнектер, қабыршақтар, жапырақ қуыстары;
- б) бадана, кесінді бұтақтар, тікенек;
- в) өсімдіктердің жапырақтары, түйнектері, өсінділері;
- г) тамырсабақтар.

6.1.3.4 Органикалық өсімдік шаруашылығында қолданылатын егіс материалын ұлғайтудың барлық әдістері осы стандарттың талаптарына сәйкес келуге тиіс.

6.1.3.5 Вегетативті көбею үшін қолданылатын құралдар мен субстраттар А қосымшасында көрсетілген заттардан тұруға тиіс.

6.2 Өсімдік шаруашылығындағы өтпелі кезең

6.2.1 Негізгі қағидат

Өтпелі кезең органикалық егіншілік жүйесін іс жүзінде қолдануға және сау және құнарлы топырақ дайындауға мүмкіндік береді.

6.2.2 Талаптар

6.2.2.1 Өтпелі кезеңде жүргізілетін барлық операциялар осы стандарттың талаптарына сай болуға тиіс.

6.2.2.2 Өтпелі кезеңнің басталуы ретінде органикалық өнім өндіруші мен органикалық өнім өндірісін сертификаттау рәсімін жүргізуге сәйкестікті растау жөніндегі орган арасында шарт жасасу күнін санау керек.

6.2.2.3 Өтпелі кезең кем дегенде былай басталуға тиіс:

- а) себуге немесе отырғызуға дейін 2 жыл бұрын (біржылдық өсімдіктер үшін);
- б) жайылымдық жерлерде немесе шабындықтарда мал жаюға немесе егін жинауға дейін 2 жыл бұрын;
- в) егін жинауға дейін 36 ай бұрын (көпжылдық өсімдіктер үшін).

6.2.2.4 Дақылда немесе топырақта тыйым салынған заттарды пайдаланғаннан кейін 6.2.2.3-те көрсетілгеннен аз кезең ішінде жиналған дақылдар "органикалық өнім" ретінде пайдаланылмауға немесе өткізілмеуге тиіс.

6.2.2.5 Өсімдік шаруашылығы өнімдерін өтпелі кезең басталғаннан бері кемінде 1 жыл өткен жағдайда ғана өтпелі органикалық өнім ретінде пайдалануға болады.

6.2.2.6 Тыңайған жерлер (үш жылдан астам) органикалық өнім өндірісінің сәйкестігін растау жөніндегі органға өтініш беруші тиісті өтінішпен жүгінгені негізінде өтпелі кезеңсіз органикалық өсімдік шаруашылығы айналымына енгізілуі мүмкін.

Өтпелі кезеңді алып тастау туралы шешімді өтініш берушінің өтініші және тәуекелдерді бағалау негізінде органикалық өнім өндірісінің сәйкестігін растау жөніндегі орган қабылдайды.

6.3 Өсімдік шаруашылығындағы түрлер мен сұрыптардың әртүрлілігі

6.3.1 Негізгі қағидат

Топырақтың биологиялық белсенділігін сақтау органикалық егіншіліктің негізі болып табылады.

Топырақтың құнарлылығын және оның сапасын жақсарту, зиянкестермен, арамшөптермен және өсімдік ауруларымен 6.5 сәйкес әдіспен тиімді күресу органикалық өнім өндірушілердің басты міндеті болып табылады. Органикалық өндіріс топырақты ұқыпты пайдалануға, топыраққа және оның айналасындағы экожүйелерге ұқыпты қарауға, түрлердің биологиялық әртүрлілігін, қоректік заттардың табиғи алмасу циклдерін тұтастай сақтауға және топырақтың қоректік заттарды жоғалтуын азайтуға негізделген.

6.3.2 Талаптар

6.3.2.1 Зиянкестермен, арамшөптермен және аурулармен күресу және топырақтың құнарлылығын сақтау үшін, органикалық өнім өндіруші өсімдік шаруашылығында басқа тәсілдермен әртүрлілікті қамтамасыз ететін жағдайларды қоспағанда, ауыспалы егісті әзірлеу және енгізу, оған бұршақ дақылдарын қосу, жасыл көң (жасыл тыңайтқыштар) өсімдіктерін өсіру қажет.

6.3.2.2 Бақтарды қолайсыз ауа-райынан қорғау үшін табиғи кедергілер жасау мақсатында биік қоршаулар мен әртүрлі ағаш-бұта өсімдіктерін отырғызу бойынша ұқсас құрылымдар мен әдістер қолданылады.

6.4 Топырақ құнарлылығы және тыңайтқыш

6.4.1 Негізгі қағидат

Органикалық ауыл шаруашылығы микроорганизмдерді, өсімдіктерді немесе жануарлардан алынатын өнімдерді оның құнарлылығы мен биологиялық белсенділігін арттыру немесе кем дегенде сақтау үшін топыраққа қайтару принципіне негізделген.

6.4.2 Ұсынымдар

Топырақтың құнарлылығын арттыру үшін микроорганизмдер, өсімдіктер немесе жануарлардан алынатын өнімдер, мысалы, басымдықтың кему ретімен көрсетілген мынадай көздерден алынған жасыл тыңайтқыштар, компост, мульча (жабын) қолданылуға тиіс:

- а) сәйкестік сертификаты бар өз фермасынан алынған органикалық өндіріс өнімдері;
- б) сәйкестік сертификаты бар басқа органикалық өнім өндірушілерден алынған органикалық өндіріс өнімдері;
- в) А қосымшасына сәйкес басқа көздер.

6.4.3 Талаптар

6.4.3.1 Егер органикалық материал, микроорганизмдер және топырақтың жалпы биологиялық белсенділігі және оның құнарлылығы жеткіліксіз деңгейде болса, оларды жақсарту, керісінше жағдайда – оларды сақтау және қолдау керек. Органикалық өнімді өндіруші топырақта ауыр металдар мен басқа ластаушы заттардың шамадан тыс жиналуының алдын алуға тиіс.

6.4.3.2 Топырақтың құнарлылығын арттыру үшін микроорганизмдер, өсімдік және мал шаруашылығы қалдықтары қолданылуға тиіс.

6.4.3.3 Топырақты жақсартатын заттар топыраққа, суға және биоәртүрлілікке зиян келтірмейтіндей етіп қолданылуға тиіс. Мұны тиісті көрсеткіштермен бағалау керек, мысалы:

- а) топырақта ауыр металдардың немесе фосфордың шамадан тыс жиналуы жоқ;
- б) су объектілерінің эвтрофикациясына елеулі әсері жоқ;
- в) топырақтың қоректік заттарға деген қажеттілігінен аспайтын қоректік заттарды теңдестірілген қолдану;
- г) қызмет көрсету және уақыт өте келе топырақтағы көміртек мөлшерін ұлғайту.

ҚР СТ 3111-2023

6.4.3.4 Топыраққа енгізілетін немесе А қосымшасында көрсетілген өсімдіктерге қолданылатын құралдарды қолдануға рұқсат етіледі.

6.4.3.5 Адамның нәжісін кез келген түрде пайдалануға тыйым салынады.

6.4.3.6 Минералды тыңайтқыштарды органикалық тыңайтқыштар, жасыл тыңайтқыштар, ауыспалы егіс және өсімдіктердің азотты бекітуі сияқты басқа әдістермен бірге топырақтың құнарлылығын арттырудың ұзақ мерзімді бағдарламаларында ғана қолдану керек.

Мұндай әдістерді қолдану топырақ пен өсімдіктерге агрохимиялық талдау жүргізгеннен кейін немесе тәуелсіз маман сараптама жүргізгеннен кейін белгілі бір топырақ инфрақұрылымы үшін қолайлы деп танылуға тиіс.

6.4.3.7 Минералды тыңайтқыштар олар бар және табиғатта бөлінетін түрінде қолданылады және қатты ерігіштігі үшін химиялық өндеуден өтпеуге тиіс.

6.4.3.8 Минералды азот тыңайтқыштарын қолдануға жол берілмейді. Синтетикалық гербицидтерді, фунгицидтерді, инсектицидтерді және басқа пестицидтерді қолдануға жол берілмейді. Синтетикалық өсу реттегіштері мен синтетикалық бояғыштарды қолдануға жол берілмейді.

6.4.3.9 Топырақты пайдаланбай органикалық өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіру әдістерін қолдануға тыйым салынады.

6.4.3.10 Органикалық өнім өндірушінің аумағынан топырақты әкетуге тыйым салынған. Егін жинау кезінде топырақ кездейсоқ әкетілуі мүмкін.

6.4.3.11 Саңырауқұлақтарды өсіру кезінде субстраттар органикалық ауыл шаруашылығы өнімдерінен немесе шымтезек, минералды өнімдер, топырақ сияқты химиялық өңделмеген басқа да табиғи өнімдерден жасалуға тиіс.

6.4.3.12 Кәсіпорында топыраққа енгізілген жануарлардан алынатын органикалық тыңайтқыштардың жалпы саны ауыл шаруашылығы алқаптарының гектарына жылына 170 кг азоттан аспауға тиіс.

6.4.3.13 Органикалық өсімдік шаруашылығында топыраққа қойылатын фитосанитариялық нормалардың талаптарына сәйкес келетін жер учаскелері пайдаланылады [4].

6.4.3.14 Топырақ үшін гигиеналық нормативтерден асатын ластаушы заттары бар жер учаскелері [5] егіс айналымынан шығарылады.

6.5 Зиянкестермен, өсімдік ауруларымен және арамшөптермен күресу

6.5.1 Негізгі қағидат

Егіннің жол берілмейтін шығындарын болдырмау үшін органикалық өсімдік шаруашылығында зиянкестермен, өсімдік ауруларымен және арамшөптермен күресудің биологиялық және табиғи әдістері қолданылады. Қоршаған ортаға жақсы бейімделген дақылдардың сұрыптары қолданылады, биологиялық белсенділігі жоғары топырақтың құнарлылығын сақтау бағдарламалары жасалады, жергілікті жағдайларға бейімделген өсімдіктерді кезектестіру (айналдыру) әдістері қолданылады, серіктес өсімдіктер отырғызылады, жасыл тыңайтқыштар мен функционалды биотүрлері, тіршілік ету ортасын күту және бақылау шаралары, пайдалы микроорганизмдер және органикалық деп танылған және осы стандартта көрсетілген басқа да ауыл шаруашылығын жүргізу әдістері қолданылады.

6.5.2 Ұсынымдар

Операторлар органикалық өнімдерді өндіру мен айналымда пайдалануға рұқсат етілген препараттарды пайдалануға тиіс. Органикалық өндірісте рұқсат етілген өсімдіктерді қорғау құралдары В қосымшасында берілген.

6.5.3 Талаптар

6.5.3.1 Органикалық өсімдік шаруашылығы жүйесі зиянкестермен, өсімдік

ауруларымен және арамшөптермен күресуге арналған механикалық, биологиялық және физикалық әдістерді қамтуы мүмкін. Оларға мыналар жатады:

- а) қолайлы түрлер мен сұрыптарды таңдау;
- б) дақылдарды ауыстыру, біріктіру қолайлы бағдарламалары, серіктес өсімдіктерді отырғызу;
- в) механикалық өсіру;
- г) зиянкестерді құртатын табиғи жауларының орнығуына жақсы әсер ететін, өсімдіктерді табиғи күйінде сақтайтын табиғи өсірілген қоршаулары отырғызу, ұя салатын жерді және экологиялық буферлік аймақтарды қамтамасыз ету арқылы зиянкестердің табиғи жауларына қолайлы өмір сүру жағдайларын жасай отырыпы, оларды қорғау;
- д) жыртқыштар мен паразиттерді жоятын табиғи жаулар;
- е) мал жаю;
- ж) механикалық бақылау, мысалы, тұзақтар, кедергілер, жарық және дыбыс;
- и) жергілікті өсімдіктер, жануарлар және микроорганизмдер.

6.5.3.2 6.5.3-те көзделген шаралар жеткіліксіз болған кезде В қосымшасында көрсетілген зиянкестермен, өсімдік ауруларымен және арамшөптермен күресу үшін өнімдер пайдаланылуы мүмкін.

6.5.3.3 Б қосымшасында көрсетілмеген заттарды органикалық өсімдік шаруашылығында қолдануға тыйым салынады.

6.5.3.4 Зиянкестермен, өсімдік ауруларымен және арамшөптермен күресудің физикалық әдістерін, соның ішінде жылуды қолдануға рұқсат етіледі.

6.5.3.5 Топырақты жылумен зарарсыздандыруға тыйым салынады.

6.5.3.6 Кез келген қоспаның құрамында В қосымшасына сәйкес тек белсенді ингредиенттер болуы керек. Қалған ингредиенттер канцерогендер, тератогендер, мутагендер немесе нейротоксиндер болмауға тиіс.

6.6 Ластанудан қорғау

6.6.1 Негізгі қағидат

Топырақ пен органикалық өсімдік шаруашылығы өнімдерін ластанудан қорғауды қамтамасыз ету үшін барлық қажетті шаралар қабылдануға тиіс.

6.6.2 Талаптар

6.6.2.1 Оператор тыйым салынған заттарды пайдаланудан өндіріс өнімдерінің ластану және қоршаған ортаның ластану қаупін болдырмау үшін өсімдіктерді, суды және басқа да ауыл шаруашылығы ресурстарын бақылау шараларын қамтамасыз етуге тиіс.

6.6.2.2 Органикалық өнім өндіруші ықтимал ластануды болдырмау және ластаушы заттардың органикалық өнімге түсуін шектеу үшін қорғаныс шараларын, оның ішінде тосқауылдар мен буферлік аймақтарды құру шараларын қабылдауға тиіс.

Органикалық өнім өндіруші ластанудың ықтимал қаупіне байланысты буферлік аймақтардың мөлшері мен көлемін дербес анықтайды. Буферлік аймақтарға отырғызылған өсімдіктер органикалық өнім ретінде сертификаттала алмайды.

6.6.2.3 Дәстүрлі өндірісті жүргізу кезінде пайдаланылған жабдық (ауыл шаруашылығы техникасы, агрегаттар) органикалық өндірісте пайдаланылғанға дейін ықтимал ластаушы материалдардан мұқият тазалануға тиіс.

6.6.2.4 Синтетикалық құрылымы бар жабындар, мульча, қой жүні, москит торы және сүрлем қаптамасы үшін тек полиэтилен және полипропилен немесе басқа поликарбонаттар негізіндегі өнімдерді, сондай-ақ биологиялық ыдырайтын материалдарды (мысалы, крахмал негізіндегі) пайдалануға рұқсат етіледі. Олар пайдаланылғаннан кейін топырақтан алынып тасталуға және ауылшаруашылық жерлерінде өртелмеуге тиіс.

ҚР СТ 3111-2023

6.7 Қорғалған топырақта дақылдарды өсіріп-өндіру

6.7.1 Жалпы қағидат

Осы стандарттың өсімдік шаруашылығына қойылатын барлық талаптары қорғалған топырақта дақылдарды өсіруге, соның ішінде өтпелі кезеңге (6.2 қараңыз), өсімдік шаруашылығындағы түрлер мен сұрыптардың әртүрлілігіне (6.3 қараңыз), сондай-ақ топырақтың құнарлылығы мен тыңайтқышқа (6.4 қараңыз) қолданылады. Табиғи жарық, ауа және су органикалық өсімдік шаруашылығының ажырамас бөлігі болып табылады.

6.7.2 Ұсынымдар

Жарық пен климатты басқару үшін пайдаланылатын энергетика мүмкіндігінше жаңартылатын көздер есебінен жүзеге асырылуға тиіс. Энергияны тұтынуды төмендететін технологияларды қолдану керек.

6.7.3 Талаптар

6.7.3.1 Жасанды жарықтандыруға тек өсімдіктерді көбейту үшін, сондай-ақ күндізгі жарықты 16 сағатқа дейін ұзарту үшін күн сәулесіне қосымша ретінде рұқсат етіледі.

6.7.3.2 Органикалық өнім өндірушілер жасанды жарықтандыру, жылыту, салқындату, желдету, ылғалдылық және басқа климаттық бақылау үшін пайдаланылатын кез келген энергияны бақылауға, тіркеуге және оңтайландыруға тиіс.

6.8 Органикалық түрлер мен сұрыптарды селекциялау

6.8.1 Негізгі қағидат

Өсімдіктердің органикалық селекциясы және ауылшаруашылық түрлері мен дақылдарының дамуы генетикалық әртүрлілікті арттыруға көмектесетін және өсімдіктердің табиғи репродуктивті қабілеттеріне сүйенетін тұрақты жүйе болып табылады. Ол, әсіресе, органикалық өндіріс жүйелеріне жарамды жаңа сұрыптарға арналған. Органикалық селекция заманауи ғылыми ізденістер мен жаңа технологиялардың үйлесіміне негізделген. Өсімдіктердің органикалық селекциясы біртұтас тәсілді қамтиды және табиғи будандастыру мен көбею әдістеріне қойылған шектеуші кедергілерден тыс асып шықпайды. Органикалық селекция жүйесінде топырақтың құнарлылығына пайдалы әсер ететін және оның өміршеңдігін сақтайтын өсімдіктер пайдаланылады. Дақылдардың органикалық түрлері мен сұрыптарының әртүрлілігіне органикалық селекция бағдарламасын іске асыру есебінен қол жеткізіледі.

6.8.2 Талаптар

6.8.2.1 Дақылдардың түрлері мен сұрыптарының органикалық әртүрлілігін алу үшін органикалық өнім өндірушілер осы стандарттың талаптарына сәйкес келетін әдістер мен құралдарды пайдалануға тиіс. Органикалық өсімдік шаруашылығында қолданылатын тұқым үлкейтудің барлық әдістері 6.1.3.3 талаптарына сәйкес келуге тиіс.

6.8.2.2 Органикалық селекцияда органикалық өнім өндірушілер осы стандартқа сәйкес келетін әдістер арқылы алынған дақылдар сұрыптарының генетикалық материалын ғана пайдалануға тиіс.

6.8.2.3 Органикалық өнім өндірушілер өздері қолданатын селекция әдістері мен тәсілдерін жасырмауға тиіс. Олар, кем дегенде, олардың тұқымдары іске асырылған сәттен бастап селекциялық әдістер мен селекция тәсілдер туралы ақпарат беруге тиіс.

6.8.2.4 Техникалық құралдардың көмегімен өсімдіктер геномының құрылымына араласуға жол берілмейді.

Ескертпе – Мұндай араласуға, мысалы, иондаушы сәулелену, ДНҚ, РНҚ оқшауланған молекуласын тасымалдау немесе ақуыздарды енгізу жатады.

6.8.2.5 Табиғи емес әдістерді қолдана отырып, оқшауланған жасуша құрылымына араласуға жол берілмейді.

Ескертпе – Мұндай араласуға, мысалы, гендік инженерия, цитоплазманы (цитотиз) еріту арқылы жасуша қабырғалары мен жасуша ядросының бұзылуы жатады.

6.8.2.6 Органикалық селекция әдістері арқылы өсімдіктердің табиғи репродуктивті қабілеті сақталады және қолдау көрсетіледі.

7 Мал шаруашылығы

7.1 Мал шаруашылығын басқару жүйесі

7.1.1 Негізгі қағидат

Органикалық мал шаруашылығы топырақ, өсімдіктер мен жануарлар арасындағы үйлесімді қарым-қатынас қағидаттарына, жануарлардың физиологиялық және мінез-құлық қажеттіліктерін түсінуге, оларды сапалы, органикалық өсімдік шаруашылығында өсірілген жеммен тамақтандыруға негізделген. Ауыл шаруашылығы жануарларының саны өсірілетін тұқымдардың мөлшерін/салмағын, органикалық жем өндірісі бойынша өндірістік қуатын, мал денсаулығының жай-күйін, қоректік заттардың тепе-теңдігін және қоршаған ортаға әсерін ескере отырып, нақты аймақтарға сәйкес келуге тиіс.

7.1.2 Талаптар

7.1.2.1 Мал шаруашылығының жерсіз жүйелеріне тыйым салынады.

7.1.2.2 Органикалық өнім өндіруші жануарлардың мінез-құлық қажеттіліктерін ескере отырып, қоршаған ортаның және ауыл шаруашылығы объектілерінің сақталуын қамтамасыз етуге, ауыл шаруашылығы жануарлары басының көптігін және жануарлар тобының мөлшерін бақылауға тиіс.

Жануарлар тобының атаулары 1-кестеде берілген.

1-кесте – Жануарлар тобының атаулары

Жануар	Топ атауы	Жануар	Топ атауы
Түйелер	үйір	Тауықтар	табын
Жылқылар	үйір	Мысыр тауығы	табын
Қой	отар	Күркетауық	табын
Ірі қара	табын, топ	Түйеқұстар	табын
Ешкі	табын	Ламалар	үйір
Маралдар (бұғылар)	табын	Буйволдар	табын
Қояндар	табын	Қодас	табын
Қаздар	табын	Шошқалар	табын
Үйректер	табын		

7.1.2.3 Органикалық өнім өндіруші ауыл шаруашылығы жануарларын мынадай жағдайлармен қамтамасыз етуге тиіс:

а) жануарларды кез келген табиғи қалыпты қабылдауына, атап айтқанда, еркін тұруына, еденге оңай жатуына, жууға, сондай-ақ табиғи қозғалыстар жасауына мүмкіндік беретін өмір сүрерліктей жеткілікті кеңістікпен қамтамасыз ету;

б) жануарлардың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін таза ауа, су, азық, жылу жайлылығы және табиғи жарық;

в) жануарларды күн сәулесінің әсерінен, температураның өзгеруінен, жаңбырдан, балшықтан және желден қорғайтын демалыс аймақтарына, баспаналар мен қорғаныс құралдарына еркін қол жеткізу, бұл жануарларға күйзеліске ұшырамауға мүмкіндік береді;

г) қоректену және өзін-өзі дамыту үшін тиісті материалдар мен алаңдарды ұсыну.

Жануарлардың барлық санаттары үшін жалпы ұстау жағдайларына қосымша ретінде,

ҚР СТ 3111-2023

жануарлар топтары үшін мынадай нақты ережелер де ескерілуге тиіс, мысалы, ірі қара мал үшін: мал бағу; шошқалар үшін: жатуға, белсенділікке/нәжіске және азықтандыруға, қопсытуға, топтық ұстауға арналған бөлек аумақтар; құстар үшін: ұя салу, қанатты созу, азықтандыру, шаң ваннасы, алабұға аймағы және қауырсын күтімі.

Ескертпе – Ауыл шаруашылығы өндірісін басқару жүйесіне сәйкес, ашық ауада жайылым кезінде байланыста ұстау талап етілетін жануарларды, егер бұл жүйе осы стандарттың талаптарына сәйкес келсе, әлі де органикалық деп санауға болады.

7.1.2.4 Географиялық орналасуына және құрылымдық шектелуіне байланысты жануарлардың еркін қозғалуы мүмкін емес шаруашылықтарда жылдың немесе тәуліктің шектеулі кезеңіне жануарларды байлап ұстауға рұқсат етілуі мүмкін. Мұндай жағдайларда жануарлар еркін бұрыла алмайды, бірақ бұл жалғыз ерекшелік, өйткені 7.1.2.3 (әсіресе 7.1.2.3 а)-да көрсетілген осы стандарттың қалған талаптары сақталуға тиіс.

7.1.2.5 Жалпы ұсталатын жануарлар бір-бірінен оқшау тұрмауға тиіс. Осы талаптар союға арналған жануарлар тобына қолданылмайды. Органикалық өнім өндірушілер еркек түрлерін, ауру жануарларды және уақыты жақындаған буаз аналықтарды оқшаулай алады.

7.1.2.6 Фермада қолданылатын құрылыс материалдары мен өндірістік жабдықтар адамның немесе жануардың денсаулығына зиян келтірмеуге тиіс.

7.1.2.7 Органикалық өнім өндірушілер басымдықтың кему ретімен көрсетілген мынадай әдістерді қолдана отырып, жануарлардың зиянкестерімен және ауруларымен күресуге тиіс:

- а) тіршілік ету ортасын бұзу және нысандарға кіру сияқты профилактикалық әдістер;
- б) механикалық, физикалық және биологиялық әдістер;
- в) әртүрлі заттарды (химиялық пестицидтерді қоспағанда) қолдана отырып, тұзақтарды қолдану;
- г) Б қосымшасында көрсетілген заттар.

7.1.2.8 Жануарлар үй-жайларға орналастырылған кезде органикалық өнім өндіруші мыналарды қамтамасыз етуге тиіс:

а) жануарларды ұстау үшін палубаларды қолдану қажет болған жағдайда, палуба ретінде тиісті табиғи материалдар қолданылады. Жануарлар азық ретінде тұтынатын төсемдер органикалық текті болуға тиіс;

б) құрылыс ғимараттары жеткілікті оқшаулауды, жылытуды, салқындатуды және желдетуді қамтамасыз етеді, бұл ауа айналымы, шаң деңгейі, ауа температурасы, салыстырмалы ылғалдылығы болатынына кепілдік береді және газ концентрациясын қалыпты шектерде және ұсталатын жануар үшін қауіпсіз етеді;

в) жануарларды жабық торларда ұстауға тыйым салынады;

г) жануарлар жыртқыштар мен тағыланған жануарлардың шабуылынан қорғалуға тиіс;

д) жануарлардың денсаулығы мен әл-ауқатын сақтау үшін барлық жағдайлар қамтамасыз етілуге тиіс;

е) жануарларға үнемі бару және бақылау;

ж) денсаулыққа қатысты проблемалар туындаған кезде басқарудың тиісті түзетулері жүзеге асырылады (мысалы, мал санының азаюы).

7.1.2.9 Барлық жануарлар жартылай жабық қораларды қоса алғанда, жайылымдарға, жайылымға арналған аумақтарға немесе серуендеуге арналған қораларға қол жеткізе алуға және оларды физиологиялық жай-күйі, ауа-райы жағдайлары немесе жайылымдардың жай-күйі мүмкіндік беретін барлық жағдайларда пайдалана алуға тиіс. Мұндай аумақтар ішінара жабық болуы мүмкін. Жануарларды ауа-райының қолайсыздығына, денсаулық жағдайына, өсіру кезеңіне, ерекше жағдайларға немесе түнде үй-жайда уақытша ұстауға болады.

Лактация кезеңі жануарларды үйде ұстаудың қажетті шарты болып саналмайды.

7.1.2.10 Табиғи жарық күнін ұзарту үшін пайдаланылатын жасанды жарық сағаттарының ең көп саны жануарларға күндізгі жарықты тұтынудың табиғи нормасына, географиялық жағдайларға және жануарлардың жалпы денсаулығына сәйкес келетін максимумнан аспауға тиіс.

Жұмыртқа салатын тауықтар жасанды жарықтандырусыз кем дегенде сегіз сағаттық демалысты қамтамасыз етуі қажет.

7.2 Мал шаруашылығындағы өтпелі кезең

7.2.1 Негізгі қағидат

Органикалық жануарларды органикалық басқарылатын кәсіпорында туылуға және өсірілуге тиіс. Дәстүрлі өндірістен органикалық өндіріске ауысатын мал шаруашылығы жүйелері белгілі бір өтпелі кезеңді қажет етеді.

7.2.2 Талаптар

7.2.2.1 Жер мен жануарларға қатысты осы стандарттың талаптары түпкілікті өнімді органикалық өнім ретінде қарастыруға болатын сәтке дейін өтпелі кезеңде орындалуға тиіс. Жер учаскелері мен жануарлар бір уақытта органикалық мәртебеге ауыса алады.

7.2.2.2 Егер анасы буаз болған уақыт бойы органикалық бақылауда болса, тұқымы органикалық болып саналады.

Егер жануар лактация алдындағы буаз болған бүкіл уақыт бойы органикалық бақылауда болса, сүт органикалық болып саналады.

2 күннен бастап органикалық бағылған құстардан ғана алынған жұмыртқалар органикалық болып саналады.

7.2.2.3 Ет бағытындағы жануарлар, жұмыртқадан шыққанына 2 күн өткеннен кейін өсіруге болатын құстарды қоспағанда, туғаннан бастап органикалық басқарумен өсіріледі.

7.2.2.4 Дәстүрлі мал шаруашылығынан жануарлардың асыл тұқымды тобына жыл сайын органикалық мал шаруашылығындағы сол түрдің жеке ересектері санының 10%-дан аспайтын мөлшерде қосылуы мүмкін. Өсіруге арналған аналықтар буаз бола бастағанға дейін тұмаған және органикалық мәртебесін алған болуға тиіс.

Ережеден ерекшелік (10%-дан 40%-ға дейін) мынадай жағдайларда беріледі:

- а) ферманың айтарлықтай кеңеюі;
- б) фермада мал шаруашылығы өнімдерінің жаңа түрлерін енгізу;
- в) өндіріс алаңында 10-нан аз жануар бар.

Мал басын құрау кезінде дәстүрлі тәсілмен өсірілген жас жануарларды анасынан айырғаннан кейін олар тікелей органикалық бақылауда өсірілуге тиіс. Мал басына жануарларды қосу күніне мынадай шектеулер де сақталады:

- а) құлындардың, түйелердің, бұзаулардың, бұғылардың, буйволдардың және ламонттардың жасы 6 айдан аспауға тиіс;
- б) қояндардың жасы 3 айдан аспауға тиіс;
- в) қозылар мен лақтардың жасы 60 күннен аспауға тиіс;
- г) торайлардың салмағы 35 кг-нан кем болуға тиіс.

7.3 Тұқымдар және өсіру тәсілдері

7.3.1 Негізгі қағидат

Тұқымдар жергілікті табиғи-климаттық жағдайларға бейімделген болуға тиіс.

7.3.2 Талаптар

7.3.2.1 Өсіру жүйесіне адам араласпай табиғи жағдайда сәтті көбейтуге болатын тұқымдар қатысуға тиіс.

7.3.2.2 Жасанды ұрықтандыруға жол беріледі.

7.3.2.3 Эмбриондарды трансплантациялау әдістеріне және клондауға тыйым салынады.

ҚР СТ 3111-2023

7.3.2.4 Овуляция мен тууды ынталандыру үшін гормондарды қолдануға тыйым салынады.

7.4 Мертiгy

7.4.1 Негізгі қағидат

Органикалық мал шаруашылығы жүйесінде жануарлардың түрлері, психологиялық және мінез-құлық ерекшеліктері ескеріледі.

7.4.2 Талаптар

7.4.2.1 Жануарларды мертiктiруге тыйым салынады.

Қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін, егер жануарлардың азап шегуі барынша азайтылса және мүмкіндігінше анестезия қолданылса, мынадай ерекшеліктер жануарлардың денсаулығын, ұстау жағдайларын немесе гигиенасын жақсартуға болады және (немесе) бағытталған:

- а) кастрация;
- б) козылардың құйрықтарын кесіп қысқарту;
- в) мүйіздерін қағып тастау;
- г) тұмсықты қысқарту;
- д) қойдың құйрығына резенке сақиналарды бекіту;
- е) азу тістерді қырқып алу;
- ж) шошқалардан басқасына сақина салу.

7.5 Жануарларды азықтандыру

7.5.1 Негізгі қағидат

Органикалық жануарлар осы стандарттың талаптарына сәйкес келетін органикалық жемді тұтыну арқылы жемге деген қажеттіліктерін қанағаттандырады.

7.5.2 Талаптар

7.5.2.1 Жануарлар органикалық азық жеуге тиіс.

Органикалық өнім өндірушілер жануарларды дәстүрлі түрде алынған азықтың шектеулі мөлшерімен шектеулі уақыт ішінде мынадай жағдайларда ғана тамақтандыра алады:

- а) органикалық азық дұрыс мөлшерде жоқ;
- б) маусымдық көші-қон кезінде дәстүрлі жайылымдарда мал жаю.

Дәстүрлі әдіспен алынған азықтың пайызы жылдық есептеуге сүйене отырып, күйіс қайыратын жануарға 10% құрғақ заттан және күйіс қайыратын жануарға 15% құрғақ заттан аспауға тиіс.

7.5.2.2 Жануарлар жануарлардың барлық тағамдық қажеттіліктерін қанағаттандыратын және сәйкес келетін, ас қорытуды жақсартуға ықпал ететін теңдестірілген қоректік азық мөлшерін алуға тиіс.

7.5.2.3 Азық табиғи жайылым айналасындағы ферманың өндірістік алаңдарынан әкелінуге немесе органикалық өнім өндірісінің сәйкестік сертификаты бар басқа органикалық өнім өндірушілермен бірлесіп өндірілуге тиіс.

7.5.2.4 Органикалық басқарудың бірінші жылында фермада өндірілген азықтандыру нормаларын есептеу мақсатында органикалық ретінде жіктеледі.

Бұл тек фермада өндірілетін мал азығына ғана қатысты. Мұндай азықты өткізуге немесе басқа тәсілмен органикалық азық ретінде сатуға болмайды.

7.5.2.5 Төменде келтірілген заттарды азықтандыру рационында қолдануға тыйым салынады:

- а) күйіс қайыратын жануарларға арналған жануарлардан алынатын жанама өнімдер (мысалы, сойылған мал қалдықтары);
- б) бір түрдегі жануарларды союдан алынған өнімдер;

- в) нәжістің барлық түрлері, соның ішінде саңғырықтар мен әртүрлі тезектер;
- г) ерітінділермен (мысалы, гексан) немесе басқа химиялық заттар қосылған экстракцияланған азық;
- д) синтетикалық аминқышқылдары және амин қышқылы изоляты;
- е) несепнәр және басқа синтетикалық азот қосылыстары;
- ж) синтетикалық өсу үдеткіштері мен стимуляторлары;
- и) тәбетті арттыратын синтетикалық заттар;
- к) технологиялық қоспа ретінде пайдаланылатын жағдайларды қоспағанда, консерванттар;
- л) жасанды бояғыштар;
- м) Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынған басқа да заттар.

7.5.2.6 Өсімдік, жануар және минерал тектес азықтық шикізат В қосымшасына сәйкес пайдаланылады.

7.5.2.7 Жануарларға Г қосымшасында көрсетілген табиғи компоненттерден жасалған витаминдер, микроэлементтер мен қоспалар беріледі.

7.5.2.8 Күйіс қайыратын жануарларға ірі азықтарға күнделікті берілуге тиіс.

Күйіс қайыратын мал жаюға болатын барлық маусымында жайылуға тиіс.

Күйіс қайыратын жануарлар ауа-райы мен топырақ жағдайлары малды жайылымға шығаруға мүмкіндік бермейтін жайылым маусымы бойы жаңа, органикалық, ірі тартылған азықпен қоректенуі мүмкін. Жаңа органикалық ірі азық мөлшері жайылым маусымында жануарлар тұтынатын ірі азық мөлшерінің 20%-нан аспауға тиіс.

7.5.2.9 Төменде көрсетілген азықтық консерванттарды қолдануға болады:

- а) бактериялар, саңырауқұлақтар және ферменттер;
- б) тамақ өнеркәсібінің табиғи өнімдері;
- в) өсімдік тектес өнімдер;
- г) 7.5.2.7-де басымдықтың кему ретімен көрсетілген витаминдер мен минералдар.

7.5.2.10 Жас сүтқоректілер өз тектес жануарлардан ана сүтімен немесе органикалық сүтпен қоректенуге тиіс.

Анасынан айыру төменде көрсетілген ең аз уақыт өткеннен кейін ғана мүмкін болады:

- а) боталар: 5 ай;
- б) құлындар, бұзаулар, бұғы бұзауы, буйвол бұзауы және лама бұзауы: 3 ай;
- в) көжек: 60 күн;
- г) торай: 6 апта;
- д) қозы мен лақ: 7 апта.

7.6 Ветеринария

7.6.1 Негізгі қағидат

Органикалық басқару әдістері теңдестірілген органикалық қоректену, стресстен тыс өмір сүру жағдайлары және ауруларға, паразиттерге және инфекцияларға төзімді тұқымдарды таңдау арқылы жануарлардың денсаулығы мен әл-ауқатын жақсартады және қолдайды.

7.6.2 Талаптар

7.6.2.1 Органикалық өнім өндіруші мал шаруашылығы жүйесінде қолжетімді ескерту шараларын пайдалана отырып, жануарлардың денсаулығын сақтап, олардың әл-ауқатына қамқорлық жасауға тиіс:

- а) жануарлардың тиісті тұқымдарын немесе түрлерін таңдау;
- б) жануарлардың табиғи иммунологиялық қорғалуын ынталандыру, олардың табиғи иммунитеті мен ауруға төзімділігін арттыру мақсатында жайылымдарға және/немесе ашық аспан астындағы жайылымдарға үнемі қол жеткізу сияқты жануарлардың әрбір түрінің талаптарына сәйкес келетін мал шаруашылығы әдістерін қолдану;

ҚР СТ 3111-2023

в) органикалық азықты пайдалану;

г) мал басының тиісті тығыздығы;

д) мал жаю әдістері мен тәсілдерін және мал шаруашылығын басқару жүйелерін кезектестіру.

7.6.2.2 Егер жануар ауырып қалса немесе қабылданған сақтық шараларына қарамастан жарақат алса, оны жедел және тиісті түрде емдеу қажет.

Қажет болса, жануарды қолайлы орын-жайда оқшаулап ұстау керек. Органикалық өнім өндіруші табиғи препараттар мен табиғи емдеу әдістерін қолдануға тиіс.

7.6.2.3 Синтетикалық аллопатикалық ветеринариялық препараттарды немесе антибиотиктерді қолдану жануардың органикалық мәртебесін жоғалтуына әкеледі.

Органикалық өнім өндірушілер аурудан жануарлардың қырылуына әкелуі жағдайда ғана ветеринариялық препараттарды қолданудан бас тартпауға тиіс.

7.6.2.3-тен ерекшелік бір мезгілде мынадай жағдайларды орындау кезінде мүмкін болады:

а) органикалық өнім өндіруші тарапынан 7.6.2.1-де көрсетілген талаптарды сақтау;

б) табиғи ветеринариялық препараттарды және олардың баламалары мен табиғи емдеу әдістерін ауру немесе жараланған жануарды емдеу үшін тиімсіз деп тану;

в) ветеринардың бақылауымен химиялық синтезделген аллопатиялық ветеринариялық препараттарды немесе антибиотиктерді пайдалану және екі рет, бірақ 30 күннен кем емес, тіпті одан да көп уақыт ветеринариялық препаратты қолдану (пайдалану) жөніндегі ережеде (нұсқаулықта) белгіленген аралықта дәрі-дәрмектерді ағзадан шығару кезеңін арттыру.

Бұл ерекшелік қалпына келтіру процедураларының ең көп дегенде үш курсына немесе химиялық синтезделген аллопатикалық ветеринариялық препараттарды немесе антибиотиктерді 12 ай ішінде бір рет қолдануға беріледі.

7.6.2.4 Алдын алу мақсатында синтетикалық аллопатикалық ветеринариялық препараттарды қолдануға тыйым салынады.

7.6.2.5 Өндірісті ынталандыру немесе табиғи өсуді тежеу үшін қолданылатын синтетикалық текті заттарға тыйым салынады.

7.6.2.6 Вакцинация жасауға эндемиялық ауру ферма орналасқан және ауруды басқа әдістермен жеңу мүмкін емес немесе заң бойынша вакцинация қажет болатын бүкіл өңір үшін проблемаға айналатыны белгілі болған кезде немесе проблема болады деп күтілген кезде ғана рұқсат етіледі.

7.7 Малды тасу және сою

7.7.1 Негізгі қағидат

Органикалық жануарлар тасымалдау және сою кезінде ең аз күйзеліске ұшырауға тиіс.

7.7.2 Талаптар

7.7.2.1 Тасымалдау және сою кезінде жануарға мұқият және ұқыпты қарау керек.

7.7.2.2 Электр қамшыларды және басқа да осындай құралдарды пайдалануға тыйым салынады.

7.7.2.3 Органикалық өндіріс жүйесінде өсірілген жануарларға тасымалдау және сою кезінде стресстің, тиеудің және түсірудің, жануарлардың әртүрлі топтарын араластырудың, температураның өзгеруінің және ауаның салыстырмалы ылғалдылығының жағымсыз салдарын барынша азайтатын жағдайлар қамтамасыз етілуге тиіс. Қолданылатын көлік тасымалданатын жануарлар түрінің талаптарына сәйкес келуге тиіс.

7.7.2.4 Тасымалдау кезінде және мал сою алаңында жануарлар азық пен судың жоқтығынан зардап шекпеуге тиіс.

7.7.2.5 Тасымалдауға дейін немесе тасымалдау кезінде жануарларға синтетикалық транквилизаторлар немесе стимуляторлар қолданылмауға тиіс.

7.7.2.6 Тасымалдау және сою процесінің әрбір кезеңінде әрбір жануар немесе жануарлар тобы есепке алынуға тиіс.

7.7.2.7 Мал союға дейін тасымалдау уақыты сегіз сағаттан аспауға тиіс.

Тасымалдау уақыты сегіз сағаттан аспайтын сертификатталған органикалық мал сою алаңдары болмаған жағдайда, жануар тасымалдау кезінде демалыспен және сумен қамтамасыз етілген жағдайда, жануарды ұзақ уақыт бойы тасымалдауға болады.

7.7.2.8 Тасымалдау мен союға жауапты адамдар тірі жануарлар өлі жануардың иісін иіскеп, сезінбеуі, сондай-ақ сойылу процесіндегі жануарларды көрмеуі үшін оларды бір-бірінен бөліп ажырату шараларын қолдануға тиіс.

7.7.2.9 Алдын ала жансыздандырмай қанын ағызып діни союға рұқсат етіледі. Бұл жағдайда оператор жануардың кез келген күйзелуін, ауырсынуын немесе қиналуын болдырмауға тиіс.

Сою үшін пайдаланылатын жабдық тиісті тәртіпте ұсталуға және жұмыс күйінде болуға тиіс.

7.7.2.10 Қарқынды өсіру әдістеріне жол бермеу мақсатында, құс белгілі бір минималды жасқа жеткенше өсіріледі немесе баяу өсетін тұқымдарды/сызықтарды пайдалану керек.

Егер баяу өсетін тұқымдар/сызықтар пайдаланылмаса, минималды бауыздау жасы:

- а) тауықтар үшін 81 күн;
- б) каплундар үшін 150 күн;
- в) пекин үйректері үшін 49 күн;
- г) аналық барбария үйректері үшін 70 күн;
- д) аталық барбария үйректері үшін 84 күн;
- е) мулардтар үшін 92 күн;
- ж) мысыр тауығы үшін 94 күн;
- и) күрке тауық пен етті қаздар үшін 140 күн;
- к) түйе тауық үшін 100 күн құрайды.

7.8 Ара шаруашылығы

7.8.1 Негізгі қағидат

Ара шаруашылығы өсімдіктерді аралармен тозаңдандыру арқылы ауыл шаруашылығы мен орман шаруашылығын жақсартуға ықпал ететін қызмет бағыты.

7.8.2 Талаптар

7.8.2.1 Ара ұясынан 3 км радиустағы аумақ органикалық басқарылатын егістіктерден, өңделетін жерлерден және/немесе табиғи табиғатты қорғау аумақтарынан тұруға тиіс, олар аралардың азық-түлікке қажеттілігін қамтамасыз ету үшін бал шырыны көздеріне, органикалық өсімдік шаруашылығының талаптарына сәйкес келетін нектар мен тозаңға жеткілікті қолжетімділікті қамтамасыз етеді.

7.8.2.2 Органикалық өнім өндірушінің аталған аумақты халықтың денсаулығына қауіп төндіретін радиоактивті, химиялық, биологиялық немесе басқа заттармен ластайтын кәсіпорындардан, сондай-ақ дәстүрлі егістіктерден, өнеркәсіптік аймақтардан және автомобиль жолдарынан 6 км (аралар гүл балшырындарын іздеп жабатын қашықтық) жақынырақ орналастыруға құқылы емес.

7.8.2.3 Ара ұясын қоршаған ортаға және ара шаруашылығы өнімдеріне қауіп төндірмейтін табиғи материалдардан жасалуға тиіс.

Ықтимал уытты әсері бар құрылыс материалдарын пайдалануға тыйым салынады.

7.8.2.4 Өндірістік маусымның соңында ара ұяларында қысқы ұйқы кезінде ара шоғырының өмір сүруі үшін жеткілікті мөлшерде бал мен тозаң қоры қалуға тиіс.

Ара тобын жасанды тамақтандыруға экстремалды климаттық жағдайларға байланысты отбасының өмір сүруіне қауіп төнген кезде ғана рұқсат етіледі, тіпті бұл

ҚР СТ 3111-2023

жағдайда тек соңғы бал жинау арасындағы кезеңде және келесі балшырын немесе бал шырынын өндіру кезеңі басталғанға дейін 15 күн бұрын ғана жол беріледі. Бұл жағдайда тамақтандыру үшін органикалық бал, органикалық қант шәрбаты немесе органикалық қантты қолдануға рұқсат етіледі.

7.8.2.5 Ара колонияларын органикалық өндіріске ауыстыруға болады.

Жаңа араларды органикалық өндіріс өлшемшарттарына сәйкес келетін ара шаруашылықтарынан алу керек.

Егер осы стандарттың талаптары кем дегенде бір жыл бойы сақталса, ара шаруашылығы өнімдері органикалық ретінде пайдаланыла алады.

Экологиялық өндірістік бірліктерде ара тұқымын қалпына келтіру үшін, егер ара аналығы мен тобы органикалық өндірілген балауыздан жасалған кәрездерде немесе шеңберлерде ара ұяларына отырғызылса, осы стандарттың талаптарына сәйкес келмейтін ара аналығы мен тобының 10%-ын жыл сайын отырғызуға рұқсат етіледі.

7.8.2.6 Өтпелі кезең уақытында балауыз бұрын ұяда тыйым салынған өнімдер пайдаланылмаған және сәйкесінше балауыздың ластану қаупі жоқ жағдайларды қоспағанда, органикалық өндірілген балауызға ауыстырылуға тиіс.

Барлық балауызды бір жыл ішінде ауыстыру мүмкін болмаған жағдайда, өтпелі кезең балауызды толығымен ауыстыру үшін қажет уақытқа сәйкес ұзартылуға тиіс.

7.8.2.7 Зиянкестер мен аурулармен күресу үшін В қосымшасында көрсетілген құралдар мен әдістерге рұқсат етіледі.

7.8.2.8 Егер алдын алу шаралары нәтиже бермесе, мынадай ережелер сақталса, ветеринариялық дәрілік заттарды қолдануға болады:

а) фитотерапиялық және гомеопатиялық емдеуге артықшылық беріледі;

б) химиялық синтезделген аллопатикалық препараттарды қолданғаннан кейін ара шаруашылығы өнімдері өзінің органикалық мәртебесін жоғалтады және органикалық ретінде өткізілмейді;

в) өңделген ара ұялары оқшау ұсталуға және бір жылдық өтпелі кезеңнен өтуге тиіс.

7.8.2.9 Аталық араның тұқым шашуын жою тәжірибесі тек Varroa тобының паразиттік кенелерінің жұғуын тоқтату мақсатында ғана рұқсат етіледі.

7.8.2.10 Ара ұясының дені сау мен бақуатты болуына гигиенаны сақтау және тәжірибеде дұрыс қолданылатын органикалық ара шаруашылығы жүйесі арқылы қол жеткізу керек.

7.8.2.11 Ара шаруашылығы өнімдерін жинау тәсілі ретінде кәрездердегі бал араларын жоюға тыйым салынады.

7.8.2.12 Жәндіктерге зақым келтіруге, мысалы, ара аналығының қанаттарын жұлуға тыйым салынады.

7.8.2.13 Араларды жасанды ұрықтандыруға жол беріледі.

7.8.2.14 Синтетикалық ара репелленттерін қолдануға тыйым салынады.

Түтіндету әдісі мүмкіндігінше аз қолданылуға тиіс. Түтіндету үшін қолданылатын қолайлы материалдар табиғи текті болуға және осы стандарттың талаптарына сай болуға тиіс.

7.8.2.15 Балды сақтау температурасы мүмкіндігінше төмен болуға және ара ұяларынан алынған өнімдерді өндіру және өңдеу кезінде Цельсий бойынша 45 градустан аспауға тиіс.

7.8.2.16 Ара шаруашылығында Apis mellifera (бал арасын) және оның жергілікті экотиптерін дұрыс деп санау керек.

8 Су дақылы (аквадақыл)

8.1 Органикалық су дақылдарын өндіру жүйесіне көшу

8.1.1 Негізгі қағидат

Органикалық су дақылдарын өндіру және басқару жүйесіне көшу жолдары су дақылдарының түрлеріне және өндіріс әдістеріне байланысты.

8.1.2 Талаптар

8.1.2.1 органикалық өнім өндірушілер 5 және 7-бөлімдерде көрсетілген барлық талаптарды сақтауға тиіс.

8.1.2.2 Өтпелі кезең ағзаның кем дегенде бір өмірлік циклінің кезеңі немесе бір жыл (қай кезеңнің қысқа болуына байланысты) болуға тиіс.

8.1.2.3 Органикалық өнім өндірушілер қоршаған ортаны және судың сапасын сақтауға, сондай-ақ өндірістің бұрынғы әдісінен қалған қалдықтарды қауіпсіз кәдеге жаратуға кепілдік беретін органикалық су дақылдарын өндіру жүйесіне көшуді қамтамасыз етуге тиіс.

8.1.2.4 Өндірістік үй-жайлар дәстүрлі тәсілмен алынған ластану көздерінен және су дақылдарынан жеткілікті қашықтықта орналасуға тиіс.

8.2 Су дақылдарының экожүйелері

8.2.1 Негізгі қағидат

Органикалық су дақылдарын басқару жүйесі табиғи су дақылдарының биоәртүрлілігін сақтауға, сау су ортасын қолдауға, сондай-ақ су және құрлық экожүйелерінің сапасына бағытталған.

8.2.2 Талаптар

8.2.2.1 Су дақылдарының экожүйелері 4-бөлімде көрсетілген талаптарға сәйкес келуге тиіс.

8.2.2.2 Органикалық өнім өндірушілер өсірілген су түрлерін жойылудан қорғау үшін тиісті шаралар қабылдауға және барлық жойылу жағдайларын құжат түрінде ресімдеуге тиіс.

8.2.2.3 Органикалық өнім өндірушілер шығынды – қоректік заттар шығарындыларын болдырмау үшін, сондай-ақ қоршаған ортаны сақтау мақсатында - қалдықтардың су экожүйесіне түсуін азайту үшін тексерілетін және тиімді шараларды қолдануға тиіс.

8.2.2.4 Тыңайтқыштар мен пестицидтер, егер олар А, Б, В, Г қосымшаларында көрсетілмесе, қолдануға тыйым салынады.

8.3 Су өсімдіктері

8.3.1 Негізгі қағидат

Органикалық су өсімдіктерін өсіру және жинау қоршаған ортаға теріс әсер етпейтін тәсілдермен орындалады.

8.3.2 Талаптар

8.3.2.1 Органикалық су дақылдарын өндіру 4 және 6-бөлімдерде көрсетілген талаптарға сәйкес келуге тиіс.

8.3.2.2. Су өсімдіктерін жинау экожүйені бұзбауға немесе жинау аймақтарының немесе қоршаған су мен жер ортасының жағдайын нашарлатпауға тиіс.

8.4 Түрлер және селекция

8.4.1 Негізгі қағидат

Органикалық су өндіру жүйесіндегі жануарлар өз өмірін органикалық фермаларда бастайды.

ҚР СТ 3111-2023

8.4.2 Талаптар

8.4.2.1 Су жануарлары туғаннан бастап осы стандарттың талаптарына сәйкес өсірілуге тиіс.

Егер органикалық су жануарлары болмаса, өтпелі кезеңде өсірілген дәстүрлі түрде өсірілген жануарлар өмірінің кем дегенде үштен екісін органикалық жүйеде өткізуге тиіс.

Органикалық жас мал болмаған жағдайда, олардың санын көбейту үшін дәстүрлі тәсілмен өсірілген жануарларды органикалық материал ретінде пайдалануға жол беріледі.

Дәстүрлі тәсілмен өсірілген жануарларды органикалық өндіріске көшу кезінде органикалық материалды сақтау үшін ғана пайдалануға болады.

8.4.2.2 Органикалық өнімдерді өндірушілер жасанды полиплоидия немесе бір жынысты өсіру әдістерін қолданбауға тиіс.

8.4.2.3 Органикалық су өндірісі жүйесінде жергілікті табиғи-климаттық жағдайларға және қолда бар өндірістік құралдарға сәйкес іріктелген жануарлар түрлері мен селекция әдістері пайдаланылуға тиіс.

8.5 Жануарларды азықтандыру

8.5.1 Негізгі қағидат

Органикалық су жануарлары тиісті сапалы және табиғи органикалық көздерден жем алады.

8.5.2 Талаптар

8.5.2.1 Органикалық су жануарлары органикалық азық жеуге тиіс. Органикалық өнім өндірушілер органикалық азық дұрыс мөлшерде болмаған жағдайда шектеулі уақыт ішінде дәстүрлі түрде алынған азықтың шектеулі мөлшерін бере алады.

Жануарлар ақуызы мен майының дәстүрлі су көздері тәуелсіз дәлелденген тұрақты көздерден алынуға тиіс.

8.5.2.2 Органикалық су жануарларының қоректенуі 7.5.2.4 және 7.5.2.5-те көрсетілген талаптарға сәйкес келуге тиіс.

8.5.2.3 Адам нәжисі бар суды пайдалануға тыйым салынады.

8.6 Су жануарларының денсаулығы мен әл-ауқаты

8.6.1 Негізгі қағидат

Органикалық басқару әдістері теңдестірілген органикалық қоректену, стресстен тыс өмір сүру жағдайлары және жергілікті табиғи-климаттық жағдайларға, ауруларға, паразиттерге және инфекцияларға төзімді тұқымдарды таңдау арқылы жануарлардың денсаулығы мен әл-ауқатын жақсартады және қолдайды.

8.6.2 Талаптар

8.6.2.1 Органикалық өнім өндірушілердің іс-әрекеттері 8.7-де көрсетілген талаптарға сәйкес келуге тиіс.

8.6.2.2 Алдын алу мақсатында ветеринариялық препараттарды қолдануға тыйым салынады.

8.6.2.3 Емдеу қажет болған кезде органикалық өнім өндіруші табиғи емдеу әдістерін және табиғи препараттарды қолдануға тиіс. Омыртқасыздар үшін химиялық аллопатикалық ветеринариялық препараттар мен антибиотиктерді қолдануға тыйым салынады.

8.6.2.4 Өсуді жасанды ынталандыру және репродуктивті функцияны арттыру мақсатында синтетикалық гормондар мен өсу реттегіштерін пайдалануға тыйым салынады.

8.6.2.5 Жануарларды орналастыру тығыздығы олардың әл-ауқатына қауіп төндіремеуге тиіс.

8.6.2.6 Азықтандыруды қоса алғанда, ұстау әдістері, құрылыстарды салу тәсілдері, мал басының тығыздығы мен судың сапасы жануарлардың психологиясы мен мінез-құлқына сәйкес келетін олардың дамуына байланысты жануарлардың қажеттіліктеріне

сәйкес келуге тиіс.

8.7 Су жануарларын тасымалдау және сою

8.7.1 Негізгі қағидат

Органикалық жануарлар тасымалдау және сою кезінде ең аз күйзеліске ұшырауға тиіс.

8.7.2 Талаптар

8.7.2.1 Іс-қимылдар органикалық өнім өндірушілер 7.7-де көрсетілген талаптарға сәйкес келуге тиіс.

8.7.2.2 Органикалық өнім өндірушілер тірі организмдермен физиологиялық қажеттіліктеріне сәйкес жұмыс жасауға тиіс.

8.7.2.3 Тасымалдау және сою кезінде оператор органикалық су жануарларын жануарлардың мұқтажына сай келетін қажетті жағдайлармен қамтамасыз ету жөніндегі тиісті шараларды қамтамасыз етуге тиіс және мыналардан болатын қолайсыз салдарды барынша азайтуға міндетті:

- а) су тапшылығы;
- б) көлікте өткізілген уақыт;
- в) жануарларды орналастыру тығыздығы;
- г) табиғи тіршілік ету ортасының жоғалуы.

8.7.2.4 Сою алдында омыртқалы су жануарлары жансыздандырылуға тиіс. Операторлар жануарларды есеңгірету үшін қолданылатын жабдықтың жұмыс істеп тұрғанын және жануардың сезіну қабілетінен айыру және/немесе өлтіру үшін есеңгірету жеткілікті екенін қадағалауға тиіс.

8.7.2.5 Су жануарлары жануарлардың табиғи қажеттіліктеріне құрметпен қарау талаптарына сәйкес жануарлардың күйзелісі мен азаптарын барынша азайтатын тәсілдермен ұсталуға, тасымалдануға және сойылуға тиіс.

9 Өңдеу және қайта өңдеу

9.1 Жалпы ережелер

9.1.1 Негізгі қағидат

Органикалық өңдеу және қайта өңдеу тұтынушыларды жоғары сапалы органикалық өнімдермен, ал органикалық өнім өндірушілерді олардың өнімдерін өткізу нарығымен қамтамасыз етеді.

9.1.2 Талаптар

9.1.2.1 Операторлар органикалық өнімдерді дәстүрлі тәсілмен алынған өнімдермен араластырмауға тиіс.

9.1.2.2 Операторлар органикалық өндірістің бүкіл тізбегін мұқият қадағалап отыруға тиіс.

9.1.2.3 Органикалық өнім осындай өнім ретінде нақты белгіленуге, сондай-ақ оны өндіру, қайта өңдеу, сақтау және тасымалдау процесінде дәстүрлі тәсілмен алынған өніммен жанасуын болдырмайтындай етіп өндірілуге, қайта өңделуге, сақталуға және тасымалдануға тиіс.

9.1.2.4 Егер дәстүрлі тәсілмен алынған өнім органикалық өнім өндірілетін үй-жайларда дайындалса немесе сақталса, оператор бұл туралы сәйкестікті растау жөніндегі органға хабарлауға тиіс.

9.1.2.5 Операторлар органикалық өнімге ластаушы заттар мен қоспалардың түсуін болдырмау үшін, қажет болған жағдайда үй-жайлар мен жабдықтарды тазалауды, зарарсыздандыруды және дезинфекциялауды қоса алғанда, барлық қажетті шараларды орындайды.

9.1.2.6 Операторлар өнімді өңдеу мен өңдеудің әрбір кезеңін қадағалау үшін қажетті

ҚР СТ 3111-2023

шараларды қолдануға тиіс.

9.2 Ингредиенттер

9.2.1 Негізгі қағидат

Органикалық өңделген өнімдер органикалық ингредиенттерден жасалған.

9.2.2 Талаптар

9.2.2.1 Органикалық өңделген өнімдерде қолданылатын барлық ингредиенттер Е қосымшасында көрсетілген қоспалар мен технологиялық қоспаларды пайдалану жағдайларын қоспағанда, органикалық тәсілдермен өндірілуге тиіс.

9.2.2.2 Бір ғана сол өнімде бір түрдегі органикалық және дәстүрлі түрде алынған ингредиентті пайдалануға тыйым салынады.

9.2.2.3 Су мен тұзды органикалық өнімдер өндірісінде ингредиенттер ретінде пайдалануға болады және органикалық ингредиенттердің пайыздық есептеулеріне енгізілмейді.

9.2.2.4 Минералдар (оның ішінде микроэлементтер), витаминдер және басқа да оқшауланған ингредиенттер Е қосымшасында көрсетілгендерді қоспағанда пайдаланылмауға тиіс.

9.2.2.5 ГТО мен олардың негізінде өндірілген өнімдерді қоспағанда, тамақ өнеркәсібінде қолданылатын микроорганизмдер мен ферменттері бар препараттарды қолдануға болады.

Органикалық өнімді өңдеу мен қайта өңдеуде қолданылатын дақылдар органикалық өндіріс талаптарына сәйкес келетін кәсіпорын шегінде дайындалуға немесе көбейтілуге тиіс.

9.2.2.6 Тамақ өнімдері мен жемді өңдеуге арналған органикалық микроорганизмдерді өндіру үшін тек органикалық өндірілген субстрат пайдаланылуға тиіс.

9.3 Қайта өңдеу әдістері

9.3.1 Негізгі қағидат

Операторлар тұтынушыны тағамдық құндылығын жоғалтпайтындай етіп қайта өңдеу арқылы жоғары сапалы өнімдермен қамтамасыз етеді. Сонымен қатар олар өнім өндірісінің қоршаған ортаға теріс әсер етпеуін қамтамасыз етеді.

9.3.2 Талаптар

9.3.2.1 Органикалық өнімдерді өңдеу және қайта өңдеу үшін қолданылатын әдістер табиғаты бойынша биологиялық, физикалық және механикалық болуға тиіс.

Органикалық өніммен химиялық реакцияға түсетін немесе оны өзгертетін кез келген қоспалар, технологиялық қоспалар немесе басқа материалдар органикалық болуға немесе Е қосымшасында көзделуге және белгіленген шектеулерге сәйкес пайдаланылуға тиіс.

9.3.2.2 Мынадай:

а) органикалық өнімдерді өңдеу және сақтау кезінде жоғалған қасиеттерді қалпына келтіретін;

б) қайта өңдеу кезінде жіберілген немқұрайлылықты жасыратын;

в) немесе басқа жолмен өнімдердің шынайы табиғаты сипатына қатысты жаңылыстыратын заттар мен әдістер қолданылмауға тиіс.

Суды қайта ылғалдандыру немесе қалпына келтіру үшін пайдалануға болады.

9.3.2.3 Органикалық өнімді алу үшін пайдаланылатын еріткіштер не органикалық өнімнен, не Е қосымшасына сәйкес заттардан алынуға тиіс.

9.3.2.4 Өнімнің немесе соңғы өнімнің құрамына кіретін ингредиенттердің сәулеленуіне жол берілмейді.

9.3.2.5 Сүзуге арналған жабдықта асбест болмауға тиіс. Сүзу үшін өнімге теріс әсер етуі мүмкін әдістерді немесе заттарды қолдануға болмайды. Сүзгі агенттері мен қосалқы

заттар технологиялық қоспалар болып саналады, сондықтан оларды Е қосымшасында тізімделуге тиіс.

9.3.2.6 Мынадай сақтау шарттарына рұқсат етіледі:

- а) жасанды климат;
- б) температураны бақылау;
- в) кептіру;
- г) ылғалдылықты реттеу.

9.3.2.7 Органикалық өнімдерде наноматериалдарды әдейі өндіруге немесе пайдалануға тыйым салынады.

9.3.2.8 Органикалық өнімдермен жанасуы мүмкін өндіріс жабдықтарының беттерінде наноматериалдар болмауға тиіс.

9.4 Зиянкестермен және аурулармен күресу

9.4.1 Негізгі қағидат

Органикалық өнімдер зиянкестермен күресудің немесе сәулеленудің химиялық әдістерін қолданбай тиісті тазалауды, санитариялық және гигиеналық нормаларды сақтауды қамтитын тиісті өндірістік әдістерді қолдану арқылы зиянкестер мен аурулардан қорғалуға тиіс.

9.4.2 Талаптар

9.4.2.1 Операторлар зиянкестермен күресуге және басымдықтың кему тәртібімен көрсетілген мынадай әдістерді қолдануға тиіс:

а) зиянкестердің тіршілік ету ортасын бұзу, жою және зиянкестердің объектілерге кіруі сияқты профилактикалық әдістер;

б) механикалық, физикалық және биологиялық әдістер, соның ішінде визуалды анықтау әдістері, дыбыс, ультрадыбыстық, жарық және ультракүлгін сәулелену, температураны бақылау, жасанды климат және диатомды жер;

в) Б қосымшасында көрсетілген тұзақтарда қолданылатын заттар (химиялық пестицидтерден басқа).

9.4.2.2 Зиянкестермен күресудің тыйым салынған әдістері мынадай заттар мен әдістерді қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

а) Б қосымшасында көрсетілмеген химиялық пестицидтер;

б) этилен тотығымен, бромидті метилмен, алюминий фосфидімен немесе Б қосымшасында көрсетілмеген басқа заттармен фумигациялау;

в) иондаушы сәулелену.

Тыйым салынған әдісті немесе материалды пайдалану немесе қолдану бұл өнімнің органикалық мәртебесін жоғалтуына әкеледі. Оператор ластанудың алдын алу үшін қажетті сақтық шараларын қолданады, оның ішінде органикалық өнімдер мен буып-түю материалдарын қоймалардан немесе қайта өңдеу орындарынан шығарып тастайды, сондай-ақ жабдықты немесе өндірістік объектілерді тазарту бойынша шаралар қабылдайды. Жабдыққа немесе өндіріс құралдарына қатысты тыйым салынған заттарды қолдану осы жабдықта өңделетін немесе қайта өңделетін органикалық өнімдерді лақтамауға тиіс. Жабдыққа немесе өндірістік объектілерге қатысты тыйым салынған заттарды қолдану осы жабдықта өңделетін немесе қайта өңделетін өнімнің органикалық тұтастығына әсер етпеуге тиіс. Осыны растау үшін барлық өндірістік процестер қатаң құжат түрінде ресімделуге тиіс.

9.5 Буып-түю

9.5.1 Негізгі қағидат

Қаптама өнімге және қоршаған ортаға минималды теріс әсер етеді.

9.5.2 Ұсынымдар

Поливинилхлоридті (ПВХ) және алюминийді қолданбауға тырысу керек.

ҚР СТ 3111-2023

9.5.3 Талаптар

9.5.3.1 Буып-түю материалдары органикалық өнімдердің ластануына әкелмеуге тиіс.

Осы талап өнімнің органикалық тұтастығына зиян келтіруі мүмкін кез келген затпен байланыста болған қайта пайдалануға болатын пакеттерге немесе контейнерлерге қатысты. Синтетикалық фунгицидтер, консерванттар, фумиганттар немесе наноматериалдар бар буып-түю материалдары мен сақтау контейнерлеріне немесе себеттерге тыйым салынады.

9.5.3.2 Операторлар қаптаманың қоршаған ортаға келтіретін зиянын азайту және/немесе қоршаған ортаға ең аз теріс әсер ететін буып-түю материалын таңдау үшін күш салуға тиіс. Бұл ретте өндірістің қоршаған ортаға жалпы әсері, сондай-ақ қаптаманы пайдалану және кәдеге жарату ескерілуге тиіс.

9.6 Технологиялық жабдықтарды тазалау, зарарсыздандыру және санитариялық өңдеу

9.6.1 Негізгі қағидат

Органикалық өнімдер қауіпсіз, жоғары сапалы болуға және құрамында технологиялық жабдықты тазарту, дезинфекциялау, санитариялық өңдеу үшін қолданылатын заттар болмауға тиіс.

9.6.2 Талаптар

9.6.2.1 Операторлар органикалық өнімді қайта өңдеу, зиянкестермен, патогендермен және бөгде заттармен күресу процестерінде органикалық өнім өндірісінде пайдалануға тыйым салынған заттармен ластанудан қорғау үшін барлық қажетті сақтық шараларын қабылдауға тиіс.

9.6.2.2 Д қосымшасында көрсетілген су мен заттарды өніммен тікелей байланыста болатын технологиялық жабдықты өңдеу кезінде жуу және зарарсыздандыру құралдары ретінде пайдалануға болады.

9.6.2.3 Өніммен жанасатын беттерді өңдеу кезінде басқа жуу және зарарсыздандыру құралдарын пайдаланатын операторлар оларды өнімді ластанайтындай етіп пайдалануға тиіс. Оператор орындайтын іс-әрекеттер органикалық өнімнің қалдық ластануын болдырмау үшін жеткілікті болуға тиіс.

10 Таңбалау

10.1 Негізгі қағидат

Органикалық өнімнің таңбалауы түсінікті, оқуға оңай, дұрыс және тұтынушыларды (сатып алушыларды) жаңылыстырмауға тиіс, бұл ретте жазулар мен белгі таңбалау басылған фонға қайшы болуға тиіс.

10.2 Талаптар

10.2.1 Осы стандартқа сәйкес сертификатталған, құрамында 95%-дан 100%-ға дейін ингредиенттер (салмағы бойынша) органикалық болып табылатын органикалық өндіріс жағдайында өндірілген өнім Ж қосымшасына сәйкес органикалық өнімнің ұлттық сәйкестік белгісін пайдалана отырып, "органикалық" ретінде таңбаланады.

10.2.2 Өнімді органикалық өнімге сәйкестік белгісін қолданбай "өтпелі органикалық өнім" ретінде сатуға және таңбалауға рұқсат етіледі.

10.2.3 Әртүрлі ингредиенттерден тұратын өнімнің барлық ингредиенттері затбелгіде олардың салмағын пайызбен көрсету ретімен көрсетілуге тиіс. Қандай ингредиенттер органикалық және қайсысы жоқ екендігі көрсетілуге тиіс. Барлық қоспалар олардың толық атауын көрсете отырып тізімделуге тиіс. Егер шөптер және/немесе дәмдеуіштер өнімнің жалпы салмағының 2%-дан кем құраса, онда олар пайызды көрсетпей "дәмдеуіштер" немесе "шөптер" ретінде көрсетіледі.

10.2.4 Органикалық өнім өндірісіне көшу процесіндегі ингредиенттерді әртүрлі

ингредиенттерден тұратын өнімде пайдалануға болады. Алайда компоненттер тізімінде олардың мәртебесі және құрғақ затқа есептегенде өтпелі, органикалық және дәстүрлі түрде алынған ингредиенттердің жалпы пайыздық қатынасы нақты көрсетілуге тиіс.

10.2.5 Табиғи немесе өңделмеген (мысалы, жеміс себеттері) әртүрлі ингредиенттерден тұратын өнімдер, егер оның құрамына кіретін барлық компоненттер органикалық болса ғана "органикалық" деп аталып, таңбаланады.

10.2.6 Органикалық өнімді өндіруге көшу процесінде өндірушінің өнімін таңбалау органикалық өнімді таңбалаудан айқын ерекшеленуге тиіс. Тек бір ингредиенттен тұратын өнімдер "өтпелі кезеңдегі органикалық өнімдер" деп белгіленеді.

10.2.7 Егер мұндай органикалық өнімдер мен заттар нарықта жеткілікті мөлшерде немесе сапада қолжетімді болмаса, органикалық емес ингредиенттерді пайдалануға болады. Бұл ретте мұндай өнімдерді қолданар алдында сәйкестікті растау жөніндегі органнан рұқсат алынуға тиіс. Сәйкестікті растау жөніндегі орган күнтізбелік бір жыл мерзімге уақытша рұқсат береді. Рұқсат бір жылға қосымша ұзартылуы мүмкін. Егер мерзім ұзартылғаннан кейін мұндай органикалық ингредиенттердің болуы қажеттілікті қанағаттандыру үшін жеткіліксіз болып қалса - бұл ингредиент органикалық өнім өндірісінде пайдалануға арналған тағамдық қоспалар мен технологиялық көмекші құралдар тізіміне енгізіледі.

А қосымшасы
(міндетті)**Органикалық өндірісте рұқсат етілген өсімдіктерді қорғау құралдары**

А.1 Органикалық өндірісте рұқсат етілген тыңайтқыштар мен топырақты жақсартатын заттар А.1-кестеде берілген.

А.1-кесте

Атауы	Сипаттама, құрамына қойылатын талаптар, қолдану шарттары
Органикалық өнім өндіретін шаруашылықтардан алынған төсем көңі	
Органикалық өнім өндіретін шаруашылықтан алынған көң	Компосттаудан кейін, топыраққа тамақ мақсатына арналған егін жинауға дейін 120 күн бұрын қолданған кезде
Органикалық өнім өндіретін шаруашылықтан алынған құрғақ көң және құрғақ құс тамшылары	
Органикалық өнім өндіретін шаруашылықтан алынған төсенішті көң, төсенішсіз саңғырық	Ферментациялауды және (немесе) тиісті сұйылтуды бақылау жүргізілгеннен кейін пайдалану
Органикалық өнім өндіретін шаруашылықтардан алынған көң, саңғырық негізіндегі компосттар	Сол сияқты
Сұрыпталған, компостталған ферменттелген тамақ қалдықтары немесе үй қалдықтары	Сол сияқты
Шымтезек	Синтетикалық қоспалар қосылған шымтезектен басқа. Тұқымдарды шымтезек құмыраларында өсіру үшін қолдану. Топырақ кондиционері ретінде жол берілмейді
Саңырауқұлақ қалдықтары мен вермикулиттің компосты мен субстраты	
Вермикомпост, зоокомпост	
Гуано	
Өсімдік тектес жанама өнімдерден алынған компост шығу тегі	
Қайта өңделген мал сою пункттері мен балық зауыттарынан өңделген мал шаруашылығы өнімдері*	Құрамында хром (VI) болуға жол берілмейді
Теңіз балдырлары және олардан жасалған өнімдер	Тек мыналар арқылы алынуға тиіс: 1) сусыздандыруды, мұздатуды және ұнтақтауды қоса алғанда, физикалық процестер; 2) сумен немесе қышқылдың сулы ерітіндісімен және/немесе сілтілі ерітіндімен экстракциялау
Үгінділер, қабықтар және ағаш қалдықтары	Ағаш кесілгеннен кейін ол химиялық заттармен өңделмеуге тиіс
Компостталған қабық	Сол сияқты
Ағаш күлі	Сол сияқты
Табиғи фосфаттар	Кадмий мөлшері 60 мг/кг P_2O_5 аспауға тиіс
Алюминий-кальций фосфаты	Дефолиант немесе гербицид ретінде қолданылмауға тиіс Көрсетілген микроэлементтердің хлоридтері мен нитраттарын пайдалануға жол берілмейді. Кадмий мөлшері 60 мг/кг P_2O_5 аспауға тиіс

А.1-кестенің жалғасы

Атауы	Сипаттама, құрамына қойылатын талаптар, қолдану шарттары
Томас-кож	
Калий тұздары (каинит, сильвинит және т.б.)	Хлордың мөлшері 60% артық болмауға тиіс
Калий сульфаты (патенкали және т.б.)	Ерігіштігін жақсарту мақсатында химиялық жолмен кейіннен байыта отырып физикалық процестер нәтижесінде алынған
Барда және барда сығындысы, аммиак бардасына басқа	
Табиғи шыққан кальций карбонаты (бор, мергель, әктас, құрамында фосфаты бар бор)	
Табиғи (қалыпты) текті магний жыныстары	
Табиғи (қалыпты) текті әк-магний жыныстары	
Эпсолит (магний сульфаты)	
Кальций хлориді ерітіндісі	кальций тапшылығы дәлелденген жағдайда жапырақтарды өңдеу үшін
Табиғи гипс (кальций сульфаты) тек табиғи көздерден	
Қант өндірісінің жанама өнімдері (мысалы, барда)	
Күкірт	
Микроэлементтер (мысалы, бор, мыс, темір, марганец, молибден, мырыш)	Дефолианттар немесе гербицидтер ретінде қолданылмауға тиіс Көрсетілген микроэлементтердің хлоридтері мен нитраттарын пайдалануға тыйым салынады
Натрий хлориді	Тек кен тұзын қолдану
Тас ұнтағы (ұсақталған базальт)	Кадмий мөлшері 60 мг/кг P_2O_5 аспауға тиіс
Сазбалшық (мысалы, бентонит, перлит, цеолит)	Кадмий мөлшері 60 мг/кг P_2O_5 аспауға тиіс
Органикалық өнім өндіретін шаруашылықтан алынған ауыл шаруашылығы дақылдарының қалдықтары және жасыл көң тыңайтқыштары	
Органикалық өнімдерді өндіретін шаруашылықтардан алынған сабан және басқа жабын	
Технологиялық көмекші құралдармен өңделмеген тамақ және тоқыма өнеркәсібінің жанама өнімдері	
Вермикулит	
Табиғи (қалыпты) текті гумин қышқылдары (тек сулы және сілтілі сығындылар)	
Хлорлы әк	
Гвинея пальмасы, кокос және какао өңдеу бойынша жанама өнімдеі (соның ішінде пальма жоталары мен сығындылары, сүзілген күнжара, какао қабығы)	
Органикалық өнімді өңдеуден алынған жанама өнімдер	
* Мал сою алаңының өнімдерін, жаңа қанды, сондай-ақ несепнәр мен чили нитратын өңдеу кезінде алынған тыңайтқыштарды пайдалануға жол берілмейді	

В қосымшасы
(міндетті)**Органикалық өндірісте рұқсат етілген өсімдіктерді қорғау құралдары**

Б.1 Органикалық өндірісте рұқсат етілген өсімдіктерді қорғау құралы ретінде пайдаланылатын жануарлардан немесе өсімдіктерден алынған заттар Б.1-кестеде берілген.

Б.1-кесте

Атауы	Сипаттама, құрамына қойылатын талаптар, қолдану шарттары
Azadirachta indica-дан алынған бор негізіндегі өнімдер (азадирахтин);	Инсектицид. Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Ара балауызы;	Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Желатин	Инсектицид. Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Лецитин	Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Өсімдіктер мен жануарлар майлары (мысалы, жалбыз, қарағай, зире майы)	Инсектицид, акарицид, фунгицид және өскіннің өсу ингибиторы. Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Құрамында синергистер болуы мүмкін Chrysanthemum cinerariaefolium-дан алынған пиретриндер негізіндегі препараттар	Синергист ретінде пиперонил бутоксидін қоспағанда, егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Quassia amara негізіндегі препараттар	Инсектицид, репеллент. Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Derris elliptica, Lonchocarpus spp, Thephrosia spp түрлерінен алынған ротенон негізіндегі препараттар	Инсектицид. Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Ryania speciosa негізіндегі препараттар	Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Казеин	Сол сияқты
Прополис	Егінге тікелей қауіп төнген жағдайда ғана пайдаланылады
Табиғи қышқылдар (мысалы, сірке қышқылы)	Сол сияқты
Ашытылған саңырауқұлақтан алынған ферменттелген өнімдер	Сол сияқты
Саңырауқұлақ сығындысы (Shiitake fungus)	Сол сияқты
Хлорелла сығындысы;	Сол сияқты
Табиғи текті хитиндік әсер ететін нематодцидтер	Сол сияқты
Табиғи өсімдік препараттары (темекі негізіндегі препараттарды қоспағанда);	Сол сияқты
Сабадилла	Сол сияқты

Б.2 Зиянкестер мен ауруларды биологиялық бақылау үшін қолданылатын микроорганизмдер мен олар шығаратын заттар Б.2-кестеде берілген.

Б.2-кесте

Атауы	Сипаттама, құрамына қойылатын талаптар, қолдану шарттары
<i>Bacillus thuringiensis</i> препараттары, гранулез вирусы және т.б.	Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Спиносад	Инсектицид. Негізгі паразитоидтардың және қарсылықтың даму қаупінің тәуекелдерін азайту шаралары қабылданған жағдайда ғана

Б.3 Тұзақтар мен бүріккіштерде қолдануға рұқсат етілген заттар Б.3-кестеде берілген.

Б.3-кесте

Атауы	Сипаттама, құрамына қойылатын талаптар, қолдану шарттары
Диаммоний-фосфат	Жем, тек тұзақтарда
Феромондар	Жем; жыныстық қалыпты бейтараптандыратын зат ; тек тұзақтар мен бүріккіштерде
Құрамында репелленттері бар металдегид негізіндегі препараттар жоғары ұйымдасқан жануарларды қорқыту үшін, сондай-ақ тұзақтарда қолданылады	Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Пиретроидтар (тек дельтаметрин немесе ламбда-цигалотрин);	Инсектицид; тек арнайы жемдері бар тұзақтарда; тек <i>Bactrocera oleae</i> түрдегі шыбынмен және <i>Ceratitis capitata</i> Wied Жерорта теңізі жеміс шыбынымен күресу үшін

Б.4 Органикалық өндірісте дәстүрлі түрде қолданылатын басқа заттар Б.4-кестеде берілген.

Б.4-кесте

Атауы	Сипаттама, құрамына қойылатын талаптар, қолдану шарттары
Гидроксид, хлор оксиді (үш негізді), сульфат, тотық, бордос және бургунд сұйықтығы түріндегі мыс	Қолдану қажеттілігі, тағайындалуы және мөлшерленуі белгіленген тәртіппен расталады. Белгіленген деңгейден жоғары топырақта мыс жиналуына әкелмейтін препараттарды қолданған жағдайда фунгицид ретінде қолдануға болады
Этилен	Бананның, кивидің және шығыс құрмасының толық пісуі. Цитрус жемістерінің толық пісуі, тек жеміс шыбынымен күресу әдісі ретінде. Картоп пен пияздың өнуінің тежелуі
Калийдің май қышқылдарының тұздары (сұйық сабын)	Инсектицид
Күкіртті әк (полисульфид)	Фунгицид, инсектицид, акарицид
Парафин майы	Инсектицид, акарицид. Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Минералды майлар (мұнайдан басқа)	Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Калий перманганаты	Жеміс ағаштары, жүзім үшін егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Кварц құмы	Репеллент

ҚР СТ 3111-2023

Б.4-кестенің соңы

Атауы	Сипаттама, құрамына қойылатын талаптар, қолдану шарттары
Күкірт	Фунгицид, акарицид, репеллент. Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Минералды ұнтақтар (тас ұнтағы, силикаттар, бентонит)	Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Диатомды топырақ	Сол сияқты
Натрий силикаты	Сол сияқты
Натрий бикарбонаты	Сол сияқты
Темір фосфаты	Моллюскоцид ретінде қолданылады
Қайнатылған әк	Топырақта мыстың жиналуын азайту үшін қолданылады
Калий гидрокарбонаты	Фунгицид
Сутегі асқын тотығы	Олар егінге тікелей қауіп төнген кезде ғана қолданылады
Химиялық өңдеуден өтпеген теңіз балдырлары, балдырлардан алынған ұн мен сығындылар, теңіз тұздары мен тұзды сулар	Сол сияқты
Көмірқышқыл газы	Сол сияқты
Азот	Сол сияқты
Этил спирті	Сол сияқты

В қосымшасы
(міндетті)

Органикалық мал шаруашылығында пайдалануға рұқсат етілген жемшөп шикізаты

В.1 Өсімдік тектес шикізат материалдары

В.1.1 Дәнді дақылдар, жарма, олардың өнімдері мен қалдықтары

Дәндердегі, үлпектердегі, ұсақ түйіршіктердегі, қабықтағы және кебектегі сұлы.

Дәндердегі арпа, ұсақ түйіршікті.

Күріш тұқымының күнжарасы.

Түйір тары.

Қара бидай дәні мен ұсақ түйіршігі.

Түйір сорго.

Түйір, ұсақ түйіршікті бидай, астық қалдықтары, глютенді жем және өскіндер.

Түйір спельта.

Түйір тритикале.

Түйір, ұсақ түйіршікті жүгері, астық қалдықтары, жүгері күнжарасы және глютен.

Уыт өскіндері.

Жармақ.

В.1.2 Майлы тұқымдар, майлы жемістер, олардың өнімдері мен қалдықтары

Рапс тұқымдары, күнжара және қабығы.

Бұршақ түріндегі соя, қуырылған бұршақ, күнжара және жеміс қабықтары.

Күнбағыс тұқымы немесе оның күнжарасы.

Мақта және күнжара тұқымы.

Зығыр және күнжара тұқымы.

Күнжіт тұқымының күнжарасы.

Кокос жаңғағы дәнінің күнжарасы.

Асқабақ тұқымының күнжарасы.

Зәйтүн, зәйтүн жұмсағы.

Сурепка тұқымының және оның жеміс қабығының күнжарасы.

Өсімдік майлары (физикалық әдіспен алынған).

В.1.3 Бұршақ тұқымдары, олардан алынған өнімдер мен қалдықтары

Тұқым түріндегі бұршақ, бұршақ тұқымы, уатылған бұршақ.

Ноқат тұқымы, уатылған ноқат.

Француз жасымық тұқымы.

Тұқымдар Термиялық өңдеуден өткен себілетін чинаның тұқымы және уатылған чина.

Бұршақ тұқымы, уатылған бұршақ.

Жылқы бұршағы тұқымдары, уатылған бұршақ.

Вика тұқымы, уатылған вика.

Люпин тұқымы, уатылған люпин.

В.1.4 Түйнектер, тамыр дақылдары және олардан алынған өнімдер мен қалдықтар

Қызылша жұмсағы.

Картоп.

Түйнек түріндегі тәтті картоп.

Картоп жұмсағы (картоп крахмалы алынғаннан кейінгі қалдықтар (болжыр).

Картоп крахмалы.

Картоп протеин.

ҚР СТ 3111-2023

В.1.5 Басқа тұқымдар мен жемістер, олардан қайта өңделген өнімдер және қалдықтар Тәтті мүйіз.

Шоқ ағаштың бұтағы мен ұн.

Асқабақ.

Цитрус жұмсағы.

Алма, айва, алмұрт, шабдалы, інжір, жүзім және олардың жұмсағы.

Каштан.

Жаңғақ күнжарасы.

Фундук күнжарасы.

Қалдықтар және какао күнжарасы.

Емен жаңғағы.

В.1.6 Жемшөп өсімдіктері, көлемді және шоғырланған жем

Жоңышқа.

Жоңышқа ұнтағы.

Беде.

Беде ұнтағы.

Табиғи және жақсартылған жайылымдардың шөптері.

Шөп ұнтағы.

Шөп.

Сүрлем.

Пішендеу.

Астық жем.

Дәнді дақылдардың сабаны.

Азықтандыруға арналған жерасты дақылдары.

В.1.7 Басқа өсімдіктер, олардан қайта өңделген өнімдер және қалдықтар

Азықтық сірне.

Теңіз балдыры ұнтағы (балдырларды кептіру және ұнтақтау, йодты азайту үшін жуу арқылы алынған).

Өсімдік ұнтақтары мен сығындылары.

Өсімдіктердің ақуыз сығындылары (тек жас жануарларға беріледі).

Дәмдеуіштер.

Шөптер.

В.2 Жануарлардан алынатын шикізат материалдары

В.2.1 Сүт және сүт өнімдері

Шикі сүт.

Құрғақ сүт.

Майсыз құрғақ сүт, майсыз құрғақ тұтас сүт.

Тартылған сүт, құрғақ тартылған сүт.

Сүт сарысуы, құрғақ сүт сарысуы, қант мөлшері аз құрғақ сүт сарысуы, сарысуы бар ақуыз ұнтағы (физикалық өңдеуден алынған).

Казеин ұнтағы.

Лактоза ұнтағы.

Сүзбе және қышқыл ағарған.

В.2.2 Балық және басқа да теңіз жануарлары, олардан қайта өңделген өнімдер мен қалдықтар¹

Балық.

Балық майы және тазартылмаған балық майы.

Балық моллюскалары немесе шаян тәрізділердің автолизаттары.

¹ Өнімдер тұрақты балық шаруашылықтарында өндірілуі және шөпқоректі емес жануарлар түрлеріне пайдаланылуы керек.

Еритін және ерімейтін түрінде ферменттің әсерінен алынған гидролизат пен протолизат, тек жас жануарларға арналған.

Балық ұнтағы.

В.2.3 Жұмыртқа және жұмыртқа өнімдері

Жұмыртқа мен жұмыртқа өнімдері бір шаруашылықтан алынуға тиіс.

В.3 Минерал тектес шикізат материалдары

В.3.1 Натрий көздері

Тазартылмаған теңіз тұзы.

Ірі кесек тұз.

Глаубер тұзы.

Натрий карбонаты.

Натрий гидрокарбонаты.

Хлоридті натрий.

В.3.2 Кальций көздері

Lithotamnion балдырлары және фосфорлы әктас.

Су жануарларының бақалшықтары (оның ішінде каракатица сүйектері).

Кальций карбонаты.

Кальций лактаты.

Кальций глюконаты.

В.3.3 Фосфор көздері

Дефторланған дикальций фосфаты.

Дефторланған монокальций фосфаты.

Натрий фосфаты.

Кальций-магний-фосфат.

Натрий кальций-фосфаты.

В.3.4 Магний көздері

Магний оксиді (сусыз магний оксиді).

Магний сульфаты.

Магний хлориді.

Магний карбонаты.

Магний фосфаты.

В.3.5 Күкірт көздері

Глаубер тұзы.

В.3.6 Калий көздері

Калий хлориді.

Г қосымшасы
(міндетті)**Азықтық қоспалар және жануарларды азықтандыруда қолданылатын кейбір заттар****Г. 1 Жемшөп қоспалары****Г.1.1 Тағамдық қоспалар****а) витаминдер**

1) табиғи шикізаттан алынған витаминдер;

2) Моногастриялық жануарларға арналған табиғи витаминдерге бірдей синтетикалық витаминдер;

3) күйіс қайыратын жануарларға арналған табиғи витаминдерге ұқсас А, D және E синтетикалық витаминдері – органикалық күйіс қайыратын жануарлардың жемшөп рационында көрсетілген витаминдердің қажетті мөлшерін алу мүмкіндігін бағалауға негізделген осы стандартқа сәйкестігін растау рәсімін жүзеге асыратын органның алдын ала рұқсатымен.

б) микроэлементтер:

1) Темір:

Карбонат (II),

Сульфат (II) моногидрат және/немесе гептагидрат,

Тотық (III).

2) Йод:

Кальций йодаты (сусыз),

Кальций йодаты, гексагидрат,

Калий йодиді.

3) Кобальт:

Күкірт қышқылды кобальт (II) моногидраты және (немесе) гептагидраты,

Негізгі күкірт қышқылы кобальт (II) моногидрат.

4) Мыс:

Тотық (II),

Негізгі көмірқышқыл мыс (II) моногидрат,

Мыс сульфаты (II) пентагидрат.

5) Марганец:

Көмірқышқыл (II),

Тотық,

Сульфат (II) моно және/немесе тетрагидрат.

6) Мырыш:

Көмірқышқыл,

Тотық,

Моно сульфаты және/немесе гептагидрат.

7) Молибден:

Молибден қышқыл аммоний ,

Молибден қышқылы натрий.

8) Селен:

Натрий селенаты

Натрий селениті.

Г.1.2 Зоотехникалық қоспалар

Ферменттер мен микроорганизмдер.

Г.1.3 Технологиялық қосалқы құралдар

а) Консерванттар

- 1) Е 200 Сорбин қышқылы
- 2) Е 236 Құмырсқа қышқылы²
- 3) Е 260 Мұз сірке қышқылы^{*}
- 4) Е 270 Сүт қышқылы^{*}
- 5) Е 280 Пропион қышқылы^{*};
- 6) Е 330 Лимон қышқылы.

б) Антиоксидантты заттар

Е 306 Токоферолдар, қоспаның концентраты.

в) Байланыстырғыш заттар мен агенттер

- 1) Е 470 Табиғи тектес кальций стеараты
- 2) Е551 Коллоидты кремний диоксиді
- 3) Е 558 Бентонит
- 4) Е 559 Аллюмосиликат (каолин)
- 5) Е 560 Калий силикаты
- 6) Е 561 Вермикулит
- 7) Е 562 Сепиолит
- 8) Е 599 Перлит

г) Сүрлемге арналған технологиялық қосалқы құралдар

Ферменттер, ашытқылар және бактериялар.

Сүт, құмырсқа, пропион және сірке қышқылдары³.

Г. 2 Жануарларды азықтандыруда қолданылатын кейбір заттар

Наубайханалық ашытқы.

Carlsbergiensis түрінің қант саңырауқұлақтары.

Г.3 Сүрлем өндіруге арналған заттар

Теңіз тұзы.

Тас тұзы.

Сарысу.

Қант.

Қызылша жұмсағы.

Астық ұны.

Меласса.

² Сүрлем үшін: ауа-райы жағдайлары тиісті ашытуға мүмкіндік бермеген кезде ғана.

³ Сүрлем өндірісінде сүт, құмырсқа, пропион және сірке қышқылын қолдануға ауа-райы жағдайлары тиісті ашытуға мүмкіндік бермейтін жағдайларда жол беріледі.

Д қосымшасы
(міндетті)

Органикалық өндірісте рұқсат етілген тазартуға және
дезинфекциялауға арналған заттар

Д.1 Мал шаруашылығы өндірісіндегі үй-жайлар мен жабдықтарды тазартуға және
дезинфекциялауға арналған заттар

- Калий және натрий сабыны.
- Су және бу.
- Әк сүті.
- Әк.
- Сөндірілмеген әк.
- Натрий гипохлориті (мысалы, сұйық ағартқыш ретінде).
- Каустикалық сода.
- Хлорлы әк (кальций оксихлориді, кальций хлориді және кальций гидроксиді).
- Хлор диоксиді.
- Озон.
- Калий гидроксиді.
- Сутегі асқын тотығы.
- Өсімдіктердің табиғи эссенциясы.
- Лимон, сірке суы, құмырсқа, сүт, қымыздық және сірке қышқылы.
- Спирттер (этанол/этил, изопропанол/изопропил).
- Азот қышқылы (сауу жабдықтары).
- Фосфор қышқылы (сауу жабдықтары).
- Натрий карбонаты.
- Емізіктер мен сауу аппараттарын тазартуға және зарарсыздандыруға арналған құралдар.

Д.2 Органикалық өнімдер мен жемшөпті өндіру кезінде жабдықты тазартуға және
зарарсыздандыруға арналған заттар Д.1-кестеде берілген

Д.1-кесте

Атауы	Қолданылу шарттары
Сірке қышқылы	
Спирттер (этанол/этил)	
Спирттер (изопропанол/изопропил)	
Кальций гидроксиді (қайнатылған әк)	
Кальций гипохлориті	Органикалық өнімнің қалдық ластануын болдырмайтын шаралар қабылдау қажет
Кальций тотығы (қайнатылған әк)	
Хлорлы әк (кальций оксихлориді, кальций хлориді және кальций гидроксиді)	
Хлор диоксиді	Органикалық өнімнің қалдық ластануын болдырмайтын шаралар қабылдау қажет
Лимон қышқылы	
Құмырсқа қышқылы	
Сутегі асқын тотығы	
Сүт қышқылы	

Д.1-кестенің соңы

Өсімдіктердің табиғи эссенциясы	
Қымыздық қышқылы	
Озон	
Сірке үсті қышқылы	
Фосфор қышқылы	Тек сүт жабдықтары үшін
Өсімдік сығындылары	
Калий сабыны	Органикалық өнімнің қалдық ластануын болдырмайтын шаралар қабылдау қажет
Натрий карбонаты	
Натрий гидроксиді (каустикалық сода)	Органикалық өнімнің қалдық ластануын болдырмайтын шаралар қабылдау қажет
Натрий гипохлориті	
Натрий сабыны	

Е қосымшасы
(міндетті)**тағамдық қоспалар және технологиялық қосалқы құралдар**
Органикалық өнім өндірісінде пайдалану үшін

Е.1 Органикалық тамақ өнімдері өндірісінде қолданылатын тағамдық қоспалар Е.1-кестеде берілген.

Е.1-кесте

Код	Атауы	Органикалық өнім өндірісі		Арнайы шарттар
		өсімдік тектес	жануарлардан алынған	
Е 153	Өсімдік көмірі	Қолданылмайды	Қолданылады	Ірімшіктердің кейбір түрлері үшін
Е 160b*	Аннато, Биксин, Норбиксин	Қолданылмайды	Қолданылады	Лестер қызыл ірімшігі, дабл Глостер ірімшілігі, Чеддер, Мимолет ірімшігі
Е 170	Кальций карбонаты	Қолданылады	Қолданылады	Бояғыш ретінде қолданылмауға тиіс
Е 181	Тағамдық таниндер	Қолданылады	Қолданылмайды	Тек шарап үшін
Е 220 немесе	Күкірт диоксиді	Қолданылады	Қолданылады	Қант қосылмаған жеміс шараптарында, сидрлерде, пуарэде, құрамында 50 мг/дм ³ бар бал сусындарында. Жүзім шарабында максималды мөлшері 100 мг/дм ³ -ден аспауға тиіс ¹⁾
Е 224	Калий пиросульфиті	Қолданылады	Қолданылады	Қант қосылған жеміс шарабы, пуарэ және сидр үшін немесе 100 мг/дм ³ ашытудан кейін концентрацияланған шырындар үшін. Жүзім шарабында максималды құрамы 100 мг/дм ³ -ден аспауға тиіс ¹⁾
Е 250 немесе	Натрий нитриті	Қолданылмайды	Қолданылады	Ет өнімдері үшін ²⁾
Е 252	Калий нитраты	Қолданылмайды	Қолданылады	NaNO ₂ немесе NaNO ₃ – 80 мг/кг, NaNO ₂ немесе NaNO ₃ түріндегі максималды қалдық мөлшері – 50 мг/кг
Е 270	Сүт қышқылы	Қолданылады	Қолданылады	
Е 290	Көміртек қос тотығы	Қолданылады	Қолданылады	
Е 296	Алма қышқылы	Қолданылады	Қолданылмайды	
Е 300	Аскорбин қышқылы	Қолданылады	Қолданылады	Ет өнімдері ³⁾
Е 301	Натрий аскорбаты	Қолданылмайды	Қолданылады	Ет өнімдері ³⁾ нитраттар мен нитриттер қосылысымен

Е.1-кестенің жалғасы

Код	Атауы	Органикалық өнім өндірісі		Арнайы шарттар
		өсімдік тектес	жануарлардан	
Е 306*	Токоферолдар, қоспа концентраты	Қолданылады	Қолданылады	Тоң майлар мен майларға арналған антиоксидант
Е 322*	Ағартқыш заттар мен органикалық еріткіштерді қолданбай алынған лецитиндер	Қолданылады	Қолданылады	Сүт өнімдері ³⁾
Е 325	Натрий лактаты	Қолданылмайды	Қолданылады	Сүт негізіндегі өнімдер мен ет өнімдері
Е 330	Лимон қышқылы	Қолданылады	Қолданылмайды	
Е 331	Натрий цитраттары	Қолданылмайды	Қолданылады	
Е 332	Калий цитраттары	Қолданылады	Қолданылады	
Е 333	Кальций цитраттары	Қолданылады	Қолданылмайды	
Е 334	Шарап қышқылы (L (+)-)	Қолданылады	Қолданылмайды	
Е 335	Натрий тартраттары	Қолданылады	Қолданылмайды	Торттар мен кондитерлік өнімдер үшін
Е 336	Калий тартраттары	Қолданылады	Қолданылмайды	Дәнді, кондитерлік өнімдер, торттар үшін
Е 341 (i)	Кальций орто-фосфаты I-ауыстырылған	Қолданылады	Қолданылмайды	Тек қамырды көтеру үшін
Е 342	Аммоний фосфаты	Қолданылады	Қолданылмайды	Шарапта 0,3 г/дм ³ шектелген
Е 400	Альгин қышқылы	Қолданылады	Қолданылады	Сүт өнімдері ³⁾
Е 401	Натрий альгинаты	Қолданылады	Қолданылады	Сол сияқты
Е 402	Калий альгинаты	Қолданылады	Қолданылады	Сол сияқты
Е 406	Агар	Қолданылады	Қолданылады	Сүт және ет өнімдері ³⁾
Е 407	Каррагенан	Қолданылады	Қолданылады	Сүт өнімдері ³⁾
Е 410*	Шошақ ағаш сағызы	Қолданылады	Қолданылады	
Е 412*	Гуар сағызы	Қолданылады	Қолданылады	
Е 413	Трагакант сағызы	Қолданылады	Қолданылады	
Е 414*	Гуммиарабик	Қолданылады	Қолданылады	
Е 415	Ксантан сағызы	Қолданылады	Қолданылады	Көкөністер мен жемістерден жасалған өнімдер үшін, май негізді, торттар мен печенье, салаттар үшін
Е 416	Карайя сағызы	Қолданылады	Қолданылмайды	
Е 422	Глицерин	Қолданылады	Қолданылмайды	Өсімдік сығындылары үшін
Е 440 (i)*	Пектиндер	Қолданылады	Қолданылады	Сүт өнімдері ³⁾
Е 500	Натрий карбонаттары	Қолданылады	Қолданылады	Торттар мен печенье, кондитерлік өнімдер үшін; ашытылған сүт майы мен ірімшік үшін ²⁾
Е 501	Калий карбонаттары	Қолданылады	Қолданылмайды	Дәнді бұйымдар, торттар мен печенье, кондитерлік өнімдер үшін
Е 503	Аммоний карбонаттары	Қолданылады	Қолданылмайды	
Е 504	Магний карбонаттары	Қолданылады	Қолданылмайды	

Е.1-кестенің соңы

Код	Атауы	Органикалық өнім өндірісі		Арнайы шарттар
		өсімдік тектес	жануарлардан алынған	
Е 508	Калий хлориді	Қолданылады	Қолданылмайды	Мұздатылған жемістер мен көкөністер, консервіленген жемістер мен көкөністер, кетчуп пен қыша үшін
Е 509	Кальций хлориді	Қолданылады	Қолданылады	Сүт өнімдері, май негізіндегі өнімдер, жемістер мен көкөністер, соя өнімдері үшін
Е 511	Магний хлориді	Қолданылады	Қолданылмайды	Соя өнімдері үшін
Е 516	Кальций сульфаты	Қолданылады	Қолданылмайды	Торттар мен печенье, соя өнімдері, ашытқы үшін
Е 517	Аммоний сульфаты	Қолданылады	Қолданылмайды	Шарапта 0,3 г/дм ³ шектелген
Е 524	Натрий гидроксиді	Қолданылады	Қолданылмайды	Дәнді өнімдер үшін
Е 551	Аморфты кремний диоксиді	Қолданылады	Қолданылмайды	Дәмдегіштер мен дәмдеуіштердің нығыздалуына және түйіршіктелуіне кедергі келтіретін зат
Е 553	Магний силикаттары	Қолданылады	Қолданылады	Ет өнімдерін жабуға арналған құрал
Е 938	Аргон	Қолданылады	Қолданылады	
Е 939	Гелий	Қолданылады	Қолданылады	
Е 941	Азот	Қолданылады	Қолданылады	
Е 948	Оттегі	Қолданылады	Қолданылады	
* Жеміс-жидек шарабы – жүзімнен басқа жемістерден жасалған шарап. ¹⁾ мг/дм³-пен көрсетілген SO² ретінде көрсетілген барлық көздерді (күкірт диоксиді және оның тұздары) ескере отырып, максималды деңгейлер ²⁾ Егер өнімнің ерекше қасиеттерін сақтауға мүмкіндік беретін технологиялық балама болмаса, қолданылады. ³⁾ Шектеулер тек мал шаруашылығы өніміне қатысты ғана жарамды.				

Е.2 Органикалық өнім өндіру кезінде қолдануға болатын технологиялық қосалқы құралдар Е.2-кестеде берілген.

Е.2-кесте

Атауы	Органикалық өнім өндірісі		Арнайы шарттар
	өсімдік тектес	жануарлардан алынған	
Су	Қолданылады	Қолданылады	Ауыз су
Кальций хлориді	Қолданылады	Қолданылады	Қатайтқыш
Кальций карбонаты	Қолданылады	Қолданылмайды	
Кальций гидроксиді	Қолданылады	Қолданылмайды	
Кальций сульфаты	Қолданылады	Қолданылмайды	Қатайтқыш
Магний хлориді	Қолданылады	Қолданылмайды	Қатайтқыш
Калий карбонаты	Қолданылады	Қолданылмайды	Жүзімді кептіру үшін
Натрий карбонаты	Қолданылады	Қолданылмайды	Қант өндірісі
Сүт қышқылы	Қолданылмайды	Қолданылады	Ірімшік өндірісіндегі тұзды ерітіндідегі рН реттеу үшін
Лимон қышқылы	Қолданылады	Қолданылады	Ірімшік өндірісіндегі тұзды ерітіндідегі рН реттеу үшін ¹⁾ Май өндірісі және крахмал гидролизі ²⁾
Натрий гидроксиді	Қолданылады	Қолданылмайды	Қант өндірісі. Рапс тұқымынан май өндіру

Е.2-кестенің соңы

Күкірт қышқылы	Қолданылады	Қолданылады	Желатин өндірісі ¹⁾ Қант өндірісі ²⁾
Тұз қышқылы	Қолданылмайды	Қолданылады	Желатин өндірісі. Гуда, Эдам және Маасдам ірімшіктерін, <i>Boerenkaas, Friese</i> және <i>Leidse</i> <i>Nagelkaas</i> ірімшіктерін өңдеу кезінде тұзды ерітіндідегі pH реттеу үшін
Аммоний гидроксиді	Қолданылмайды	Қолданылады	Желатин өндірісі
Сутегі асқын тотығы	Қолданылмайды	Қолданылады	Желатин өндірісі
Көмірқышқыл газы	Қолданылады	Қолданылады	
Азот	Қолданылады	Қолданылады	
Этанол	Қолданылады	Қолданылады	Еріткіш
Дубил қышқылы	Қолданылады	Қолданылмайды	Сүзгі құралы
Жұмыртқаның ақуызынан альбуминдер	Қолданылады	Қолданылмайды	
Казеин	Қолданылады	Қолданылмайды	
Желатин	Қолданылады	Қолданылмайды	
Балық желімі	Қолданылады	Қолданылмайды	
Өсімдік майлары	Қолданылады	Қолданылады	Майлау заты және көбіктенудің алдын алуға арналған зат
Кремний диоксиді	Қолданылады	Қолданылмайды	Гель немесе коллоидты ерітінді ретінде қолдану
Белсендірілген көмір	Қолданылады	Қолданылмайды	
Тальк	Қолданылады	Қолданылмайды	
Бентонит	Қолданылады	Қолданылады	Бал өндірісінің бал қоюландырғышы ¹⁾
Каолин	Қолданылады	Қолданылады	Прополис ¹⁾
Cellulose целлюлозасы	Қолданылады	Қолданылады	Желатин өндірісі ¹⁾
Диатомды топырақ	Қолданылады	Қолданылады	Желатин өндірісі ¹⁾
Перлит	Қолданылады	Қолданылады	Желатин өндірісі ¹⁾
Орман жаңғағы қабығы	Қолданылады	Қолданылмайды	
Күріш ұны	Қолданылады	Қолданылмайды	
Ара балауызы;	Қолданылады	Қолданылмайды	Адгезияға қарсы қоспалар
Карнауба балауызы	Қолданылады	Қолданылмайды	Сол сияқты
Шарап-тас қышқылы және оның тұздары	Қолданылады	Қолданылмайды	
Калий гидроксиді	Қолданылады	Қолданылмайды	Қант өндірісі кезіндегі pH реттеу үшін
¹⁾ Шектеулер тек мал шаруашылығы өнімдеріне қатысты жарамды.			
²⁾ Шектеулер тек өсімдік шаруашылығы өнімдеріне қатысты жарамды.			

Ж қосымшасы
(міндетті)

**Техникалық талаптар және
органикалық өнімдердің ұлттық сәйкестік белгісімен таңбалау тәртібі**

Ж.1 Нысаны, өлшемдері және техникалық талаптары

1.1 Осы стандартқа сәйкес сертификатталған органикалық өндіріс жағдайында өндірілген органикалық өнімнің сәйкестік белгісінің (бұдан әрі – сәйкестік белгісі) бейнесі Ж.1-суретте белгіленген.

1.2 Сәйкестік белгісінің графикалық бейнесі сәйкестік сертификатын берген сәйкестікті растау жөніндегі органның кодымен сүйемелденуге тиіс. Белгіні салуға арналған өлшемдер Ж.2-суретте көрсетілген өлшемдерге сәйкес келуге тиіс.

1.3 Органикалық өнім өндірісін сертификаттау жүргізілген сәйкестікті растау жөніндегі органның белгісі (коды) ГОСТ 26.020 бойынша ПР 3 шрифтіндегі оське қатысты симметриялы түрде Ж.2-суретке сәйкес сәйкестік белгісінің графикалық бейнесінің астында 0,2 Н қашықтықта жазылады. Қаріп өлшемі 1,0; 1,2; 1,6; 2,0; 2,5; 3,0; 4,0; 5,0; 6,0; 8,0; 10,0 мм қатардан таңдалады.

1.4 Сәйкестік белгісінің өлшемін Н негізгі өлшемді таңдау арқылы оны қолдану құқығын алған оператор анықтайды. Сәйкестік белгісінің өлшемі анықтық пен түсінікті болуға кепілдік беруге тиіс.

1.5 Сәйкестік белгісі айқын, жарқын және өшірілмейтін жерде болуға тиіс. Сәйкестік белгісінің түсі фондық түске қарама-қайшы болуға тиіс.

1.6 Сәйкестік белгісінің орындалуы бір түсті (жасыл түсті – RAL 6018) және ол қолданылатын беттің фонында қарама-қарсы болуға тиіс.

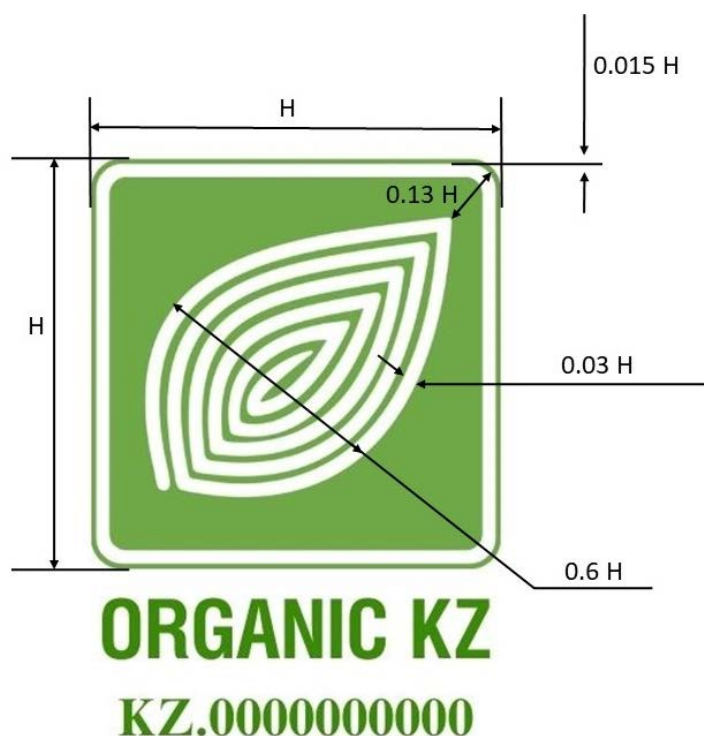
Ж.1-сурет – Сәйкестік белгісінің түрі

ORGANIC KZ

KZ.00000000

Ж.2-сурет – Сәйкестік белгісінің өлшемдері және кодтарды сүйемелдеу

Ж.2 Органикалық өнімді таңбалауға қойылатын талаптар

2.1 [1] және осы стандартқа сәйкес өндірілген органикалық өнімді таңбалауды оператор жүзеге асырады.

Сәйкестік белгісін қою тәсілі мен орнын оператормен бірлесіп сәйкестікті растау жөніндегі орган айқындайды.

Органикалық өнімді Сәйкестік белгісімен таңбалау құқығын осы стандартқа сәйкес органикалық өнім өндірісін сертификаттауды жүзеге асыратын сәйкестікті растау жөніндегі орган береді.

Стандарттау жөніндегі құжаттар және талаптарының сақталуы сәйкестік белгісін куәландыратын басқа да құжаттар сәйкестік сертификатында көрсетіледі, оның негізінде осы сәйкестік белгісі қолданылады.

2.2 Органикалық өнімді Сәйкестік белгісімен таңбалау мақсаттары:

а) операторға деген сенімді арттыруға, сондай-ақ ол өндірген және шығаратын органикалық өнімді өткізуге жәрдемдесу;

б) Қазақстан Республикасының тауар нарығында заңды және жеке тұлғалардың қызметі үшін қажетті жағдайлар жасау.

Органикалық өнімдерді таңбалау [1] талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

2.3 Таңбалауда органикалық өнім өндірілген орын туралы ақпарат көрсетіледі.

2.4 Ингредиенттер тізімін көрсету кезінде қандай ингредиент органикалық және органикалық ингредиенттердің жалпы пайызы ауыл шаруашылығынан алынған ингредиенттердің жалпы санына пропорцияда көрсетіледі.

2.5 Терминдер мен пайыздық көрсеткіштер ингредиенттер тізіміндегі басқа көрсеткіштер үшін қолданылатын бірдей түсті, өлшемді және қаріп стилін қолдана отырып орындалады.

2.6 Сәйкестік белгісі органикалық өнімге оператордың тауар белгісімен таңбалаудың жанында (ол болған кезде) немесе талаптарына сәйкестігіне органикалық өнім өндірісі сертификатталған стандарттау жөніндегі құжаттың белгіленуінің үстінде қолданылады.

Сәйкестік белгісін тікелей органикалық өнімге (газ тәріздес, сұйық және сусымалы

ҚР СТ 3111-2023

материалдар мен заттарға, ұсақ бұйымдарға) салу мүмкін болмаған кезде оны ыдысқа немесе қаптамаға түсіреді.

Пайдалану, техникалық және тауарға ілеспе құжаттар, сондай-ақ органикалық өнім өндірісінің сәйкестігін растау (сәйкестік сертификатының нөмірі мен берілген күні, сертификат берген органның атауы) туралы мәліметтер келтірілетін жерде сәйкестік белгісімен таңбалануға тиіс. Мұндай ақпарат болған кезде Сәйкестік белгісімен таңбаланған органикалық өнімдер сәйкестік сертификатының көшірмелерімен бірге қоса берілмейді.

Сәйкестік белгісін қолдану оны жарнамалық, баспа басылымдарында, өнімдерді сәйкестік белгісімен таңбалау құқығына сілтеме жасауға байланысты көрмелер мен жәрмеңкелерде экспонаттарды көрсету кезінде пайдалану болып саналады.

2.7 Органикалық өнімді Сәйкестік белгісімен таңбалау кез келген технологиялық тәсілмен: ою, құю, гравюра, басып шығару, штамптау немесе осы сәйкестік белгісінің айқын бейнесін, сыртқы әсерлерге төзімділігін, өнімнің жарамдылық мерзімі ішінде беріктігін қамтамасыз ететін басқа тәсілмен орындалуы мүмкін.

Сәйкестік белгісінің бейнесін оның жекелеген элементтерінің ішінара жаңғыртылуымен түсіруге жол берілмейді. Оның бейнесін техникалық бейнелеу ықтимал жалғандықтан қорғаудың белгілі бір шараларын қарастыруға тиіс.

2.8 Егер Сәйкестік белгісі буып-түю материалдарына түсірілсе, онда таңбаланған буып-түю материалдарын сақтау және қолдану оларды осы стандартқа сәйкес сертификатталған органикалық өндіріс жағдайында өндірілмеген өнімдер үшін пайдалану мүмкіндігін болдырмайтын тәртіппен жүзеге асырылуға тиіс.

2.9 Сәйкестік белгісімен органикалық өнімді таңбалауды жүргізу шарттарының сақталуын бақылау сертификатталған органикалық өнім өндірісін инспекциялық бақылау кезінде жүзеге асырылады.

2.10 Органикалық өнім өндірісінің жарамдылық сертификатының қолданылу мерзімін тоқтата тұру немесе күшін жою тиісінше сәйкестік белгісін қолдану құқығын тоқтата тұруға немесе тоқтатуға әкеп соғады.

2.11 Сәйкестікті растау жөніндегі орган органикалық өнімді Сәйкестік белгісімен таңбалау құқығын беруге жауапты болады. Оператор Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сәйкестік белгісін қолданудың дұрыстығына жауапты болады.

Библиография

[1] «Органикалық өнім өндіру туралы» Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 27 қарашадағы № 423-V ҚРЗ Заңы.

[2] «Техникалық реттеу туралы» Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № 396-VI Заңы.

[3] Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2009 жылғы 30 шілдедегі N 434 бұйрығымен бекітілген Қазақстан Республикасында пайдалануға ұсынылатын Селекциялық жетістіктердің мемлекеттік тізілімі және ауыл шаруашылығы өсімдіктерінің перспективалы сорттарының тізбесі.

[4] «Фитосанитариялық нормативтерді, фитосанитариялық есепке алу нысандарын, сондай-ақ оларды ұсыну қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 29 маусымдағы № 15-02/584 бұйрығы.

[5] «Жануарларды өсіруді, өткізуді жүзеге асыратын өндіріс объектілеріне қойылатын ветеринариялық (ветеринариялық-санитариялық) талаптарды бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің м.а. 2015 жылғы 29 мамырдағы № 7-1/498 бұйрығы.

[6] «Жайылымдардың жалпы алаңына түсетін жүктеменің шекті рұқсат етілетін нормасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 14 сәуірдегі № 3-3/332 бұйрығы.

МСЖ 67.020.01

Түйін сөздер: органикалық өнім, органикалық өнім өндіруші, органикалық өсімдік шаруашылығы, органикалық мал шаруашылығы, қайта өңдеу, таңбалау, сақтау, тасымалдау, белгі қоюға қойылатын талаптар, органикалық өнімнің ұлттық сәйкестік белгісі

НАЦИОНАЛЬНЫЙ СТАНДАРТ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Продукция органическая

**ТРЕБОВАНИЯ К ПРОЦЕССУ ПРОИЗВОДСТВА, ПЕРЕРАБОТКЕ,
МАРКИРОВКЕ И РЕАЛИЗАЦИИ**

СТ РК 3111-2023

Издание официальное

**Комитет технического регулирования и метрологии
Министерства торговли и интеграции Республики Казахстан
(Госстандарт)**

Астана

Предисловие

1 РАЗРАБОТАН И ВНЕСЕН ОИПиЮЛ в форме ассоциации «Союз производителей органической продукции Казахстана»

2 УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ Приказом Председателя Комитета технического регулирования и метрологии Министерства торговли и интеграции Республики Казахстан от 28 ноября 2023 года № 468-НК

3 Настоящий стандарт разработан с учетом нормативных требований IFOAM для системы органического производства и переработки и руководящих положений Комиссии Кодекс Алиментариус по производству, переработке, маркировке и сбыту органических пищевых продуктов (GL 32-1999, rev. 2013)

4 В настоящем стандарте реализованы нормы Закона Республики Казахстан «О производстве органической продукции» от 27 ноября 2015 года № 423-V ЗРК и Закона Республики Казахстан «О техническом регулировании» от 30 декабря 2020 года № 396-VI ЗРК.

5 ВВЕДЕН ВЗАМЕН СТ РК 3111-2017 Продукция органическая. Требования к процессу производства и СТ РК 3109-2017 Продукция органическая. Национальный знак соответствия органической продукции. Технические требования и порядок маркирования органической продукции

Информация об изменениях к настоящему стандарту публикуется в ежегодно издаваемом информационном каталоге «Документы по стандартизации», а текст изменений и поправок – в периодически издаваемом информационном каталоге «Национальные стандарты». В случае пересмотра (замены) или отмены настоящего стандарта соответствующее уведомление будет опубликовано в периодически издаваемом информационном указателе «Национальные стандарты»

Настоящий стандарт не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения Комитета технического регулирования и метрологии Министерства торговли и интеграции Республики Казахстан

Содержание

1 Область применения	1
2 Нормативные ссылки	1
3 Термины и определения	1
4 Общие положения	1
5 Общие требования для растениеводства и животноводства	3
6 Растениеводство	4
7 Животноводство	9
8 Водная культура (аквакультура)	17
9 Обработка и переработка	20
10 Маркировка	23
Приложение А (обязательное) Удобрения и почвоулучшающие вещества, разрешенные в органическом производстве	25
Приложение Б (обязательное) Средства защиты растений, разрешенные в органическом производстве	28
Приложение В (обязательное) Кормовое сырье, разрешенное к использованию в органическом животноводстве	31
Приложение Г (обязательное) Кормовые добавки и некоторые вещества, используемые в кормлении животных	34
Приложение Д (обязательное) Вещества для очистки и дезинфекции, разрешенные в органическом производстве	36
Приложение Е (обязательное) Пищевые добавки и технологические вспомогательные средства для использования в производстве органической продукции	38
Приложение Ж (обязательное) Технические требования и порядок маркирования национальным знаком соответствия органической продукции	42

БИН: 200340007217. Заказ №F-327204072024 от 04.07.2024. Пользователь: ТОО "QAZAQ BIO CONTROL"
СТ РК 3111-2023 выдан РГП на ПХВ «Казахстанский институт стандартизации и метрологии». Безвозмездное использование только для резидентов Республики Казахстан

НАЦИОНАЛЬНЫЙ СТАНДАРТ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Продукция органическая**ТРЕБОВАНИЯ К ПРОЦЕССУ ПРОИЗВОДСТВА, ПЕРЕРАБОТКЕ,
МАРКИРОВКЕ И РЕАЛИЗАЦИИ**

Дата введения 2024-07-01

1 Область применения

Настоящий стандарт устанавливает требования к процессу производства, переработки, маркировки, транспортировки, хранения и реализации органической продукции.

2 Нормативные ссылки

Для применения настоящего стандарта необходимы следующие ссылочные документы:

СТ РК 3455-2023 Производство органической продукции. Термины и определения.

СТ РК 3110-2023 Оценка соответствия. Требования к органам по подтверждению соответствия производства органической продукции.

ГОСТ 26.020-80 Шрифты для средств измерений и автоматизации.

Примечание - При пользовании настоящим стандартом целесообразно проверить действие ссылочных стандартов и классификаторов по каталогу «Документы по стандартизации» по состоянию на текущий год и соответствующим периодически издаваемым информационным каталогам, опубликованным в текущем году. Если ссылочный документ заменен (изменен), то при пользовании настоящим стандартом следует руководствоваться замененным (измененным) документом. Если ссылочный документ отменен без замены, то положение, в котором дана ссылка на него, применяется в части, не затрагивающей эту ссылку.

3 Термины и определения

В настоящем стандарте применяются термины по [1], [2] и СТ РК 3455.

4 Общие положения**4.1 Общие правила управления экосистемой**

4.1.1 При управлении экосистемой следует разрабатывать и вводить меры по поддержанию и улучшению природного ландшафта и повышению качества биологического разнообразия путем поддержания в хозяйствах, осуществляющих органическое производство, естественной среды обитания для диких животных или создания естественной среды обитания диких животных там, где ее нет. Подобная среда обитания может включать, но не ограничивается:

а) обширные пастбища, такие как болотистая местность, засушливый район или суходолы;

б) в целом все районы, которые не участвуют в ротации земель и в которых практически не применялись органические удобрения: обширные пастбища, луга, обширные сенокосные поля и сады, живые изгороди, зеленые естественные заграждения,

Издание официальное

СТ РК 3111-2023

границы, отделяющие сельскохозяйственные земли от лесных угодий, группы деревьев и/или кустарников, а также леса и низкорослая растительность;

в) экологически разнообразные залежные или пахотные земли, экологически разнообразные зоны вдоль границ полей;

г) водные артерии, бассейны, ручьи, канавы, поймы, заболоченные земли, болота и другие богатые водными ресурсами территории, которые не используются для интенсивного сельского хозяйства и производства водных культур;

д) заповедные зоны, обеспечивающие связь с естественной средой обитания.

4.2 Сохранение почв и воды

4.2.1 Основной принцип

Органическое сельское хозяйство сохраняет и повышает качество почвы, поддерживает качество воды путем эффективного и ответственного использования.

4.2.2 Требования

4.2.2.1 Производители органической продукции должны принимать определенные меры для предотвращения эрозии и уменьшения потери верхнего слоя почвы. Такие методы могут включать, но не ограничиваться: сведением к минимуму методов обработки почвы, контурного вспахивания, подбором культур, поддержанием растительного покрова почвы и другими агротехническими мероприятиями, сохраняющими качество почвы.

4.2.2.2 Подготовка почвы путем сжигания растительности или растительных остатков запрещена. Исключения могут быть сделаны в тех случаях, когда сжигание используется для подавления распространения болезней, активизирования процессов прорастания семян, удаления непереработанных остатков или в других подобных исключительных случаях.

4.2.2.3 Производители органической продукции должны поддерживать питательные вещества, органические вещества и другие ресурсы, извлеченные из почвы при уборке урожая средствами внесения и восстановления органических и питательных веществ в почву.

4.2.2.4 Плотность поголовья и выпаса сельскохозяйственных животных должны соответствовать [6] и не должны ухудшать качества земель и загрязнять водные ресурсы. Данное правило также относится к производствам, использующим навоз и подобные ему элементы.

4.2.2.5 Операторы должны предотвращать и/или устранять засоление почвы и воды там, где возникает подобная опасность.

4.2.2.6 Производителям органической продукции запрещено истощать и чрезмерно использовать водные ресурсы, они должны стремиться к сохранению качества воды. Они должны, по возможности, использовать другие источники воды (талые воды и др.) и контролировать забор воды.

4.3 Недопустимые технологии

4.3.1 Основной принцип

В основе органического сельского хозяйства лежит принцип экологической предосторожности, согласно которому следует избегать серьезного риска в применении технологий и отказываться от тех из них, применение которых может привести к непредсказуемым последствиям.

4.3.2 Требования

4.3.2.1 Намеренное использование или допущенное по неосторожности внедрение генетически модифицированных организмов (далее – ГМО) или их производных запрещено по отношению к животным, семенам, посадочному материалу и кормам, а также к таким сельскохозяйственным ресурсам, как удобрения, почвоулучшители и средства защиты растений, за исключением ветеринарных препаратов.

4.3.2.2 Производителю органической продукции запрещено использовать ингредиенты, добавки и технологические добавки, полученные из ГМО и при помощи ГМО.

4.3.2.3 Природа добавок, технологических добавок и ингредиентов должна тщательно отслеживаться на протяжении всей их биологической цепочки вплоть до непосредственного источника их получения, чтобы убедиться, что они не являются производными от ГМО.

4.3.2.4 Производители органической продукции не допускают использование ГМО в производственной деятельности.

4.3.2.5 Использование наноматериалов в системе органического производства, включая упаковку и поверхности, контактирующие с продуктом, запрещено. Ни одно вещество, разрешенное к применению в органическом производстве, не должно быть изготовлено из наноматериалов.

5 Общие требования для растениеводства и животноводства

5.1 Раздельное производство

5.1.1 Основной принцип

Все производство, а также животные, переводятся под органическое управление в соответствии с настоящим стандартом в течение переходного периода (см. 6.2, 7.2, 8.1).

5.1.2 Требования

5.1.2.1 Если производство органической продукции полностью не переведено в систему органического производства (раздельное производство), то производственные подразделения органического и традиционного производства должны быть четко разграничены и не должны пересекаться. При раздельном производстве продукция, произведенная традиционным способом, не должна смешиваться органической продукцией. Производственные подразделения должны быть разделены физически, финансово и производственно.

5.1.2.2. При производстве органической продукции посредством раздельного производства выращивание одного и того же вида растений и породы животных в органической и традиционной системах запрещается.

5.1.2.3 Запрещенные материалы не должны храниться производственных подразделениях, где выращиваются и/или обрабатываются органическая продукция.

5.2 Поддержка системы органического управления

5.2.1 Основной принцип

Система органического производства требует постоянного соответствия требованиям настоящего стандарта.

5.2.2 Требования

Производственная система не должна основываться на постоянном переходе из системы органического производства в систему традиционного и обратно.

6 Растениеводство

6.1 Выбор видов и сортов культур и способы размножения семян и посадочного материала

6.1.1 Основной принцип

Виды и сорта, выращиваемые в органическом растениеводстве, выбираются по способности адаптироваться к местным почвенно-климатическим условиям и устойчивости к вредителям и болезням. Семена и посадочный материал должны быть

СТ РК 3111-2023

органическими.

При выборе видов и сортов культур необходимо обеспечить защиту генетического разнообразия растений в соответствии с [3].

6.1.2 Рекомендации

Производителям органической продукции следует отдавать предпочтение сортам сельскохозяйственных культур, выращенным в органическом растениеводстве (см. 6.8).

6.1.3 Требования

6.1.3.1 Производители органической продукции должны использовать органические семена и посадочные материалы в достаточном количестве и надлежащего качества. Если органически полученных семян и посадочных материалов нет в достаточном количестве и надлежащего качества для обеспечения требуемого разнообразия видов и сортов, могут быть использованы семена и посадочный материал переходного периода и полученные традиционным способом.

6.1.3.2 В целях использования семян и посадочного материала переходного периода, а также полученных традиционным способом, материнское растение, если речь идет о семенах или растение-родитель, если речь идет о сырье для вегетативного размножения, должно по меньшей мере в течение одного поколения или в отношении многолетних культур в течении двух периодов роста выращиваться в соответствии с требованиями настоящего стандарта.

6.1.3.3 В основе процесса размножения может лежать процесс генеративного размножения (семенами) либо вегетативного размножения вегетативными органами растений, например:

- а) клубнями, чешуйками, пазухами листьев;
- б) луковицами, черенками, зубчиками;
- в) листьями, клубнями, побегами растений;
- г) корневищами.

6.1.3.4 Все методы увеличения посевного материала, используемые в органическом растениеводстве, должны соответствовать требованиям настоящего стандарта.

6.1.3.5 Средства, применяемые для вегетативного размножения, и субстраты должны состоять из веществ, перечисленных в Приложении А.

6.2 Переходный период в растениеводстве

6.2.1 Основной принцип

Переходный период позволяет применить на практике систему органического земледелия и подготовить здоровую и плодородную почву.

6.2.2 Требования

6.2.2.1 Все операции, производимые во время переходного периода, должны отвечать требованиям настоящего стандарта.

6.2.2.2 Началом переходного периода следует считать дату заключения договора между производителем органической продукции и органом по подтверждению соответствия на проведение процедуры сертификации производства органической продукции.

6.2.2.3 Переходный период должен начаться как минимум:

- а) за 2 года до посева или посадки (для однолетних растений);
- б) за 2 года до выпаса скота или сбора урожая на пастбищных угодьях или лугах;
- в) за 36 месяцев до сбора урожая (для многолетних растений).

6.2.2.4 Культуры, собранные в течение периода меньше, чем указанные в 6.2.2.3 после использования запрещенных средств в культуре или почве, не должны использоваться или реализовываться как «органическая продукция».

6.2.2.5 Продукция растениеводства может использоваться как переходная

органическая продукция только при условии, что с момента начала переходного периода прошло не менее 1 года.

6.2.2.6 Залежные земли (более трех лет) могут вводятся в оборот органического растениеводства без переходного периода на основе обращения заявителя с соответствующей просьбой в орган по подтверждению соответствия производства органической продукции.

Решение об исключении переходного периода принимает орган по подтверждению соответствия производства органической продукции на основе обращения заявителя и оценки рисков.

6.3 Разнообразие видов и сортов в растениеводстве

6.3.1 Основной принцип

Сохранение биологической активности почвы – основа органического земледелия.

Улучшение плодородия почвы и ее качества, эффективная борьба с вредителями, сорняками и болезнями растений методом, соответствующим 6.5 является главной задачей производителей органической продукции. Органическое производство основано на бережном использовании почвы, бережном отношении к почве и окружающим экосистемам, на сохранении в целостности биологического разнообразия видов, естественных циклов обмена питательными веществами и смягчении последствий от потери почвой питательных веществ.

6.3.2 Требования

6.3.2.1 Для борьбы с вредителями, сорняками и болезнями и поддержания плодородия почвы, кроме случаев, когда производитель органической продукции обеспечивает разнообразие в растениеводстве другими способами, должен быть разработан и внедрен севооборот, включением в него бобовых культур, выращиваться растений-сидераты (зеленые удобрения).

6.3.2.2 Для защиты садов от неблагоприятных погодных условий могут применяться высокие заборы и аналогичные строения и методы по высадке разнообразных древесно-кустарниковых растений с целью создания естественных барьеров.

6.4 Плодородие почв и удобрение

6.4.1 Основной принцип

Органическое сельское хозяйство строится на принципе возврата микроорганизмов, растительности или продуктов животного происхождения обратно в почву для повышения или, как минимум, поддержания ее плодородия и биологической активности.

6.4.2 Рекомендации

Для повышения плодородия почв должны применяться микроорганизмы, растения или продукты животного происхождения, например, зеленые удобрения, компост, мульча, полученные из следующих источников, указанных в порядке убывания приоритета:

- а) продуктов органического производства, полученных с собственной фермы, имеющей сертификат соответствия;
- б) продуктов органического производства, полученных с других производителей органической продукции, имеющих сертификат соответствия;
- в) других источников в соответствии с Приложением А.

6.4.3 Требования

6.4.3.1 Если органический материал, микроорганизмы и общая биологическая активность почвы, и ее плодородие находятся на недостаточном уровне, их следует улучшать, в противном случае – сохранять и поддерживать. Производитель органической продукции должен предотвращать чрезмерное накопление в почве тяжелых металлов и других загрязняющих веществ.

СТ РК 3111-2023

6.4.3.2 Для повышения плодородия почв должны применяться микроорганизмы, отходы растениеводства и животноводства.

6.4.3.3 Почвоулучшающие вещества должны применяться таким образом, чтобы они не наносили вреда почве, воде и биоразнообразию. Это следует оценивать с помощью соответствующих показателей, таких как:

- а) нет чрезмерного скопления тяжелых металлов или фосфора в почве;
- б) отсутствие существенного влияния на эвтрофикацию водных объектов;
- в) сбалансированное внесение питательных веществ, не превышающее потребности почвы в питательных веществах;
- г) обслуживание или увеличение содержания углерода в почве с течением времени.

6.4.3.4 Допускается применение средств, вносимых в почву, или применяемых к растениям, указанных в Приложении А.

6.4.3.5 Запрещается использование человеческих экскрементов в любом виде.

6.4.3.6 Минеральные удобрения следует использовать только в долгосрочных программах по повышению плодородия почвы вместе с другими методами, такими как органические подкормки, зеленые удобрения, севооборот и азотификация растениями.

Использование подобных методов должно быть признано подходящим для конкретной почвенной инфраструктуры после проведения агрохимического анализа почвы и растений или после проведения экспертизы независимым специалистом.

6.4.3.7 Минеральные удобрения применяются в том виде, в котором они существуют и выделяются в природе, и не должны подвергаться химической обработке для большей растворимости.

6.4.3.8 Применение минеральных азотных удобрений не допускается. Не допускается использование синтетических гербицидов, фунгицидов, инсектицидов и других пестицидов. Не допускается применение синтетических регуляторов роста и синтетических красителей.

6.4.3.9 Применение методов производства продукции органического растениеводства без использования почвы запрещено.

6.4.3.10 Вывоз почвы с территории производителя органической продукции запрещен. Возможен случайный вывоз почвы при сборе урожая.

6.4.3.11 При выращивании грибов субстраты должны быть изготовлены из продуктов органического сельского хозяйства или других натуральных продуктов, не подвергавшихся химической обработке, таких как торф, продукты минерального происхождения, почва.

6.4.3.12 Общее количество внесенных в почву на предприятии органических удобрений животного происхождения не должно превышать 170 кг азота в год на гектар сельскохозяйственных площадей.

6.4.3.13 В органическом растениеводстве используются участки земель, соответствующие требованиям фитосанитарных норм, предъявляемых к почвам [4].

6.4.3.14 Участки земель, содержащие загрязняющие вещества, превышающие гигиенические нормативы для почв [5], выводятся из севооборота.

6.5 Борьба с вредителями, болезнями растений и сорняками

6.5.1 Основной принцип

Во избежание недопустимых потерь урожая, в органическом растениеводстве применяют биологические и натуральные методы борьбы с вредителями, болезнями растений и сорняками. Используют сорта культур, которые хорошо приспособлены к окружающей среде, разрабатывают программы для поддержания плодородия почвы с высокой биологической активностью, применяют адаптированные к местным условиям методы чередования (ротацию) растений, посадку растений-спутников, используют зеленые удобрения и функциональное биоразнообразие, меры по уходу и наблюдению за

средой обитания, полезные микроорганизмы и другие методы ведения сельского хозяйства, признанные органическими и указанные в настоящем стандарте.

6.5.2 Рекомендации

Операторы должны использовать препараты, разрешенные к использованию в производстве и обороте органической продукции. Средства защиты растений, разрешенные в органическом производстве приведены в Приложении Б.

6.5.3 Требования

6.5.3.1 Система органического растениеводства может включать механические, биологические и физические способы для борьбы с вредителями, болезнями растений и сорняками. К ним относятся:

- а) выбор подходящих видов и сортов;
- б) подходящие программы ротации, совмещения культур, посадка растений-спутников;
- в) механическая культивация;
- г) защита естественных врагов вредителей посредством создания им комфортных условий обитания с помощью посадки живых изгородей, обеспечения места гнездования и экологических буферных зон, которые поддерживают растительность в ее естественном виде, что благоприятствует поселению естественных врагов вредителей;
- д) естественные враги, избавляющие от хищников и паразитов;
- е) выпас скота;
- ж) механический контроль, например, ловушки, барьеры, свет и звук;
- и) местными растениями, животными и микроорганизмами.

6.5.3.2 Когда мер, предусмотренных в 6.5.3 недостаточно, могут быть использованы продукты для борьбы с вредителями, болезнями растений и сорняками, указанные в Приложении Б.

6.5.3.3 Вещества, не указанные в Приложении Б, запрещены к применению в органическом растениеводстве.

6.5.3.4 Разрешены к применению физические методы борьбы с вредителями, болезнями растений и сорняками, в том числе применение тепла.

6.5.3.5 Тепловая стерилизация почвы запрещена.

6.5.3.6 Любая добавка должна иметь в своем составе только активные ингредиенты, в соответствие с Приложением Б. Остальные ингредиенты не должны являться канцерогенами, тератогенными, мутагенами или нейротоксинами.

6.6 Защита от загрязнения

6.6.1 Основной принцип

Должны приниматься все необходимые меры для обеспечения защиты почвы и продукции органического растениеводства от загрязнения.

6.6.2 Требования

6.6.2.1 Оператор должен обеспечивать меры контроля за растениями, водой и прочими сельскохозяйственными ресурсами, чтобы избежать риска заражения продуктов производства и загрязнения окружающей среды от использования запрещенных веществ.

6.6.2.2 Производитель органической продукции должен принимать защитные меры, в том числе меры по созданию барьеров и буферных зон, чтобы избежать возможного загрязнения и ограничить попадание загрязняющих веществ в органическую продукцию.

Производитель органической продукции самостоятельно определяет размеры и объемы буферных зон в зависимости от потенциального риска загрязнения. Растения, высаженные в буферных зонах, не могут быть сертифицированы как органическая продукция.

6.6.2.3 Оборудование (сельскохозяйственная техника, агрегаты), которое

СТ РК 3111-2023

использовалось при ведении традиционного производства, должно быть тщательно очищено от потенциально загрязняющих материалов до его использования в органическом производстве.

6.6.2.4 Для покрытий, имеющих синтетическую структуру, мульчи, овечьей шерсти, противомоскитной сетки и упаковки силоса разрешается использовать только продукты на основе полиэтилена и полипропилена или других поликарбонатов, а также биоразлагаемые материалы (например, на основе крахмала). Они должны быть удалены из почвы после использования и не должны сжигаться на территории угодий сельскохозяйственного назначения.

6.7 Возделывание культур в защищенном грунте

6.7.1 Общий принцип

Все требования настоящего стандарта к растениеводству также распространяются и на возделывание культур в защищенном грунте, в том числе и переходный период (см. 6.2), разнообразие видов и сортов в растениеводстве (см. 6.3), а также плодородие почв и удобрение (см. 6.4). Природный свет, воздух и вода являются неотъемлемыми компонентами органического растениеводства.

6.7.2 Рекомендации

Энергетика, используемая для управления освещением и климатом, должна по мере возможности осуществляться за счет возобновляемых источников. Следует использовать технологии, снижающие энергопотребления.

6.7.3 Требования

6.7.3.1 Искусственное освещение допускается только для размножения растений, а также как дополнение к солнечному свету, чтобы продлить световой день до 16 часов.

6.7.3.2 Производители органической продукции должны контролировать, регистрировать и оптимизировать любую энергию, используемую для искусственного освещения, отопления, охлаждения, вентиляции, влажности и другого климат-контроля.

6.8 Селекция органических видов и сортов

6.8.1 Основной принцип

Органическая селекция растений и развитие сельскохозяйственных видов и культур – это устойчивая система, способствующая повышению генетического разнообразия и опирающаяся на естественные репродуктивные способности растений. Она предназначена для новых сортов, особенно подходящих для систем органического производства. Органическая селекция основана на сочетании современных научных изысканий и новых технологий. Органическая селекция растений предполагает целостный подход и не заходит за ограничительные барьеры, налагаемые на методы естественного скрещивания и размножения. В системе органической селекции используются растения, благотворно влияющие на плодородие почвы и поддерживающие ее жизнеспособность. Разнообразие органических видов и сортов культур достигается за счет реализации программы органической селекции.

6.8.2 Требования

6.8.2.1 Для получения органического разнообразия видов и сортов культур, производители органической продукции должны использовать методы и средства, соответствующие требованиям настоящего стандарта. Все методы увеличения посевного материала, используемые в органическом растениеводстве, должны соответствовать требованиям 6.1.3.3.

6.8.2.2 В органической селекции производители органической продукции должны использовать только генетический материал тех сортов культур, который был получен с помощью методов, соответствующих данному стандарту.

6.8.2.3 Производители органической продукции не должны скрывать применяемые им методы и способы селекции. Они должны предоставлять информацию о селекционных методах и способах селекции общественности как минимум с момента поступления их семян в реализацию.

6.8.2.4 Вмешательство в структуру генома растений с помощью технических средств не допускается.

Примечание – К такому вмешательству относятся, например, ионизирующая радиация, перенос изолированной молекулы ДНК, РНК или привнесение протеинов.

6.8.2.5 Вмешательство в структуру изолированной клетки с применением неестественных методов не допускается.

Примечание - К такому вмешательству относятся, например, генная инженерия, разрушение клеточных стенок и ядра клетки путем расплавления цитоплазмы (цитоллиза).

6.8.2.6 С помощью методов органической селекции сохраняется и поддерживается естественная репродуктивная способность растений.

7 Животноводство

7.1 Система управления животноводством

7.1.1 Основной принцип

Органическое животноводство основывается на принципах гармонических отношений между почвой, растениями и животными, понимания физиологических и поведенческих потребностей животных, кормления их качественными, выращенными в органическом растениеводстве кормами. Количество сельскохозяйственных животных должны соответствовать конкретным регионам с учетом размеров/веса разводимых пород, производственных мощностей по производству органических кормов, состояния здоровья скота, баланса питательных веществ и воздействия на окружающую среду.

7.1.2 Требования

7.1.2.1 Безземельные системы животноводства запрещены.

7.1.2.2 Производитель органической продукции должен обеспечить сохранность окружающей среды и сельскохозяйственных объектов, контролировать плотность поголовья сельскохозяйственных животных и размеры общности животных, принимая во внимание поведенческие потребности животных.

Названия общности животных приведены в таблице 1.

Таблица 1 - Названия общности животных

Животное	Название общности	Животное	Название общности
Верблюды	табун	Куры	стадо
Лошади	табун	Цесарки	стадо
Овцы	отара	Индейки	стадо
Крупный рогатый скот	стадо, гурт	Страусы	стадо
Козы	стадо	Ламы	табун
Маралы (олени)	стадо	Буйволы	стадо
Кролики	стадо	Яки	стадо
Гуси	стадо	Свиньи	стадо
Утки	стадо		

СТ РК 3111-2023

7.1.2.3 Производитель органической продукции должен обеспечить сельскохозяйственных животных следующими условиями:

а) обеспечить животных достаточным жизненным пространством, которое позволяло бы им принимать любые естественные позы, в частности, свободно стоять, легко ложиться на пол, умываться, а также совершать естественные движения;

б) свежий воздух, воду, корм, тепловой комфорт и естественное освещение, достаточные для удовлетворения потребностей животных;

в) свободный доступ к зонам отдыха, укрытиям и средствам защиты, предохраняющих животных от воздействия солнечного света, перепадов температуры, дождя, грязи и ветра, позволяющим животным не подвергаться стрессам;

г) предоставление соответствующих материалов и площадей для нагула и саморазвития.

В дополнение к общим условиям содержания для всех категорий животных, также должны быть учтены конкретные положения для групп животных, например, для крупного рогатого скота: стадный выпас скота; для свиней: отдельные территории для лежания, активность/испражнения и кормления, опороса, группового содержания; для птиц: гнездование, растяжение крыла, кормления, пылевая ванна, зона для насеста и уход за оперением.

Примечание - Животные, которых, согласно системе управления сельскохозяйственным производством, требуется держать на привязи при выпасе на открытом воздухе, все еще могут считаться органическими, если данная система соответствует требованиям настоящего стандарта.

7.1.2.4 В хозяйствах, где в связи с географическим положением и структурным ограничением, свободное перемещение животных невозможно, на ограниченный период времени года или суток может быть разрешено, содержать животных на привязи. В таких случаях животные не могут свободно поворачиваться, однако это – единственное исключение, которое может быть сделано, так как остальные требования настоящего стандарта, изложенные в 7.1.2.3 (особенно 7.1.2.3 а)), должны быть соблюдены.

7.1.2.5 Животные, содержащиеся в общности, не должны находиться в изоляции друг от друга. Эти требования не применяются для общности животных, предназначенных для забоя. Производители органической продукции могут изолировать особей мужского пола, больных животных и самок на поздних сроках беременности.

7.1.2.6 Строительные материалы и производственное оборудование, используемые на ферме, не должны приносить вред здоровью человека или животного.

7.1.2.7 Производители органической продукции должны бороться с вредителями и болезнями животных, используя следующие методы, указанные в порядке убывания приоритета:

а) профилактические методы, такие как разрушение, уничтожение среды обитания и доступ к объектам;

б) механические, физические и биологические методы;

в) использование ловушек, с использованием различных веществ (за исключением химических пестицидов);

г) вещества, указанные в Приложении Б.

7.1.2.8 Когда животные размещены в помещениях, производитель органической продукции должен обеспечить:

а) там, где для содержания животных необходимо применение настилов, в качестве настилов используются соответствующие природные материалы. Настилы, которые могут быть употреблены животными в корм, должны быть органического происхождения;

б) строительные постройки обеспечивают достаточную изоляцию, отопление, охлаждение и вентиляцию здания, гарантируя, что циркуляция воздуха, уровень

запыленности, температура, относительная влажность воздуха и концентрация газа находятся в пределах нормы и безопасны для содержащегося животного;

- в) содержание животных в закрытых клетках запрещено;
- г) животные должны быть защищены от нападения хищников и одичавших животных;
- д) должны быть обеспечены все условия для сохранения здоровья и благополучия животных;
- е) регулярное посещение и контроль животных;
- ж) при возникновении проблем со здоровьем осуществляются соответствующие корректировки управления (например, снижение численности поголовья).

7.1.2.9 Все животные должны иметь доступ к пастбищам, территориям для выпаса или загонам для выгула, включая частично крытые загоны, и возможность пользоваться ими во всех случаях, когда это позволяет их физиологическое состояние, погодные условия или состояние пастбищ. Подобные территории могут быть частично закрытыми. Животные могут временно содержаться в помещении из-за неблагоприятных погодных условий, состояния здоровья, в период разведения, особых условий содержания или ночью.

Период лактации не считается необходимым условием для содержания животных в помещении.

7.1.2.10 Максимальное количество часов искусственного света, используемого для продления естественного светового дня, не должно превышать максимума, который соответствует естественной норме потребления дневного света животным, географическим условиям и общему состоянию здоровья животных.

Курицам-несушкам необходимо обеспечить как минимум восьмичасовой отдых с отсутствием искусственного освещения.

7.2 Переходный период в животноводстве

7.2.1 Основной принцип

Органические животные должны быть рождены и выращены на предприятии под органическим управлением. Системы животноводства, переходящие от традиционного к органическому производству, требуют определенного переходного периода.

7.2.2 Требования

7.2.2.1 Требования данного стандарта, касающиеся земли и животных, должны быть выполнены в течение переходного периода до того момента, как конечный продукт может рассматриваться как органическая продукция. Земельные участки и животные могут переходить в статус органических одновременно.

7.2.2.2 Потомство считается органическим, только если их мать была под органическим управлением на протяжении всего периода беременности.

Молоко считается органическим, только если животное было под органическим управлением на протяжении всего периода беременности, предшествующей лактации.

Яйца считаются органическими, полученные только от птиц, находящихся под органическим управлением в возрасте от 2 дней.

7.2.2.3 Мясные животные выращиваются под органическим управлением с рождения, за исключением птиц, которые могут выращиваться после 2-дневного вылупления.

7.2.2.4 В племенную общность животных с традиционного животноводства может ежегодно добавляться в количестве не более 10 % от количества взрослых особей того же вида, имеющих в органическом животноводстве. Самки, предназначенные для разведения, должны быть нерожавшими и получившими органический статус до начала наступления беременности.

Исключение из правила (увеличение от 10 % до 40 %) может предоставляться в следующих случаях:

СТ РК 3111-2023

- а) значительное расширение фермы;
- б) введение новых видов животноводческой продукции на ферме;
- в) на производственной площадке содержится менее 10 животных.

При формировании поголовья, молодые животные, выращенные традиционным способом, непосредственно после отлучения от матери должны выращиваться под органическим управлением. На день введения животных в поголовье также соблюдаются следующие ограничения:

- а) возраст жеребят, верблюжат, телят, оленят, буйволят и ламонят не должен превышать 6 месяцев;
- б) возраст крольчат не должен превышать 3 месяцев;
- в) возраст ягнят и козлят не должен превышать 60 дней;
- г) поросята должны иметь вес менее 35 кг.

7.3 Породы и способы разведения

7.3.1 Основной принцип

Породы должны быть адаптированы к местным природно-климатическим условиям.

7.3.2 Требования

7.3.2.1 В системе разведения должны участвовать породы, которые можно успешно воспроизводить в естественных условиях без участия человека.

7.3.2.2 Допускается искусственное осеменение.

7.3.2.3 Методы трансплантации эмбрионов и клонирование запрещены.

7.3.2.4 Запрещается использование гормонов для стимуляции овуляции и рождения.

7.4 Увечья

7.4.1 Основной принцип

В системе органического животноводства принимаются во внимание видовые, психологические и поведенческие особенности животных.

7.4.2 Требования

7.4.2.1 Калечить животных запрещено.

Следующие исключения возможны для обеспечения безопасности и (или) направлены на улучшение здоровья, условий содержания или гигиены животных, и если страдания животных сведены к минимуму и по возможности используется анестезия:

- а) кастрация;
- б) купирование хвостов ягнят;
- в) удаление рогов;
- г) укорачивание клюва;
- д) крепление резиновых колец на хвостах овец;
- е) обкусывание клыков;
- ж) кольцевание, кроме свиней.

7.5 Питание животных

7.5.1 Основной принцип

Органические животные удовлетворяют свои потребности в кормах, потребляя органические корма, соответствующие требованиям настоящего стандарта.

7.5.2 Требования

7.5.2.1 Животные должны получать органический корм.

Производители органической продукции могут кормить животных ограниченным количеством кормов, полученных традиционным способом, в течение ограниченного времени только в следующих случаях:

- а) органический корм отсутствует в нужном количестве;

б) выпас скота на традиционных пастбищах, во время сезонной миграции.

Процент кормов, полученных традиционным способом, не может превышать 10 % сухого вещества на жвачное животное и 15 % сухого вещества на нежвачное, исходя из годового расчета.

7.5.2.2 Животные должны получать сбалансированный рацион питания, который удовлетворяет и соответствует всем пищевым потребностям животных и способствует улучшению пищеварения.

7.5.2.3 Корма должны поступать с производственных площадей самой фермы, окружающих природные пастбища, или быть произведена в сотрудничестве с другими производителями органической продукции, имеющими сертификат соответствия производства органической продукции.

7.5.2.4 В целях расчета норм кормления корма, произведенные на ферме в течение первого года органического управления, могут быть классифицированы как органические.

Это относится только к кормам для животных, которые производятся в пределах фермы. Такие корма не могут быть реализованы или иным образом поступать в продажу в качестве органических.

7.5.2.5 Нижеприведенные вещества запрещены к применению в рационе кормления:

а) побочные продукты животного происхождения (например, отходы от убоя скота) для жвачных животных;

б) продукты убоя животных того же вида;

в) все типы экскрементов, включая помет и различные виды навоза;

г) корма, подвергшиеся экстракции растворами (например, гексан) или с добавлением других химических веществ;

д) синтетические аминокислоты и изолят аминокислотный;

е) мочевины и другие синтетические соединения азота;

ж) синтетические ускорители роста и стимуляторы;

и) синтетические средства, усиливающие аппетит;

к) консерванты, кроме случаев, когда используется в качестве технологической добавки;

л) искусственные красители;

м) другие вещества, запрещенные законодательством Республики Казахстан.

7.5.2.6 Кормовое сырье растительного, животного и минерального происхождения используется в соответствии с Приложением В.

7.5.2.7 Животным могут даваться витамины, микроэлементы и добавки, изготовленные из натуральных компонентов, указанных в Приложении Г.

7.5.2.8 Жвачные животные должны иметь ежедневный доступ к грубым кормам.

Жвачные животные должны пастись на протяжении всего сезона(-ов) выпаса скота.

Жвачные животные могут питаться свежими органическими грубыми кормами в течение всего сезона выпаса там, где погодные и почвенные условия не позволяют выпускать скот на пастбища. Количество свежего органического грубого корма не должно превышать 20 % от количества грубого корма, потребляемого животными в течение сезона выпаса.

7.5.2.9 Можно использовать нижеуказанные кормовые консерванты:

а) бактерии, грибы и ферменты;

б) натуральные продукты пищевой промышленности;

в) продукты растительного происхождения;

г) витамины и минералы, указанные в порядке убывания приоритета в 7.5.2.7.

7.5.2.10 Молодняк млекопитающих должен получать материнское молоко или органическое молоко от животных своего вида.

Отлучение от матери возможно только после того, как пройдет минимальный период

СТ РК 3111-2023

времени, указанный ниже:

- а) верблюжата: 5 месяцев;
- б) жеребята, телята, оленята, буйволята и ламонята: 3 месяца;
- в) крольчата: 60 дней;
- г) поросята: 6 недель;
- д) ягнята и козлята: 7 недель.

7.6 Ветеринария

7.6.1 Основной принцип

Органические методы управления улучшают и поддерживают здоровье и благополучие животных посредством сбалансированного органического питания, бесстрессовых условий жизни и отбора пород, устойчивых к болезням, паразитам и инфекциям.

7.6.2 Требования

7.6.2.1 Производитель органической продукции должен сохранять здоровье животных и заботиться об их благополучии, используя такие предупредительные меры, доступные в системе животноводства, как:

- а) выбор соответствующих пород или видов животных;
- б) применение методов животноводства, соответствующих требованиям каждого вида, например, регулярный доступ к пастбищам и/или выгонам под открытым небом в целях стимулирования естественной иммунологической защиты животных, для повышения их естественного иммунитета и устойчивости к болезням;
- в) использование органических кормов;
- г) надлежащая плотность поголовья скота;
- д) чередование методов и способов выпаса скота и систем животноводческого управления.

7.6.2.2 Если животное заболевает или получает увечья, несмотря на принятые меры предосторожности, его необходимо лечить оперативно и соответствующим образом.

Если необходимо, животное должно быть изолировано в подходящем помещении. Производитель органической продукции должен использовать натуральные препараты и методы натурального лечения.

7.6.2.3 Использование синтетических аллопатических ветеринарных препаратов или антибиотиков непременно приведет к тому, что животное потеряет органический статус.

Производители органической продукции не должны отказываться от применения ветеринарных препаратов только в ситуации, когда болезнь может привести к смерти животного.

Исключение из 7.6.2.3 возможно при выполнении одновременно следующих случаев:

- а) соблюдение производителем органической продукции требований, указанных в 7.6.2.1;

- б) признание натуральных ветеринарных препаратов и их альтернатив и методов натурального лечения неэффективными для лечения заболевшего или раненого животного;

- в) использование химических синтезированных аллопатических ветеринарных препаратов или антибиотиков под наблюдением ветеринара и превышение периода выведения лекарств из организма интервала, установленного наставлением (инструкцией) по применению (использованию) ветеринарного препарата, в два раза, но не менее 30 дней, а то и больше.

Данное исключение выдается максимум на три курса восстановительных процедур, или на разовое использование химически синтезированных аллопатических ветеринарных препаратов или антибиотиков в течение 12 месяцев.

7.6.2.4 Использование синтетических аллопатических ветеринарных препаратов в

целях профилактики запрещено.

7.6.2.5 Вещества синтетического происхождения, используемые для стимулирования производства или подавления естественного прироста запрещены.

7.6.2.6 Вакцинация разрешена только когда известно или ожидается, что эндемическое заболевание станет проблемой для всего региона, где расположена ферма, и где с болезнью невозможно справиться никакими другими методами или когда вакцинация требуется по закону.

7.7 Транспортировка и забой скота

7.7.1 Основной принцип

Органические животные должны подвергаться минимальному стрессу во время транспортировки и забоя.

7.7.2 Требования

7.7.2.1 Во время транспортировки и забоя с животным необходимо обращаться осторожно и бережно.

7.7.2.2 Использование электропогонялки и других подобных инструментов запрещено.

7.7.2.3 Животным, выращенным в системе органического производства, во время транспортировки и забоя должны обеспечиваться такие условия, которые сводят к минимуму неблагоприятные последствия от стресса, погрузки и разгрузки, смешивания различных групп животных, перепадов температур и относительной влажности воздуха. Применяемый транспорт должен соответствовать требованиям вида перевозимых животных.

7.7.2.4 Во время транспортировки и на скотобойне животные не должны страдать от отсутствия корма и воды.

7.7.2.5 До или во время транспортировки к животным не должны применяться синтетические транквилизаторы или стимуляторы.

7.7.2.6 На каждом этапе в процессе транспортировки и забоя каждое животное или группа животных должна подлежать учету.

7.7.2.7 Время транспортировки до скотобойни не должно занимать более восьми часов.

При отсутствии сертифицированных органических скотобоев, время транспортировки до которых не превышает восьми часов, животное может перевозиться в течение большего периода времени, при условии, что во время перевозки животное обеспечивается отдыхом и водой.

7.7.2.8 Лица, отвечающие за транспортировку и забой, должны применять меры отделения живых животных от мертвых, чтобы первые не видели, не слышали и не чувствовали запаха вторых, а также животных, находящихся в процессе забоя.

7.7.2.9 Религиозный убой от потери крови без предварительного оглушения разрешен. В таком случае оператор должен исключить любые стрессы, боли, или страдания животного.

Оборудование, используемое для убоя, должно содержаться в надлежащем порядке и находиться в рабочем состоянии.

7.7.2.10 С целью недопущения методов интенсивного разведения, птица выращивается до достижения определенного минимального возраста, либо следует использовать медленно растущие породы/линии.

Если не используются медленно растущие породы/линии, минимальный забойный возраст составляет:

- а) 81 день для куриц;
- б) 150 дней для каплунов;

СТ РК 3111-2023

- в) 49 дней для пекинских уток;
- г) 70 дней для самок барбарийских уток;
- д) 84 дня для самцов барбарийских уток;
- е) 92 дня для мулардов;
- ж) 94 дня для цесарок;
- и) 140 дней для индюков и мясных гусей;
- к) 100 дней для индеек.

7.8 Пчеловодство

7.8.1 Основной принцип

Пчеловодство направление деятельности, способствующее улучшению сельского и лесного хозяйства за счет опыления растений пчелами.

7.8.2 Требования

7.8.2.1 Территория в радиусе 3 км от ульев должна состоять из органически управляемых полей, обрабатываемых земель и/или естественных природоохранных территорий, которые обеспечивают достаточный для обеспечения потребностей пчел в пище доступ к источникам медвяной росы, к нектару и пыльце, соответствующим требованиям органического растениеводства.

7.8.2.2 Производитель органической продукции не имеет права размещать улья ближе, чем в 6 км (расстояние, покрываемое пчелами в поисках цветочного нектара) от предприятий, загрязняющих указанную территорию радиоактивными, химическими, биологическими или другими веществами, представляющими опасность для здоровья населения, а также от традиционных полей, промышленных зон и автомагистралей.

7.8.2.3 Улья следует делать из натуральных материалов, не представляющих опасности для окружающей среды и продукции пчеловодства.

Использование строительных материалов с потенциально токсическим воздействием запрещено.

7.8.2.4 В конце производственного сезона в ульях должны оставаться запасы меда и пыльцы в количестве, достаточном для выживания колонии в период зимней спячки.

Искусственное кормление пчелиной семьи допустимо исключительно, когда поставлено под угрозу выживание семьи вследствие экстремальных климатических условий, и даже в этом случае только в период между последним медосбором и за 15 дней до начала следующего периода выработки нектара или медвяной росы. В этом случае разрешается применять для кормления органический мед, органический сахарный сироп или органический сахар.

7.8.2.5 Колонии пчел могут быть переведены на органическое производство.

Новые пчелы должны быть получены на пчеловодческих хозяйствах, отвечающих критериям органического производства.

Продукция пчеловодства могут обращаться как органическая, если требования данного стандарта соблюдались в течение не менее одного года.

Для возобновления пчелосемей в экологических производственных единицах разрешается ежегодная подсадка 10 % пчеломаток и роев, не отвечающих требованиям настоящего стандарта, если пчеломатки и рои подсаживаются в пчелиные ульи на сотах или кругах из органически произведенного воска.

7.8.2.6 Во время переходного периода воск должен быть заменен на органически произведенный воск за исключением тех случаев, когда запрещенные продукты ранее не использовались в ульях и, соответственно, отсутствует риск загрязнения воска.

В случаях, когда весь воск невозможно заменить в течение одного года, переходный период должен быть продлен в соответствии со временем, необходимым для полной замены воска.

7.8.2.7 Для борьбы с вредителями и болезнями разрешены средства и методы, указанные в Приложении Б.

7.8.2.8 Если профилактические меры не принесли результата, могут использоваться ветеринарные лекарственные средства, если соблюдаются следующие положения:

- а) предпочтение отдается фитотерапевтическому и гомеопатическому лечению;
- б) после применения химически синтезированных аллопатических лекарственных средств, продукция пчеловодства теряют свой органический статус и не реализуются как органическая;
- в) обработанные улья должны быть изолированы и пройти переходный период сроком в один год.

7.8.2.9 Практика уничтожения трутневого расплода разрешается только в целях сдерживания заражения клещами-паразитами семейства Varroa.

7.8.2.10 Здоровье и благополучие улья должно достигаться соблюдением гигиены и правильно применяемой на практике системой органического пчеловодства.

7.8.2.11 Уничтожение пчел в сотах как способ сбора продуктов пчеловодства запрещено.

7.8.2.12 Нанесение насекомым увечий, например, подрезка крыльев пчелиной матки запрещено.

7.8.2.13 Допускается искусственное осеменение пчел.

7.8.2.14 Использование синтетических пчелиных репеллентов запрещено.

Метод выкуривания должен применяться как можно реже. Приемлемые материалы, используемые для выкуривания, должны быть природного происхождения и отвечать требованиям настоящего стандарта.

7.8.2.15 Температура хранения меда должна быть как можно ниже и не превышать 45 градусов по Цельсию во время добычи и переработке продуктов, полученных из пчелиных ульев.

7.8.2.16 В пчеловодстве предпочтение следует отдавать *Apis mellifera* (медоносной пчеле) и ее местным экотипам.

8 Водная культура (аквакультура)

8.1 Переход к системе производства органических водных культур

8.1.1 Основной принцип

Способы перехода к системе производства и управления органическими водными культурами зависят от видов водных культур и методов производства.

8.1.2 Требования

8.1.2.1 Производители органической продукции должны соблюдать все требования, указанные в разделах 5 и 7.

8.1.2.2 Переходный период должен занимать как минимум период одного жизненного цикла организма или один год (в зависимости от того, какой период короче).

8.1.2.3 Производители органической продукции должны обеспечить такой переход к системе производства органических водных культур, который бы гарантировал сохранение окружающей среды и качества воды, а также безопасную утилизацию отходов, оставшихся от прежнего метода производства.

8.1.2.4 Производственные помещения должны располагаться на достаточном расстоянии от источников загрязнения и водных культур, полученных традиционным способом.

СТ РК 3111-2023

8.2 Экосистемы водных культур

8.2.1 Основной принцип

Система управления органическими водными культурами направлена на сохранение биоразнообразия естественных водных культур, поддержку здоровой водной среды, а также качества водных и наземных экосистем.

8.2.2 Требования

8.2.2.1 Экосистемы водных культур должны соответствовать требованиям, указанным в разделе 4.

8.2.2.2 Производители органической продукции должны принимать соответствующие меры, чтобы уберечь выращиваемые водные виды от уничтожения, и документально оформлять все случаи уничтожения.

8.2.2.3 Производители органической продукции должны применять поддающиеся проверке и эффективные меры во избежание потерь – выбросов питательных веществ, а также в целях сохранения окружающей среды – уменьшения поступления в водную экосистему отходов.

8.2.2.4 Удобрения и пестициды, если только они не указаны в приложениях А, Б, В, Г, применять запрещено.

8.3 Водные растения

8.3.1 Основной принцип

Выращивание и сбор органических водных растений происходит способами, не приводящими к негативному воздействию на окружающую среду.

8.3.2 Требования

8.3.2.1 Производство органических водных культур должно соответствовать требованиям, указанным в разделах 4 и 6.

8.3.2.2. Сбор водных растений не должен нарушать экосистему или ухудшать состояние районов сбора или окружающей водной и наземной среды.

8.4 Виды и селекция

8.4.1 Основной принцип

Животные в системе органического водного производства начинают свою жизнь на органических фермах.

8.4.2 Требования

8.4.2.1 Водные животные должны с рождения выращиваться в соответствии с требованиями настоящего стандарта.

Если органических водных животных нет в наличии, выращенные в переходный период животные, выращенные традиционным способом, должны провести не менее двух третей своей жизни в органической системе.

В случае отсутствия органической молоди, для увеличения количества допускается использование в качестве органического материала животных, выращенных традиционным способом.

Животные, выращенные традиционным способом, могут использоваться лишь для накопления органического материала при переходе на органическое производство.

8.4.2.2 Производители органической продукции не должны прибегать к методам искусственной полиплоидии или однополого разведения.

8.4.2.3 В системе органического водного производства должны использоваться такие виды животных и методы селекции, которые отобраны в соответствии с местными природно-климатическими условиями и имеющимся в наличии производственным средствам.

8.5 Питание животных

8.5.1 Основной принцип

Органические водные животные получают корма надлежащего качества и из натуральных органических источников.

8.5.2 Требования

8.5.2.1 Органические водные животные должны получать органический корм. Производители органической продукции могут кормить ограниченным количеством кормов, полученных традиционным способом, в течение ограниченного времени в случае отсутствия органического корма в нужном количестве.

Традиционные водные источники животного белка и масла должны быть из независимо проверенных устойчивых источников.

8.5.2.2 Питание органических водных животных должно соответствовать требованиям, указанным в 7.5.2.4 и 7.5.2.5.

8.5.2.3 Запрещено использовать воду, содержащую человеческие экскременты.

8.6 Здоровье и благополучие водных животных

8.6.1 Основной принцип

Органические методы управления улучшают и поддерживают здоровье и благополучие животных посредством сбалансированного органического корма, бесстрессовых условий жизни и отбора пород, устойчивых к местным природно-климатическим условиям, болезням, паразитам и инфекциям.

8.6.2 Требования

8.6.2.1 Действия производителей органической продукции должны соответствовать требованиям, указанным в 8.7.

8.6.2.2 Использование ветеринарных препаратов в целях профилактики запрещено.

8.6.2.3 Когда требуется лечение, производитель органической продукции должен использовать естественные методы лечения и натуральные препараты. Использование химических аллопатических ветеринарных препаратов и антибиотиков для беспозвоночных запрещено.

8.6.2.4 Использование синтетических гормонов и регуляторов роста в целях искусственной стимуляции роста и повышения репродуктивной функции запрещено.

8.6.2.5 Плотность размещения животных не должна угрожать их благополучию.

8.6.2.6 Методы содержания, включая кормление, способы возведения сооружений, плотность поголовья и качество воды должны соответствовать потребностям животных, обусловленным их развитием, соответствующих психологии и поведению животных.

8.7 Транспортировка и забой водных животных

8.7.1 Основной принцип

Органические животные должны подвергаться минимальному стрессу во время транспортировки и забоя.

8.7.2 Требования

8.7.2.1 Действия производители органической продукции должны соответствовать требованиям, указанным в 7.7.

8.7.2.2 Производители органической продукции должны обращаться с живыми организмами в соответствии с их физиологическими нуждами.

8.7.2.3 Во время транспортировки и забоя оператор должен обеспечить надлежащие меры по обеспечению органических водных животных необходимыми условиями, которые отвечают потребностям животных, и обязан свести к минимуму неблагоприятные последствия от:

- а) нехватки количества воды;

СТ РК 3111-2023

- б) проведенного в транспорте времени;
- в) плотности размещения животных;
- г) потери естественной среды обитания.

8.7.2.4 Перед забоем водные позвоночные должны быть оглушены. Операторы должны следить, чтобы оборудование, используемое для оглушения животных, содержалось в работоспособном состоянии и что оглушения достаточно, чтобы лишить животного чувственной способности и/или убить его.

8.7.2.5 Водные животные должны содержаться, транспортироваться и забиваться способами, которые сводят к минимуму стресс и страдания животных в соответствии с требованиями уважительного отношения к естественным нуждам животного вида.

9 Обработка и переработка

9.1 Общие положения

9.1.1 Основной принцип

Органическая обработка и переработка обеспечивают потребителей высококачественной органической продукцией, а производителей органической продукции – рынком сбыта их продукции.

9.1.2 Требования

9.1.2.1 Операторы не должны смешивать органическую продукцию с продукцией, полученной традиционным способом.

9.1.2.2 Операторы должны тщательно отслеживать всю цепочку органического производства.

9.1.2.3 Органическая продукция должна быть четко обозначена в качестве таковой, а также производиться, перерабатываться, храниться и транспортироваться таким образом, чтобы не допустить ее контакта с продукцией, полученной традиционным способом в процессе производства, переработки, хранения и транспортировки.

9.1.2.4 Если продукция, полученная традиционным способом, изготавливается или хранится в помещениях, где производятся органическая продукция, оператор должен уведомить об этом орган по подтверждению соответствия.

9.1.2.5 Операторы принимают все необходимые меры для предотвращения попадания в органическую продукцию загрязняющих веществ и примесей, включая очистку, обеззараживание и при необходимости дезинфекцию помещений и оборудования.

9.1.2.6 Операторы должны применять необходимые меры для отслеживания каждого этапа обработки и переработки продукции.

9.2 Ингредиенты

9.2.1 Основной принцип

Органические переработанные продукты изготавливаются из органических ингредиентов.

9.2.2 Требования

9.2.2.1 Все ингредиенты, используемые в органических переработанных продуктах, должны производиться органическими способами, за исключением случаев использования добавок и технологических добавок, которые указаны в Приложении Е.

9.2.2.2 Использование в одной и той же продукции органического и полученного традиционным способом ингредиента одного и того же вида запрещено.

9.2.2.3 Вода и соль могут быть использованы в качестве ингредиентов в производстве органических продуктов и не включаются в процентных расчетах органических ингредиентов.

9.2.2.4 Минералы (в том числе микроэлементы), витамины и другие подобные

изолированные ингредиенты не должны использоваться, за исключением тех, что указаны в Приложении Е.

9.2.2.5 Возможно использование препаратов с микроорганизмами и ферментами, используемыми в пищевой промышленности, за исключением ГМО и продуктов, произведенных на их основе.

Культуры, используемые при обработке и переработке органической продукции должны быть приготовлены или размножены в пределах предприятия, соответствующего требованиям органического производства.

9.2.2.6 Для производства органических микроорганизмов, предназначенных для обработки пищевых продуктов и кормов, должен быть использован только органически произведенный субстрат.

9.3 Методы переработки

9.3.1 Основной принцип

Операторы обеспечивают потребителя продукцией высокого качества, перерабатывая продукцию таким образом, чтобы она не теряла свою питательную ценность. При этом они также заботятся о том, чтобы производство продукции не имело негативного влияния на окружающую среду.

9.3.2 Требования

9.3.2.1 Методы, используемые для обработки и переработки органической продукции, должны быть биологическими, физическими и механическими по своей природе.

Любые добавки, технологические добавки или другие материалы, которые вступают в химические реакции с органической продукцией или изменяют ее, должны быть органическими или должны быть предусмотрены в Приложении Е и использоваться в соответствии с установленными ограничениями.

9.3.2.2 Не должны применяться вещества и методы, которые:

а) восстанавливают потерянные при обработке и хранении органической продукции свойства;

б) скрывают халатность, допущенную при переработке;

в) или иным образом вводят в заблуждение относительно истинного характера продуктов.

Вода может быть использована для повторной гидратации или восстановления.

9.3.2.3 Растворители, используемые для извлечения органической продукции, должны быть либо получены из органической продукции, либо веществами согласно Приложению Е.

9.3.2.4 Облучение ингредиентов, входящих в состав продукта, или конечного продукта не допускается.

9.3.2.5 Оборудование для фильтрации не должно содержать асбеста. Для фильтрации нельзя использовать методы или вещества, которые могут негативно повлиять на продукт. Фильтрационные агенты и вспомогательные вещества считаются технологическими добавками и, следовательно, должны быть перечислены в Приложении Е.

9.3.2.6 Разрешены следующие условия хранения:

а) искусственный климат;

б) температурный контроль;

в) высушивание;

г) регулирование влажности.

9.3.2.7 Намеренное производство или использование наноматериалов в органической продукции запрещено.

9.3.2.8 Поверхности оборудования производства, которые могут вступать в контакт с органической продукцией, не должны содержать наноматериалы.

СТ РК 3111-2023

9.4 Борьба с вредителями и заболеваниями

9.4.1 Основной принцип

Органическая продукция должна быть защищена от вредителей и болезней с помощью применения соответствующих производственных методов, которые включают надлежащую очистку, соблюдение санитарных и гигиенических норм без применения химических способов борьбы с вредителями или облучения.

9.4.2 Требования

9.4.2.1 Операторы должны бороться с вредителями и использовать следующие методы, указанные в порядке убывания приоритета:

а) профилактические методы, такие как разрушение, уничтожение среды обитания вредителей и доступ вредителей на объекты;

б) механические, физические и биологические методы, включая методы визуального обнаружения, звук, ультразвук, свет и ультрафиолетовое излучение, температурный контроль, искусственный климат и диатомовая земля;

в) вещества (кроме химических пестицидов), используемые в ловушках, указанных в Приложении Б.

9.4.2.2 Запрещенные методы борьбы с вредителями включают, но не ограничиваются, следующие вещества и методы:

а) химические пестициды, не указанные в Приложении Б;

б) фумигацию с окисью этилена, бромистым метилом, фосфидом алюминия или другими веществами, не указанными в Приложении Б;

в) ионизирующее излучение.

Использование или применение запрещенного метода или материала приводит к тому, что этот продукт теряет свой органический статус. Оператор принимает необходимые меры предосторожности для предотвращения загрязнения, в том числе удаляет органическую продукцию и упаковочные материалы из хранилищ или мест переработки, а также принимает меры по очищению оборудования или производственных объектов. Применение запрещенных веществ в отношении оборудования или средств производства не должно загрязнять органическую продукцию, которая обрабатывается или перерабатывается на этом оборудовании. Применение запрещенных веществ в отношении оборудования или производственных объектов не должно сказываться на органической целостности продукта, обрабатываемого или перерабатываемого на данном оборудовании. В подтверждение чему все производственные процессы должны быть строго документально оформлены.

9.5 Упаковка

9.5.1 Основной принцип

Упаковка оказывает минимальное негативное воздействие на продукт и на окружающую среду.

9.5.2 Рекомендации

Следует избегать применение поливинилхлорида (ПВХ) и алюминия.

9.5.3 Требования

9.5.3.1 Упаковочные материалы не должны приводить к загрязнению органическую продукцию.

Данное требование касается пакетов многократного использования или контейнеров, которые входили в контакт с любым веществом, которое потенциально способно нанести вред органической целостности продукта. Упаковочные материалы и контейнеры для хранения или корзины, которые содержат синтетические фунгициды, консерванты, фумиганты или наноматериалы, запрещены.

9.5.3.2 Операторы должны предпринимать усилия, чтобы минимизировать вред,

причиняемый упаковкой окружающей среде и/или выбрать упаковочный материал, имеющий минимальное негативное влияние на окружающую среду. При этом во внимание должно приниматься общее воздействие производства на окружающую среду, а также использование и утилизация упаковки.

9.6 Очистка, дезинфекция и санитарная обработка технологического оборудования

9.6.1 Основной принцип

Органическая продукция должна быть безопасна, высокого качества и не содержать веществ, используемых для очистки, дезинфекции, санитарной обработки технологического оборудования.

9.6.2 Требования

9.6.2.1 Операторы должны принимать все необходимые меры предосторожности для защиты органической продукции от загрязнения веществами, запрещенными для использования в производстве органической продукции в процессах переработки, борьбы с вредителями, болезнетворными организмами и чужеродными веществами.

9.6.2.2 Вода и вещества, указанные в Приложении Д, могут использоваться в качестве моющих и дезинфицирующих средств при обработке технологического оборудования, которое может напрямую контактировать с продуктом.

9.6.2.3 Операторы, использующие другие моющие и дезинфицирующие средства при обработке поверхностей, контактирующих с продуктом, должны использовать их таким образом, чтобы не загрязнять продукт. Производимые оператором действия должны быть достаточными для предотвращения остаточного загрязнения органической продукции.

10 Маркировка

10.1 Основной принцип

Маркировка органической продукции должна быть понятной, легко читаемой, достоверной и не вводить в заблуждение потребителей (приобретателей), при этом надписи и знак, должны быть контрастными фону, на который нанесена маркировка.

10.2 Требования

10.2.1 Продукция, произведенная в условиях органического производства, сертифицированного в соответствии настоящему стандарту, в которой от 95 % до 100 % ингредиенты (по весу) являются органическими, маркируется, как «органическая» с использованием национального знака соответствия органической продукции в соответствии с Приложением Ж.

10.2.2 Продукцию разрешается реализовывать и маркировать как «переходную органическую продукцию» без нанесения знака соответствия органической продукции.

10.2.3 Все ингредиенты продукта, состоящего из разных ингредиентов, должны быть указаны на этикетке в порядке указания их веса в процентах. Должно быть указано, какие ингредиенты являются органическими, а какие нет. Все добавки должны быть перечислены с указанием их полного наименования. Если травы и/или специи составляют менее 2 % от общего веса продукта, то они могут быть указаны как «специи» или «травы» без указания процента.

10.2.4 Ингредиенты, находящиеся в процессе перехода к производству органической продукции, могут использоваться в продукте, состоящем из разных ингредиентов. Однако в перечне компонентов должен быть четко указан их статус и общее процентное отношение переходных, органических и полученных традиционным способом ингредиентов в расчете на сухое вещество.

10.2.5 Продукция, состоящая из разных ингредиентов, натуральные или

СТ РК 3111-2023

необработанные (например, фруктовые корзины), могут обращаться и маркироваться как «органическая», только если все компоненты, входящие в ее состав, являются органическими.

10.2.6 Маркировка продукции производителя, находящегося в процессе перехода к производству органической продукции, должна четко отличаться от маркировки органической продукции. Только продукция, состоящая из одного ингредиента, может быть маркирована как «органическая продукция переходного периода».

10.2.7 Не органические ингредиенты могут быть использованы, в случае если такие органические продукты и вещества не доступны в достаточном количестве или качестве на рынке. При этом должен быть получено разрешение от органа по подтверждению соответствия перед использованием таких продуктов. Орган по подтверждению соответствия выдает временно разрешение сроком на один календарный год. Разрешение может быть продлено дополнительно на один год. Если после продления срока, наличие таких органических ингредиентов остается недостаточно для удовлетворения потребности - данный ингредиент может быть внесен в перечень пищевых добавок и технологических вспомогательных средств для использования в производстве органической продукции.

Приложение А
(обязательное)

**Удобрения и почвоулучшающие вещества,
разрешенные в органическом производстве**

А.1 Удобрения и почвоулучшающие вещества, разрешенные в органическом производстве, приведены в таблице А.1.

Таблица А.1

Наименование	Описание, требования к составу, условия применения
Подстилочный навоз, полученный из хозяйств, производящих органическую продукцию	
Навоз из хозяйства, производящего органическую продукцию	После компостирования при внесении в почву за 120 дней до уборки урожая, предназначенного для пищевых целей
Сухой навоз и сухой птичий помет, полученные из хозяйства, производящего органическую продукцию	
Бесподстилочный навоз, бесподстилочный помет, полученные из хозяйства, производящего органическую продукцию	Использование после проведения контроля ферментации и (или) соответствующего разбавления
Компосты на основе навоза, помета, полученные из хозяйств, производящих органическую продукцию	То же
Сортированные, компостированные ферментированные пищевые или домашние отходы	То же
Торф	За исключением торфа с добавлением синтетических добавок. Использовать для проращивания семян в торфоперегнойных горшочках. В качестве кондиционера почвы не допускается
Компост и субстрат грибных отходов и вермикулита	
Вермикомпост, зоокомпост	
Гуано	
Компост из побочных продуктов растительного происхождения	
Переработанные продукты животноводства из скотобоен и рыбных заводов*	Содержание хрома (VI) не допускается
Морские водоросли и продукты из них	Должны быть получены только посредством: 1) физических процессов, включая дегидратацию, замораживание и измельчение; 2) экстрагирования водой или водным раствором кислоты и/или щелочным раствором
Опилки, кора и древесные отходы	После рубки древесина не должна быть обработана химическими веществами
Компостированная кора	То же
Древесная зола	То же
Природные фосфаты	Содержание кадмия не должно превышать 60 мг/кг P ₂ O ₅
Алюминиево-кальциевый фосфат	Не должны использоваться в качестве дефолианта или гербицида. Использование хлоридов и нитратов указанных микроэлементов не допускается. Содержание кадмия не должно превышать 60 мг/кг P ₂ O ₅

СТ РК 3111-2023

Продолжение таблицы А.1

Наименование	Описание, требования к составу, условия применения
Томас-шлак	
Калийные соли (каинит, сильвинит и т.д.)	Содержание хлора не должно быть более 60%
Сульфат калия (патенкалии и др.)	Полученные в результате физических процессов с последующим обогащением химическим путем в целях улучшения растворимости
Барда и экстракт барды, за исключением аммиачной барды	
Карбонат кальция природного происхождения (мел, мергель, известняк, фосфатосодержащий мел)	
Магниевого породы естественного (природного) происхождения	
Известково-магниевого породы естественного (природного) происхождения	
Эпсолит (сульфат магния)	
Раствор хлорида кальция	Для обработки листьев в случае доказанного дефицита кальция
Природный гипс (сульфат кальция) только из природных источников	
Побочные продукты производства сахара (например, барда)	
Сера	
Микроэлементы (например, бор, медь, железо, марганец, молибден, цинк)	Не должны использоваться в качестве дефолиантов или гербицидов. Использование хлоридов и нитратов указанных микроэлементов запрещено
Хлорид натрия	Использовать только рудниковую соль
Каменный порошок (измельченный базальт)	Содержание кадмия не должно превышать 60 мг/кг P_2O_5
Глинозем (например, бентонит, перлит, цеолит)	Содержание кадмия не должно превышать 60 мг/кг P_2O_5
Остатки сельскохозяйственных культур и сидеральные удобрения, полученные из хозяйства, производящего органическую продукцию	
Солома и другая мульча, полученные из хозяйств, производящих органическую продукцию	
Побочные продукты пищевой и текстильной промышленности, не обработанные технологическими вспомогательными средствами	
Вермикулит	
Гуминовые кислоты естественного (природного) происхождения (только водные и щелочные экстракты)	
Хлорная известь	

Окончание таблицы А.1

Наименование	Описание, требования к составу, условия применения
Побочные продукты переработки гвинейской пальмы, кокоса и какао (в том числе пальмовые гребни и выжимки, фильтрованный жмых, шелуха какао)	
Побочные продукты, полученные при переработке органической продукции	
* Не допускается использование удобрений, полученных при переработке продуктов скотобойни, свежей крови, а также мочевины и чилийского нитрата	

Приложение Б
(обязательное)

Средства защиты растений,
разрешенные в органическом производстве

Б.1 Вещества животного или растительного происхождения, используемые в качестве средств защиты растений, разрешенные в органическом производстве, представлены в таблице Б.1.

Таблица Б.1

Наименование	Описание, требования к составу, условия применения
Продукты на основе мели (азадирахтин) из <i>Aradachta indica</i>	Инсектицид. Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Пчелиный воск	Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Желатин	Инсектицид. Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Лецитин	Используется только при непосредственной угрозе урожаю
Растительные и животные масла (например, масло мяты, сосны, тмина)	Инсектицид, акарицид, фунгицид и ингибитор роста побегов. Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Препараты на основе пиретринов, полученные из <i>Chrysanthemum cinerariaefolium</i> , которые могут содержать синергисты	Используются только при непосредственной угрозе урожаю, за исключением пиперонилбутоксид в качестве синергиста
Препараты на основе <i>Quassia amara</i>	Инсектицид, репеллент. Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Препараты на основе ротенона, полученного из видов <i>Derris elliptica</i> , <i>Lonchocarpus spp</i> , <i>Thephrosia spp</i>	Инсектицид. Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Препараты на основе <i>Ryania speciosa</i>	Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Казеин	То же
Прополис	Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Природные кислоты (например, уксусная)	То же
Ферментированные продукты из леешного гриба	То же
Экстракт грибов (<i>Shiitake fungus</i>)	То же
Экстракт хлореллы	То же
Нематициды хитинного действия естественного происхождения	То же
Натуральные растительные препараты (за исключением препаратов на основе табака)	То же
Сабадилла	То же

Б.2 Микроорганизмы и вещества, вырабатываемые ими, используемые для биологической борьбы с вредителями и болезнями, представлены в таблице Б.2.

БИН: 200340007217. Заказ №F-327204072024 от 04.07.2024. Пользователь: ТОО "QAZAQ BIO CONTROL".
СТ РК 3111-2023 выдан РГП на ПХВ «Казахстанский институт стандартизации и метрологии». Безвозмездное использование только для резидентов Республики Казахстан

Таблица Б.2

Наименование	Описание, требования к составу, условия применения
Препараты <i>Bacillus thuringiensis</i> , вирус гранулеза и т.д.	Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Спиносад	Инсектицид. Только в случае, если приняты меры по минимизации рисков основных паразитоидов и риска развития сопротивления

Б.3 Вещества, разрешенные для использования в ловушках и распылителях, представлены в таблице Б.3.

Таблица Б.3

Наименование	Описание, требования к составу, условия применения
Диаммоний-фосфат	Приманка, только в ловушках
Феромоны	Приманка; средство, нейтрализующее половое поведение; только в ловушках и распылителях
Препараты на основе метальдегида, содержащие репелленты, для отпугивания более высокоорганизованных животных, а также используемые в ловушках	Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Пиретроиды (только дельтаметрин или лямбда-цигалотрин)	Инсектицид; только в ловушках со специальными приманками; только для борьбы с мухой вида <i>Bactrocera oleae</i> и средиземноморской плодовой мухой <i>Ceratitis capitata</i> Wied

Б.4 Другие вещества традиционного использования в органическом производстве представлены в таблице Б.4.

Таблица Б.4

Наименование	Описание, требования к составу, условия применения
Медь в форме гидроокиси, хлорокиси (трехосновной), сульфата, закиси, бордосской и бургундской жидкости	Необходимость использования, назначение и дозировка подтверждаются в установленном порядке. Могут применяться в качестве фунгицида при условии использования препаратов, не приводящих к накоплению меди в почве выше установленного уровня
Этилен	Дозаривание бананов, киви и хурмы восточной. Дозаривание цитрусовых фруктов, только в качестве метода борьбы с плодовой мухой. Торможение прорастания картофеля и лука
Соли жирных кислот калия (жидкое мыло)	Инсектицид
Сернистая известь (полисульфид)	Фунгицид, инсектицид, акарицид
Парафиновое масло	Инсектицид, акарицид. Используется только при непосредственной угрозе урожаю
Минеральные масла (кроме нефтяных)	Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Перманганат калия	Используется только при непосредственной угрозе урожаю для фруктовых деревьев, винограда
Кварцевый песок	Репеллент

СТ РК 3111-2023

Окончание таблицы Б.4

Наименование	Описание, требования к составу, условия применения
Сера	Фунгицид, акарицид, репеллент. Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Минеральные порошки (каменный порошок, силикаты, бентонит)	Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Диатомовая земля	То же
Силикат натрия	То же
Бикарбонат натрия	То же
Фосфат железа	Применяется в качестве моллюскоцида
Гашеная известь	Используется таким образом, чтобы минимизировать накопление меди в почве
Гидрокарбонат калия	Фунгицид
Перекись водорода	Используются только при непосредственной угрозе урожаю
Морские водоросли, мука и экстракты из водорослей, морские соли и соленая вода, которые не подвергались химической обработке	То же
Углекислый газ	То же
Азот	То же
Этиловый спирт	То же

Приложение В (обязательное)

Кормовое сырье, разрешенное к использованию в органическом животноводстве

В.1 Сырьевые материалы растительного происхождения

В.1.1 Зерновые, крупы, их продукты и отходы

Овес в зернах, хлопьях, мелкие крупки, кожица и отруби.

Ячмень в зернах, мелкой крупке.

Жмых семян риса.

Просо в зернах.

Зерна и мелкая крупка ржи.

Сорго в зернах.

Пшеница в зернах, мелкой крупке, зерновые отходы, глютеный корм и проростки.

Спельта в зернах.

Тритикале в зернах.

Кукуруза в зернах, мелкой крупке, зерновые отходы, кукурузный жмых и глютен.

Солодовые ростки.

Дробина.

В.1.2 Масличные семена, масличные фрукты, их продукты и отходы

Семена рапса, жмых и кожура.

Соя в виде бобов, обжаренные бобы, жмых и плодовые оболочки.

Семена подсолнечника или их жмых.

Семена хлопчатника и жмыха.

Льняное семя и жмых.

Жмых кунжутного семени.

Жмых ядра кокосового ореха.

Жмых семян тыквенных.

Оливки, мякоть оливок.

Жмых семян сурепицы и ее плодовые оболочки.

Растительные масла (полученные физическим методом).

В.1.3 Семена бобовых, их продукты и отходы

Горошек в виде семян, семена гороха, дробленый горох.

Семена нута, дробленый нут.

Семена французской чечевицы.

Семена чины посевной, прошедшие термообработку, и дробленая чина.

Семена бобов, дробленые бобы.

Семена конских бобов, дробленые бобы.

Семена вики, дробленая вика.

Семена люпина, дробленый люпин.

В.1.4 Клубни, корнеплоды и их продукты и отходы

Свекловичный жом.

Картофель.

Сладкий картофель в клубнях.

Мякоть картофеля (отходы после получения картофельного крахмала (мезга)).

Картофельный крахмал.

Картофельный протеин.

В.1.5 Другие семена и фрукты, продукты их переработки и отходы

Сладкий рожок.

Стручки рожкового дерева и мука.

СТ РК 3111-2023

Тыквы.

Мякоть цитрусовых.

Яблоки, айва, груши, персики, инжир, виноград и их мякоть.

Каштан.

Жмых ореха.

Жмых фундука.

Отходы и жмых какао.

Желуди.

В.1.6 Кормовые растения, объемистые и концентрированные корма

Люцерна.

Люцерновая мука.

Клевер.

Клеверная мука.

Травостой естественных и улучшенных угодий.

Травяная мука.

Сено.

Силос.

Сенаж.

Зернофураж.

Солома зерновых культур.

Корнеплоды для кормления.

В.1.7 Другие растения, продукты их переработки и отходы

Кормовая патока.

Мука из морских водорослей (полученная путем высушивания и измельчения водорослей, их промывки для уменьшения содержания йода).

Порошки и экстракты растений.

Белковые экстракты растений (даются только молодым животным).

Специи.

Травы.

В.2 Сырьевые материалы животного происхождения

В.2.1 Молоко и молочные продукты

Сырое молоко.

Сухое молоко.

Сухое обезжиренное молоко, сухое обезжиренное молоко цельное.

Пахта, сухая пахта.

Молочная сыворотка, сухая молочная сыворотка, сухая молочная сыворотка с низким содержанием сахара, порошок сывороточного белка (полученный при физической обработке).

Казеиновый порошок.

Порошок лактозы.

Творог и простокваша.

В.2.2 Рыба и другие морские животные, продукты их переработки и отходы¹

Рыба.

Рыбий жир и не очищенный рыбий жир.

Рыбные моллюски или автолизаты ракообразных.

Гидролизат и протоллизат, полученные под воздействием фермента, как в растворимой, так и не растворимой форме, только для молодняка.

Рыбная мука.

¹ Продукты должны быть произведены в хозяйствах устойчивого рыболовства и должны будут использоваться для нетравоядных видов животных.

В.2.3 Яйца и яичные продукты

Яйца и яичные продукты должны быть из того же хозяйства.

В.3 Сырьевые материалы минерального происхождения**В.3.1 Источники натрия**

Нерафинированная морская соль.

Крупнокусковая соль.

Глауберова соль.

Карбонат натрия.

Гидрокарбонат натрия.

Хлористый натрий.

В.3.2 Источники кальция

Водоросли *Lithotamnion* и фосфоритный известняк.

Раковины водных животных (в том числе кости каракатицы).

Карбонат кальция.

Лактат кальция.

Глюконат кальция.

В.3.3 Источники фосфора

Дефторированный фосфат дикальция.

Дефторированный фосфат монокальция.

Натрия фосфат.

Кальций-магний-фосфат.

Кальций-фосфат натрия.

В.3.4 Источники магния

Оксид магния (безводный оксид магния).

Сульфат магния.

Хлорид магния.

Карбонат магния.

Фосфат магния.

В.3.5 Источники серы

Глауберова соль.

В.3.6 Источники калия

Хлорид калия.

Приложение Г (обязательное)

Кормовые добавки и некоторые вещества, используемые в кормлении животных

Г.1 Кормовые добавки

Г.1.1 Пищевые добавки

а) витамины

- 1) витамины, полученные из природного сырья;
- 2) синтетические витамины, идентичные натуральным витаминам для моногастрических животных;
- 3) синтетические витамины А, D и Е, идентичные натуральным витаминам для жвачных животных – с предварительного разрешения органа, осуществляющего процедуру подтверждения соответствия настоящему стандарту, основанного на оценке возможности органических жвачных животных получить необходимое количество указанных витаминов в их кормовом рационе.

б) микроэлементы:

- 1) Железо:
Карбонат (II),
Сульфат (II) моногидрат и/или гептагидрат,
Оксид (III).
- 2) Йод:
Йодат кальция (безводный),
Йодат кальция, гексагидрат,
Йодид калия.
- 3) Кобальт:
Моногидрат и (или) гептагидрат сернокислого кобальта (II),
Основной сернокислый кобальт (II) моногидрат.
- 4) Медь:
Оксид (II),
Основная углекислая медь (II) моногидрат,
Сернокислая медь (II) пентагидрат.
- 5) Марганец:
Углекислый (II),
Оксид,
Сульфат (II) моно и/или тетрагидрат.
- 6) Цинк:
Углекислый,
Оксид,
Сульфат моно и/или гептагидрат.
- 7) Молибден:
Аммоний молибденовокислый,
Натрий молибденовокислый.
- 8) Селен:
Селенат натрия
Селенит натрия.

Г.1.2 Зоотехнические добавки

Ферменты и микроорганизмы.

Г.1.3 Технологические вспомогательные средства

а) Консерванты

- 1) Е 200 Сорбиновая кислота
- 2) Е 236 Муравьиная кислота²
- 3) Е 260 Уксусная кислота ледяная^{*}
- 4) Е 270 Молочная кислота^{*}
- 5) Е 280 Пропионовая кислота^{*}
- 6) Е 330 Лимонная кислота.

б) Антиоксидантные веществ

Е 306 Токоферолы, концентрат смеси.

в) Связующие вещества и агенты

- 1) Е 470 Стеарат кальция натурального происхождения
- 2) Е551 Коллоидный диоксид кремния
- 3) Е 558 Бентонит
- 4) Е 559 Аллюмосиликат (каолин)
- 5) Е 560 Силикат калия
- 6) Е 561 Вермикулит
- 7) Е 562 Сепиолит
- 8) Е 599 Перлит

г) Технологические вспомогательные средства для силосования

Ферменты, дрожжи и бактерии.

Молочная, муравьиная, пропионовая и уксусная кислоты³.

Г.2 Некоторые вещества, используемые в питании животных

Пекарские дрожжи.

Сахарные грибы вида *carlsbergiensis*.

Г.3 Вещества для производства силоса

Морская соль.

Каменная соль.

Сыворотка.

Сахар.

Свекловичный жом.

Зерновая мука.

Меласса.

² Для силоса: только тогда, когда погодные условия не позволяют осуществляться адекватному брожению.

³ Использование молочной, муравьиной, пропионовой и уксусной кислоты в производстве силоса допускается в случаях, когда погодные условия не позволяют адекватное брожение.

Приложение Д
(обязательное)

**Вещества для очистки и дезинфекции,
разрешенные в органическом производстве**

Д.1 Вещества для очистки и дезинфекции помещений и оборудования в животноводческом производстве

Калийное и натриевое мыло.

Вода и пар.

Известковое молоко.

Известь.

Негашеная известь.

Гипохлорит натрия (например, как жидкий отбеливатель).

Каустическая сода.

Хлорная известь (кальций оксихлорид, хлорид кальция и гидроксид кальция).

Диоксид хлора.

Озон.

Гидроокись калия.

Перекись водорода.

Натуральные эссенции растений.

Лимонная, надуксусная, муравьиная, молочная, щавелевая и уксусная кислота.

Спирты (этанол/этил, изопропанол/изопропил).

Азотная кислота (доильное оборудование).

Фосфорная кислота (доильное оборудование).

Карбонат натрия.

Средства для очистки и дезинфекции сосков и доильных аппаратов.

Д.2 Вещества для очистки и дезинфекции оборудования при производстве органической продукции и кормов представлены в таблице Д.1

Таблица Д.1

Наименование	Условия применения
Уксусная кислота	
Спирты (этанол/этил)	
Спирты (изопропанол/изопропил)	
Гидроксид кальция (гашеная известь)	
Гипохлорит кальция	Необходимо принимать меры, предотвращающие остаточное загрязнение органической продукции
Оксид кальция (негашеная известь)	
Хлорная известь (кальций оксихлорид, хлорид кальция и гидроксид кальция)	
Диоксид хлора	Необходимо принимать меры, предотвращающие остаточное загрязнение органической продукции
Лимонная кислота	
Муравьиная кислота	
Перекись водорода	
Молочная кислота	

Окончание таблицы Д.1

Натуральные эссенции растений	
Щавелевая кислота	
Озон	
Надуксусная кислота	
Фосфорная кислота	Только для молочного оборудования
Экстракты растений	
Калийное мыло	Необходимо принимать меры, предотвращающие остаточное загрязнение органической продукции
Карбонат натрия	
Гидроксид натрия (сода каустическая)	Необходимо принимать меры, предотвращающие остаточное загрязнение органической продукции
Гипохлорит натрия	
Натриевое мыло	

Приложение Е
(обязательное)

**Пищевые добавки и технологические вспомогательные средства
для использования в производстве органической продукции**

Е.1 Пищевые добавки, используемые в производстве органической продукции, приведены в таблице Е.1.

Таблица Е.1

Код	Наименование	Производство органической продукции		Специальные условия
		растительного происхождения	животного происхождения	
Е 153	Растительный уголь	Не используется	Используется	Для некоторых видов сыров
Е 160b*	Аннато, Биксин, Норбиксин	Не используется	Используется	Красный сыр Лестер, сыр дабл Глостер, Чеддер, Сыр Мимолет
Е 170	Карбонат кальция	Используется	Используется	Не должен использоваться в качестве красителя
Е 181	Танины пищевые	Используется	Не используется	Только для вина
Е 220 или	Диоксид серы	Используется	Используется	Во фруктовых винах без добавления сахара, сидрах, пуэрэ, медовых напитках с содержанием 50 мг/дм ³ . В виноградном вине максимальное содержание не должно превышать 100 мг/дм ³ ¹⁾
Е 224	Пиросульфит калия	Используется	Используется	Для фруктового вина, пуэрэ и сидра, приготовленных с добавлением сахара или для концентрированных соков после брожения с содержанием 100 мг/дм ³ . В виноградном вине максимальное содержание не должно превышать 100 мг/дм ³ ¹⁾
Е 250 или	Нитрит натрия	Не используется	Используется	Для мясных продуктов ²⁾
Е 252	Нитрат калия	Не используется	Используется	Ориентировочно поступающий объем в виде NaNO ₂ или NaNO ₃ – 80 мг/кг, максимальное остаточное количество в виде NaNO ₂ или NaNO ₃ – 50 мг/кг
Е 270	Молочная кислота	Используется	Используется	
Е 290	Диоксид углерода	Используется	Используется	
Е 296	Яблочная кислота	Используется	Не используется	
Е 300	Аскорбиновая кислота	Используется	Используется	Мясные продукты ³⁾
Е 301	Аскорбат натрия	Не используется	Используется	Мясные продукты ³⁾ в соединении с нитратами и нитритами

Продолжение таблицы Е.1

Код	Наименование	Производство органической продукции		Специальные условия
		растительного происхождения	животного происхождения	
Е 306*	Токоферолы, концентрат смеси	Используется	Используется	Антиоксидант для жиров и масел
Е 322*	Лецитины, полученные без использования отбеливающих средств и органических растворителей	Используется	Используется	Молочные продукты ³⁾
Е 325	Лактат натрия	Не используется	Используется	Продукты на основе молока и мясные продукты
Е 330	Лимонная кислота	Используется	Не используется	
Е 331	Цитраты натрия	Не используется	Используется	
Е 332	Цитраты калия	Используется	Используется	
Е 333	Цитраты кальция	Используется	Не используется	
Е 334	Винная кислота (L (+)-)	Используется	Не используется	
Е 335	Тартраты натрия	Используется	Не используется	Для тортов и кондитерских изделий
Е 336	Тартраты калия	Используется	Не используется	Для злаковых, кондитерских изделий, тортов
Е 341 (i)	Орто-фосфат кальция 1-замещенный	Используется	Не используется	Только для поднятия теста
Е 342	Фосфат аммония	Используется	Не используется	Ограничен 0,3 г/дм ³ в вине
Е 400	Альгиновая кислота	Используется	Используется	Молочные продукты ³⁾
Е 401	Альгинат натрия	Используется	Используется	То же
Е 402	Альгинат калия	Используется	Используется	То же
Е 406	Агар	Используется	Используется	Молочные и мясные продукты ³⁾
Е 407	Каррагинан	Используется	Используется	Молочные продукты ³⁾
Е 410*	Камедь рожкового дерева	Используется	Используется	
Е 412*	Гуаровая камедь	Используется	Используется	
Е 413	Трагакант камедь	Используется	Используется	
Е 414*	Гуммиарабик	Используется	Используется	
Е 415	Ксантановая камедь	Используется	Используется	Для продуктов из овощей и фруктов, на основе жиров, для тортов и печенья, салатов
Е 416	Карайи камедь	Используется	Не используется	
Е 422	Глицерин	Используется	Не используется	Для экстрактов растений
Е 440 (i)*	Пектины	Используется	Используется	Молочные продукты ³⁾
Е 500	Карбонаты натрия	Используется	Используется	Для тортов и печенья, кондитерских изделий; кисломолочного масла и сыра ²⁾
Е 501	Карбонаты калия	Используется	Не используется	Для злаковых изделий, тортов и печенья, кондитерских изделий
Е 503	Карбонаты аммония	Используется	Не используется	
Е 504	Карбонаты магния	Используется	Не используется	

Окончание таблицы Е.1

Код	Наименование	Производство органической продукции		Специальные условия
		растительного происхождения	животного происхождения	
Е 508	Хлорид калия	Используется	Не используется	Для замороженных фруктов и овощей, консервированных фруктов и овощей, кетчупов и горчицы
Е 509	Хлорид кальция	Используется	Используется	Для молочных продуктов, продуктов на основе жиров, фруктов и овощей, соевых продуктов
Е 511	Хлорид магния	Используется	Не используется	Для соевых продуктов
Е 516	Сульфат кальция	Используется	Не используется	Для тортов и печенья, соевых продуктов, дрожжей
Е 517	Сульфат аммония	Используется	Не используется	Ограничен 0,3 г/ дм ³ в вине
Е 524	Гидроксид натрия	Используется	Не используется	Для злаковых продуктов
Е 551	Диоксид кремния аморфный	Используется	Не используется	Вещество, препятствующее слеживанию и комкованию приправ и пряностей
Е 553	Силикаты магния	Используется	Используется	Средство для обмазки мясных продуктов
Е 938	Аргон	Используется	Используется	
Е 939	Гелий	Используется	Используется	
Е 941	Азот	Используется	Используется	
Е 948	Кислород	Используется	Используется	
* Плодово-ягодное вино – вино, произведенное из фруктов, кроме винограда. ¹⁾ Максимальные уровни с учетом всех источников (диоксида серы и ее солей), выраженные как SO² в мг/дм³. ²⁾ Применяют, если не существует технологической альтернативы, позволяющей сохранить особые качества продукта. ³⁾ Ограничения действительны только в отношении животноводческой продукции.				

Е.2 Технологические вспомогательные средства, которые могут быть использованы при производстве органической продукции, приведены в таблице Е.2.

Таблица Е.2

Наименование	Производство органической продукции		Специальные условия
	растительного происхождения	животного происхождения	
Вода	Используется	Используется	Питьевая вода
Хлорид кальция	Используется	Используется	Отвердитель
Карбонат кальция	Используется	Не используется	
Гидроксид кальция	Используется	Не используется	
Сульфат кальция	Используется	Не используется	Отвердитель
Хлорид магния	Используется	Не используется	Отвердитель
Карбонат калия	Используется	Не используется	Для высушивания винограда
Карбонат натрия	Используется	Не используется	Производство сахара(ов)
Молочная кислота	Не используется	Используется	Для регулирования pH в рассоле при производстве сыров
Лимонная кислота	Используется	Используется	Для регулирования pH в рассоле при производстве сыров ¹⁾ Производство масла и гидролиз крахмала ²⁾
Гидроксид натрия	Используется	Не используется	Производство сахара(ов). Производство масла из рапсового семени

Окончание таблицы Е.2

Серная кислота	Используется	Используется	Производство желатина ¹⁾ Производство сахара(ов) ²⁾
Соляная кислота	Не используется	Используется	Производство желатина. Для регулирования pH в рассоле при обработке сыров Гауда, Эдам и Маасдам, сыров <i>Boerenkaas</i> , <i>Friese</i> и <i>Leidse Nagelkaas</i>
Гидроксид аммония	Не используется	Используется	Производство желатина
Перекись водорода	Не используется	Используется	Производство желатина
Углекислый газ	Используется	Используется	
Азот	Используется	Используется	
Этанол	Используется	Используется	Растворитель
Дубильная кислота	Используется	Не используется	Фильтрующее средство
Альбумины из яичного белка	Используется	Не используется	
Казеин	Используется	Не используется	
Желатин	Используется	Не используется	
Рыбий клей	Используется	Не используется	
Растительные масла	Используется	Используется	Смазочное вещество или вещество для предотвращения пенообразования
Диоксид кремния	Используется	Не используется	Применение в качестве геля или коллоидного раствора
Активированный уголь	Используется	Не используется	
Тальк	Используется	Не используется	
Бентонит	Используется	Используется	Загуститель меда производства медовухи ¹⁾
Каолин	Используется	Используется	Прополис ¹⁾
Целлюлоза Cellulose	Используется	Используется	Производство желатина ¹⁾
Диатомовая земля	Используется	Используется	Производство желатина ¹⁾
Перлит	Используется	Используется	Производство желатина ¹⁾
Скорлупа лесного ореха	Используется	Не используется	
Рисовая мука	Используется	Не используется	
Пчелиный воск	Используется	Не используется	Антиадгезионные добавки
Карнаубский воск	Используется	Не используется	То же
Виннокаменная кислота и ее соли	Используется	Не используется	
Гидроксид калия	Используется	Не используется	Для регулирования pH при производстве сахара
¹⁾ Ограничения действительны только в отношении животноводческой продукции.			
²⁾ Ограничения действительны только в отношении растениеводческой продукции.			

Приложение Ж
(обязательное)

**Технические требования и порядок маркирования
национальным знаком соответствия органической продукции**

Ж.1 Форма, размеры и технические требования

1.1 Изображение знака соответствия органической продукции (далее – Знак соответствия), произведенной в условиях органического производства, сертифицированного в соответствии с настоящим стандартом, установлено на рисунке Ж.1.

1.2 Графическое изображение Знака соответствия следует сопровождать кодом органа по подтверждению соответствия, выдавшего сертификат соответствия. Размеры для начертания Знака должны соответствовать размерам, указанным на рисунке Ж.2.

1.3 Обозначение (код) органа по подтверждению соответствия, которым проведена сертификация производства органической продукции, наносится на расстоянии 0,2Н под графическим изображением Знака соответствия, согласно рисунку Ж.2, симметрично относительно оси В шрифтом Пр 3 по ГОСТ 26.020. Размер шрифта выбирают из ряда 1,0; 1,2; 1,6; 2,0; 2,5; 3,0; 4,0; 5,0; 6,0; 8,0; 10,0 мм.

1.4 Размер Знака соответствия определяет оператор, получивший право на его применение, путем выбора базового размера Н. Размер Знака соответствия должен гарантировать четкость и разборчивость.

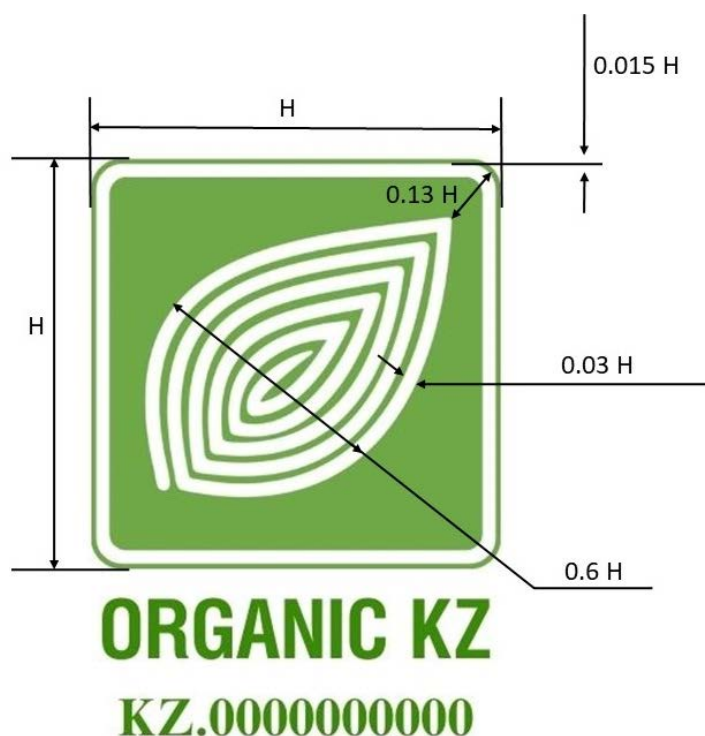
1.5 Знак соответствия должен быть на видном месте, четким, ярким и нестираемым. Цвет Знака соответствия должен контрастировать с фоновым цветом.

1.6 Исполнение Знака соответствия должно быть одноцветным (зеленого цвета – RAL 6018) и контрастным на фоне поверхности, на которую он нанесен.

Рисунок Ж.1 – Вид знака соответствия

Рисунок Ж.2 - Размеры знака соответствия и сопровождение кодов

Ж.2 Требования к маркированию органической продукции

2.1 Маркирование органической продукции, произведенной в соответствии с [1] и настоящим стандартом, осуществляет оператор.

Способ и место нанесения Знака соответствия определяются органом по подтверждению соответствия совместно с оператором.

Право на маркирование органической продукции Знаком соответствия предоставляет орган по подтверждению соответствия, осуществляющий сертификацию производства органической продукции, в соответствии с настоящим стандартом.

Документы по стандартизации и другие документы, соблюдение требований которых удостоверяет Знак соответствия, указывают в сертификате соответствия, на основании которого применяют этот Знак соответствия.

2.2 Цели маркирования органической продукции Знаком соответствия:

- а) содействие повышению доверия к оператору, а также реализации произведенной и выпускаемой им органической продукции;
- б) создание необходимых условий для деятельности юридических и физических лиц на товарном рынке Республики Казахстан.

Маркировка органической продукции осуществляется в соответствии с требованиями [1].

2.3 В маркировке указывается информация о месте, в котором была произведена органическая продукция.

2.4 При указании списка ингредиентов указывается, какой ингредиент органический и общий процент органических ингредиентов в пропорции к общему количеству ингредиентов сельскохозяйственного происхождения.

2.5 Термины и указание процентного количества, выполняются с использованием того же цвета, размера и стиля шрифта, которые применялись для других указаний в списке ингредиентов.

2.6 Знак соответствия наносят на органическую продукцию рядом с маркировкой товарным знаком оператора (при его наличии) или над обозначением документа по

СТ РК 3111-2023

стандартизации, на соответствие требованиям которого сертифицирован производство органической продукции.

При невозможности нанесения Знака соответствия непосредственно на органическую продукцию (газообразные, жидкие и сыпучие материалы и вещества, мелкие изделия) его наносят на тару или упаковку.

Эксплуатационные, технические и товаросопроводительные документы должны быть также промаркированы Знаком соответствия в том месте, где приводятся сведения о подтверждение соответствия производства органической продукции (номер и дата выдачи сертификата соответствия, наименование органа, выдавшего сертификат). При наличии такой информации органическая продукция, маркированная Знаком соответствия, может не сопровождаться копиями сертификата соответствия.

Применением Знака соответствия считается также использование его в рекламных, печатных изданиях, при демонстрации экспонатов на выставках и ярмарках, связанных со ссылкой на право маркирования продукции Знаком соответствия.

2.7 Маркирование органической продукции Знаком соответствия может быть выполнено любым технологическим способом: травлением, литьем, гравированием, печатанием, штамповкой или другим способом, обеспечивающим четкое изображение этого Знака соответствия, стойкость к внешним воздействиям, долговечность в течение срока годности продукции.

Не допускается наносить изображение Знака соответствия с частичным воспроизведением его отдельных элементов. Техническое воплощение его изображения должно предусматривать определенные меры защиты от возможной подделки.

2.8 Если Знак соответствия наносится на упаковочные материалы, то хранение и применение маркированных упаковочных материалов должно осуществляться в порядке, исключающем возможность их использования для продукции, не произведенной в условиях органического производства, сертифицированного в соответствии с настоящим стандартом.

2.9 Контроль за соблюдением условий проведения маркирования органической продукции Знаком соответствия осуществляют при инспекционном контроле за сертифицированным производством органической продукции.

2.10 Приостановление срока действия или аннулирование сертификата соответствия производства органической продукции влечет за собой, соответственно, приостановление или прекращение права применения Знака соответствия.

2.11 Орган по подтверждению соответствия несет ответственность за предоставление права маркирования органической продукции Знаком соответствия. Оператор несет ответственность за правильность применения Знака соответствия в соответствии с законодательством Республики Казахстан.

Библиография

[1] Закон Республики Казахстан «О производстве органической продукции» от 27 ноября 2015 года № 423-V ЗРК.

[2] Закон Республики Казахстан «О техническом регулировании» от 30 декабря 2020 года № 396-VI ЗРК.

[3] Государственный реестр селекционных достижений, рекомендуемых к использованию в Республике Казахстан и Перечень перспективных сортов сельскохозяйственных растений, утвержденные приказом Министра сельского хозяйства Республики Казахстан от 30 июля 2009 года.

[4] Фитосанитарные нормативы, формы фитосанитарного учета, а также Правила их представления, утвержденные Приказом Министра сельского хозяйства Республики Казахстан от 29 июня 2015 года № 15-02/584.

[5] Ветеринарные (ветеринарно-санитарные) требования к объектам производства, осуществляющим выращивание, реализацию животных, утвержденные Приказом и.о. Министра сельского хозяйства Республики Казахстан от 29 мая 2015 года № 7-1/498.

[6] Предельно допустимые нормы нагрузки на общую площадь пастбищ, утвержденные Приказом Министра сельского хозяйства Республики Казахстан от 14 апреля 2015 года № 3-3/332.

МКС 67.020.01

Ключевые слова: органическая продукция, производитель органической продукции, органическое растениеводство, органическое животноводство, переработка, маркировка, хранение, транспортировка, требования к нанесению знака, национальный знак соответствия органической продукции

БИН: 200340007217. Заказ №F-327204072024 от 04.07.2024. Пользователь: ТОО "QAZAQ BIO CONTROL"
СТ РК 3111-2023 выдан РГП на ПХВ «Казахстанский институт стандартизации и метрологии». Безвозмездное использование только для резидентов Республики Казахстан

«Қазақстан стандарттау және метрология институты»
республикалық мемлекеттік кәсіпорны
010000, Астана қаласы, Мәңгілік ел даңғылы, 11 үй
«Эталон орталығы» ғимараты
Тел.: 8(7172) 980642